

Glasiło Mestne občine Ljubljana, letnik XVI, številka 6, julij 2011, ISSN 1318-797X

Ljubljana

3,9
Ljubljana
ob 20-letnici
samostojne Slovenije

10
Prenovljeni
Kongresni trg 10

4
Župančičevi
nagrajenci:
akad. Lojze Lebič,
Sadar&Vuga,
Hribar&Luštek,
Primož Bezjak

23
Kinodvor:
poletni Film pod
zvezdami

FESTIVAL LJUBLJANA

Z OTVORITVENIM KONCERTOM

NA PRENOVLJENEM KONGRESNEM TRGU

NAJUSPEŠNEJŠI V SVOJI DOSEDANJI ZGODOVINI

Festival¹⁹⁵³
Ljubljana

Prvi teden Festivala Ljubljana je bil najuspešnejši v njegovi dosedanji zgodovini. Odprtje na reprezentativno obnovljenem Kongresnem trgu z Mahlerjevo Simfonijo št. 8 in ponovitvijo v Zagrebu, koncerta Ala Di Meole in Simfoničnega orkestra RTV Slovenija, nastop Beloruskega državnega plesnega ansambla Koroški in baletna večera BÉjart Ballet iz Lozane si je ogledalo 29.000 obiskovalcev.

Tudi drugi teden je minil v znamenju dobrega obiska in slovitih imen svetovnega formata. Po gostovanju enega najbolj prepoznavnih orkestrów na svetu **Orkestra Filarmonica della Scala**, ki mu je dirigiral genialni **Daniel Harding**, so sledili trije večeri edinstvene gledališke estetike **Tomaža Pandurja** s predstavo **Somrak bogov**, ogledalu sodobne družbe.

Tomaž Pandur je v krogu svojih stalnih sodelavcev in odličnih španskih igralcev, ki so nastopili v Somraku bogov, prejel enega najvišjih odličij Španije - red Izabele Katoliške., ki mu ga je podelila veleposlanica **Anunciada Fernández de Córdoba** za prispevek k umetniškemu in kulturnemu zблиževanju Španije in Slovenije ter drugih držav EU na področju gledališke dejavnosti.

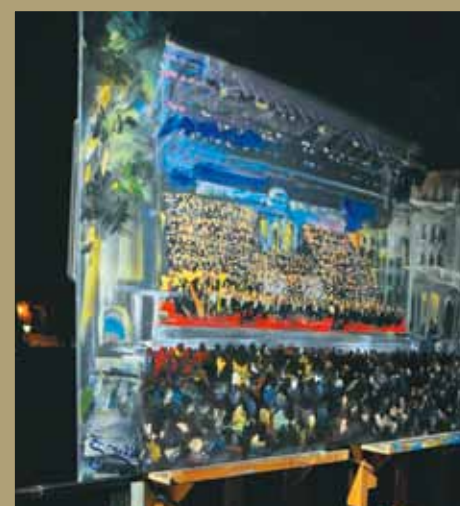
V okviru Festivala Ljubljana je tudi letos v prvi polovici julija potekala že **XIV. mednarodna likovna kolonija** na Pergoli nad preddverjem Križank, v kateri so ustvarjali umetniki iz Slovenije, Irske, Velike Britanije, Makedonije in ZDA.

Druga polovica julija je minila v znamenju koncertov, na katerih so nastopili **Ansambel za sodobno glasbo MD7**, **The London Sound**, **Gilberto Gil**, **Kitajski filharmonični orkester Hangdžov**, **MIO2012 – Orkestrska akademija 2011** ter **Ruski kozaki**.

Pester bo tudi festivalski avgust, ki se začneja z **Lisztovim festivalom** (1., 2., 3. in 16. avgusta), 18. avgusta bo Ljubljano spet razveselil **Vlado Kreslin z Malimi bogovi in Beltinško bando** na svojem vsakoletnem tradicionalnem koncertu, ljubezenski rock muzikal **Hair (Lasje)** z angleško zasedbo iz Londona si bo mogoče ogledati 24., 25. in 26. avgusta, ponovno bo pri nas ruski Akademski državni balet Borisa Eifmana iz St. Petersburga z baletnima predstavama **Jevgenij Onjegin** in **Don Kihot** (29. in 30. avgusta), **Slovenskemu oktetu**, ki letos praznuje 60-letnico, pa bomo lahko prisluhnili 31. avgusta.

Program Festivala Ljubljana je finančno podprla ustanoviteljica Festivala Mestna občina Ljubljana, častni pokrovitelj Festivala Ljubljana pa je župan Zoran Jankovič.

Nadrobnejši program na: www.ljubljanafestival.si in v programski knjižici.

Ljubljana

Ljubljana ob 20. obletnici samostojne Slovenije

Prof. dr. France Bučar: Ljubljana ob 20. obletnici samostojne Slovenije	3
Župančičeve nagrade 2011	4
Dr. Gregor Pompe: Lojze Lebič – skladatelj, profesor in modrec	4
Akad. prof. Lojze Lebič: »Živimo lahko predvsem iz utemeljenega upanja«	5
Dr. Bogo Zupančič: Prvi monumentalni urbani stvaritvi v samostojni Sloveniji	6
Mojca Kumerdej: Plesna dvojina	7
Tina Malič: Primož Bezjak	8
Akad. Ciril Zlobec: Ob 20-letnici samostojne Slovenije	9
Emi Vega: Kongresni trg v novem sijaju	10
Staša Cafuta: BicikeLJ, velika mestna uspešnica	15
Branka Lovrečič: Pionirski dom – Center za kulturo mladih	16
Muzej v znakih	19
Nada Breznik: Mestna štipendistka Gabrijela Babnik	20
Razpis za mestne štipendije	21
Dr. Matija Črešnar: Dediščina na dlani v središču Ljubljane	22
Kinodvor: Program Filma pod zvezdami na Gradu	23
Branka Lovrečič: Boris Kuhar v Trubarjevi hiši literature	27
Nada Breznik: Predstavitve pesniške zbirke Nisem v THL	28
Stane Jagodič: Nagrajena fotografija Jane Kovač Valdes	29
Mag. Maruška Markovčič: Čebelarstvo in Ljubljana	30
Žiga Černe: Poletna rekreacija	33
Gradbena dela za čistejšo Ljubljano	34
Četrtni razgledi	35
Kolišča na Ljubljanskem barju na seznamu svetovne dediščine	41
Ljubljanske novice	42
Okoljske meritve	47

Fotografiji na naslovnici:

Zgoraj: 1100 nastopajočih slovenskih in hrvaških filharmonikov na otvoritvenem koncertu 59. Festivala Ljubljana

Spodaj: akademik prof. Lojze Lebič, Župančičev nagajenec za življenjsko delo, foto: Miha Fras

Fotografije na strani 2:

Otvoritveni koncert Festivala Ljubljana z Mahlerjevo simfonijo št. 8 in dirigentom Valerijem Gergijevom, udeležbo predsednikov dr. Danila Turka in Iva Josipovića; koncert je na kraju dogajanja upodobil slikar Zmago Modic (desno spodaj), foto: Dunja Wedam

Fotografija na strani 3:

Prof. dr. France Bučar, foto: Miha Fras

Avtorica nepodpisanih besedil je odgovorna urednica Nada Šumi.

Izdajatelj: Mestni svet Mestne občine Ljubljana, Mestni trg 1. Zanj: župan Zoran Jankovič. Uredniški odbor: Mitja Meršol (predsednik), Tjaša Ficko, Vesna Kos – Bleiweis, mag. Anže Logar, Stanka Ritonja. Odgovorna urednica in lektorica: Nada Šumi, kontakt: 041/737 863, glasilo. ljubljana@ljubljana.si. Avtorica logotipa: Petra Černe Oven, Studio ID, Oblikovalska zasnova: Miljenko Licul. Naslov uredništva: Glasilo Ljubljana, Mestni trg 1, Ljubljana. Tisk: Set d.o.o., Grafična priprava: Lupa design. Naklada: 119.800 izvodov. Natisnjeno na okolju prijaznem papirju. Glasilo brezplačno prejme vsako gospodinjstvo v Mestni občini Ljubljana.

Osamosvojitve in ustanovitve lastne države sta pojma, ki ju v vsakdanji rabi uporabljamo kot soznačenki: osamosvojitve ni oz. izgubi smisel, če se ne konča v lastni državnosti. A je med pojmom bistvena razlika, čeprav tudi velika notranja soodvisnost. Osamosvojitve je predvsem duhovni proces in je po svojem bistvu različna od politične, zunanjskega akta, izražene v državnosti. Slednji naj bi navajal na neko končno stanje, v katerem se na najboljši način lahko izrazi in vzdržuje svoboda kot stanje osvobojenosti. Ne pa nujno. Lahko imamo stanje državne samostojnosti z majhno ali nikakršno svobodo. Taka državnost ne more biti posledek osvobodilnih prizadevanj. V tem smislu je zato predpogoj za lastno državnost duhovna osamosvojitve. Brez duhovne osamosvojitve tudi do državne samostojnosti ne more priti ali pa ostaja samo zunanja lupina brez vrednosti, lahko celo kot negacija tistega, k čemur je težil osamosvojitveni proces.

Sleherna država pa je tudi prisilna organizacija. Ne pomeni stanja absolutne svobode in odvezanosti slehernim pravilom obveznega ravnanja. Osamosvojitvene težnje so zato vedno v neki meri v nasprotju z državnostjo. Zato država kot cilj osamosvojitvenih naporov ne pomeni nujno soglasja o tem, od česa želimo biti osvobojeni in odvezani. Če je osvoboditev vedno duhovni proces, je s tem avtomatično tudi osebno stremenje in odraz osebne integritete posameznika. Sicer bi prišli v novo obliko avtoritarnosti, proti kateri je ravno osamosvojitve usmerjena. Kdo naj tedaj odloči, kaj naj bi bilo tisto, od česar vendarle vsi želimo biti odvezani?

Sleherna osvoboditev je zato borba za dušo posameznika, ki pa nikakor ni sama po sebi neodvisna od vezanosti na stanje družbenih odnosov. Borba za duha je praviloma vedno vezana tudi na materialne koristi tistih, ki želijo ustvarjati v družbi tako duhovno ozračje, da bodo njeni člani po prepričanju o lastnih koristih delovali tako, kot je dejansko v korist celotne skupnosti.

V vsakem primeru je pojem absolutne svobode kot popolne neodvezanosti po svoji vsebini nesmiseln. Toda to nas ne odvezuje od stalnega iskanja korenin naše vezanosti, povezanega s kritično mislijo, da nič ni samo po sebi tako stalnega in nepremagljivega, da ne bi bilo podvrženo spremembam, in da za prenekaterimi navidezno etičnimi tabuji lahko tičijo tudi povsem neetične materialne koristi. Ne moremo kar reči, katerih družbenih in duhovnih vezi želimo biti osvobojeni. Te vezi so prekompleksne, mnoge zakoreninjene globoko v naši osebni zavesti in narodni preteklosti, da bi lahko kar s prstom pokazali, »kje tiči naša sreča«, kot se zdi prava malenkost mnogim sodobnim emancipatorjem. Po drugi strani pa to pomeni tudi znebiti se prevelikega pritiska tradicije, brez katere bi sicer ostali brez korenin, a nas hkrati teži s pezo mnogih predsodkov naše duhovne podrejenosti, še v dosti večji meri kot politične.

Politična osvoboditev tako še zdaleč tudi pojmovno ni preprosta stvar, ker je vedno vezana na predhodno duhovno osvoboditev, ki pa je izjemno zamotan in zahteven proces.

Zato ga nikakor ne moremo omejiti na zadnji dve desetletji in nikakor skrčiti na prevladujoči vpliv take ali drugačne ideologije. In še posebej, stanje svobode, celo formalne državne, se hitro izčrpa, če se stalno ne napaja iz stalne usmerjenosti k svobodi duha. Ta usmerjenost k svobodi je bistvenega pomena. Nihče ne more določiti z objektivno natančnostjo, kaj sploh je svoboda. Še posebej danes, ko je zaradi kompleksnosti tehnologije in od nje odvisnih družbenih odnosov pojem (ne)vezanosti tako nepregleden, da sploh ne moremo povedati, če in sploh kdaj smo svobodni.

Svoboda ostaja slej ko prej neopredeljen pojem, ki pa se vedno napaja iz še bolj neoprijemljivega stremeljenja k presežnostim, slednje je pa zavesti o lastni identiteti, osebni ponosu in dostojanstvu. Svoboda tako ni dar ponosnim in samozavestnim. Samo samozavestni in samoodgovorni sploh so lahko svobodni.

V ustvarjanju tega duha svobodomiselnosti v Sloveniji (ne v ideološkem pomenu!) je Ljubljana igrala izjemno, celo ključno vlogo, kot temeljni izvor in žarišče novega pogleda na našo zgodovinsko vlogo in položaj, tako da brez pretiravanja lahko rečemo, da brez take Ljubljane ne bi bilo sodobne samostojne Slovenije.

Taka Ljubljana ni zrasla iz globoke zakoreninjenosti v našo zgodovinsko preteklost. Prej nasprotno. Osvoboditev Slovenije je postala možna šele, ko je napravila obračun s celo vrsto predsodkov in se poslovlila od zakoreninjenih mentalnih zavor v naši samozavesti, češ da nismo sposobni za lastno državnost, kot so nam okupatorji vseh mogočih barv, tuji ali domači, dopovedovali, da to dejansko nismo. Taka svobodomiselna Ljubljana je sad neposrednega, kar nekako neorganskega preskoka slovenske družbe v moderni čas, kot je v enaki meri tudi slovenska država sama. Zato za nekatere lahko tudi sporna, kot je sporen sam pojav modernosti. Razumljivo, da se je morala taka Ljubljana v vsem svojem obstoju boriti zoper stalne poskuse polasčanja duha, naj so prihajali iz kakršnihkoli virov zastarelih pojmovanj in sebičnih interesov. Prišlo je tudi do posameznih napačnih odločitev in začasnih zastojev. Nič pa ni moglo zaustaviti njene vloge kot nosilke imunskega sistema proti vsem pandemijam mračnjaštva in tujega pohlepa, ki se je v kratkem razdobju od vznika slovenske narodne samozavesti mimo pol stoletja prevladujočega fašizma v Evropi iz sorazmerno nepomembnega podeželskega mesta, s pretežno nemško govorečim meščanstvom (Šuklje) razvila v duhovno prestolnico moderne države. Kot prestolnica pa je možna samo ob ohranjanju in gojitvi tistega duha zavezanosti idealom svobode, ki jo je kot tako sploh ustvaril.

Proslavljanje sedanje 20-letnice državne samostojnosti je za Ljubljano še posebej zaveza, da bo to pot svobode duha tudi nadaljevala.

Prof. dr. France Bučar, častni meščan Ljubljane

Slavje umetnosti

Župančičeve nagrade 2011: akad. prof. Lojzetu Lebiču za življenjsko delo, za stvaritve v zadnjih dveh letih arhitektoma plesalcema Rosani Hribar in Gregorju Luštku

Župančičeve nagrade, ki jih Ljubljana podeljuje izjemnim umetnikom za življenjsko delo in za vrhunske stvaritve zadnjih dveh let, so bile letos posebej slovesne in poetične. Kulturni dogodek 9. junija v Slovenskem mladinskem gledališču, za katerega je scenarij napisal in ga režiral Matjaž Pograjc, povezovala pa ga je Blažka Müller Pograjc, je pesniško intonirala glasba nagrajenca za življenjsko delo akademika prof. Lojzeta Lebiča; slišali smo skladbe Meglice dol popadajo, Rej in Epicedion v interpretaciji Tomaža Lorenza, Jerka Novaka in Izidorja Kokovnika. Ples nagrajencev Rosane Hribar in Gregorja Luštko smo doživeli v odlomku iz filma ob desetletnici njunega dela, univerzalno gledališko osebnost Primoža Bezjaka je s kolažem njegovih vlog pričaral igralec Uroš Kaurin, arhitekturna lepota Center Stožice arhitekturnega tandema Jurij Sadar in Boštjan Vuga pa se je prav tako poetično humorno odzrcalila v plesu 1:0 Fičo baleta. Nagrajence je med prispelimi vlogami izbrala strokovna komisija, ki ji predseduje dr. Milček Komelj, član SAZU, njeni člani pa so dr. Andrej Blatnik, Matevž Čelik, dr. Gregor Pompe, dr. Tomaž Toporišič in Vojko Vidmar. Nagrade je nagrajencem izročil župan Zoran Janković.

Fotografije: Miha Fras

Letošnja slovesna podelitev Župančičevih nagrad, ki jih je nagrajencem izročil župan Zoran Janković, se je dogajala 9. junija v Slovenskem mladinskem gledališču. Pospremil jo je iskrih kulturni dogodek scenarista in režiserja Matjaža Pograjca in povezovalke Blažke Müller Pograjc. *Od leve proti desni:* prof. dr. Milček Komelj, predsednik strokovne komisije, nagrajenci Boštjan Vuga, Gregor Luštek, Rosana Hribar, župan Zoran Janković, akad. prof. Lojze Lebič, Jurij Sadar. Igralca Primoža Bezjaka je takoj po izročitvi nagrade čakal še en ljubljanski oder in zato ni ovekovečen na skupinski sliki ob koncu slovesnosti.

ŽUPANČIČEVA NAGRADA ZA ŽIVLJENJSKO DELO AKADEMIKU PROF. LOJZETU LEBIČU

Mestna občina Ljubljana s ponosom in počaščena podeljuje Župančičevo nagrado za življenjsko delo akademiku prof. Lojzetu Lebiču, vodilnemu sodobnemu slovenskemu skladatelju, glasbenemu teoretiku, visoko cenjenemu glasbenemu pedagogu in piscu, katerega filozofska misel, poetična literarna beseda in aristokratska duhovna karizma ustvarja vrh slovenske umetnosti in kulture. Njegova glasba, zvesta povojnemu modernizmu, ki jo poznavalci imenujejo zveneča metafizika, prestreza zvenenje tišine narave s kontemplativno osebno in družbeno občutljivostjo, in skuša seči, kot pravi umetnik sam, »v nekakšno genetsko osnovo evropskega in širšega glasbenega spomina«, raziskuje sozvočja z moderno slovensko, pa tudi svetovno poezijo in svojo umetniško poklicnost usmerja v razkrivanje resnice s spoštovanjem »stvarstva, Stvarnika in skrivnosti bivanja«, s hvalnico stvarjenju, svetu in veselju. Velikemu umetniku smo hvaležni, da kot trikratni Prešernov nagrajenec in dobitnik vrste mednarodnih nagrad za svoj dosedanji opus simbolično sprejema iz rok slovenske prestolnice, v kateri desetletja nastajajo njegove posvečene umetnine in v kateri zori njegova hvalnica življenju, tudi Župančičevo nagrado za življenjsko delo, ki mu jo Ljubljana podeljuje v znamenju občudovanja njegove umetnosti in hvaležnosti za podarjanje vere v smisel bivanja, v humanizem etičnega sveta, lepoto ustvarjanja in harmonijo medsebojnega spoštovanja ter sozvočja z vsem, kar obstaja. Poslej so nam njegovi darovi še bližje in se jim v Župančičevem imenu poklanjamo s še globljo pripadnostjo in spoštovanjem.

Utemeljitev strokovne komisije

Lojze Lebič – skladatelj, profesor in modrec

Dr. Gregor Pompe

Ta zapis o letošnjem Župančičevem nagrajencu za življenjsko delo bo osebne narave. Muzikološki znanstveni aparat, s pomočjo katerega sem do zdaj prodiral v skrivnosti skladateljevega dela, bom tokrat olajšan zamenjal za niz anekdot in spominov, ki naj zarišejo tudi drugačen portret profesorja, skladatelja in modreca.

Usoda je hotela, da sem kot mlad asistent na Oddelku za muzikologijo Filozofske fakultete kar deset let poučeval vaje iz harmonsko-oblikovne analize, torej predmeta, katerega nosilec je bil vrsto let prav profesor Lebič. Sam sem bil seveda navdušen, da bom lahko na nek način nadaljeval izročilo profesorja Lebiča, da bom lahko svojim študentom predal vse to, kar sem od spoštovanega profesorja izvedel sam, in da bodo moje ure zato prav tako navdušujoče. Poiskal sem svoje zapiske iz Lebičevih predavanj in skušal svoje vaje ukrojiti po njih. Toda zgrožen sem ugotovil, da so ti moji zapiski precej skromni, da je v njih teksta tako malo, da bi ga lahko študentom spredaval v nekaj urah. Spraševati sem se pričel, kje je skrito vse tisto znanje, za katero sem bil prepričan, da mi ga je predal meni ljubi profesor. Si nisem nič zapisoval na njegovih urah? Kako sem srkal znanje, ki ga je posredoval? Kdaj sem se naučil skrivnosti sodobne glasbe? Kako so se širila moja glasbena in splošna obzorja?

Naenkrat mi je postalo jasno, da sem očitno prisostvoval neponovljivim uram. Lebičeva pedagoška moč je bila v marsičem sorodna njegovemu umetniškemu izrazu, skrita pa je bila v tihi, a zelo prezentni karizmatični moči. Spomnim se Lebičevega prsta v partituri, ki je nemo, pa zato toliko bolj povedno opozarjal na pomembno kompozicijsko značilnost, spomnim se mnogih profesorjevih pomislekov o »čudaštvu« skladateljev, zgodb o skrivnih številih, zlatem rezu, vzdignjenega palca, ki je opozarjal na zvočno imponantne dvanajsttonske akorde z začetka Berieve Sinfonie, namigov o »zamotani«, a toliko bolj zanimivi strukturi kake kompozicije, odprtih partitur in precej glasnih glasbenih primerov. Danes vem, da sem te drobne pripombe, pomisleke, jasno formulirane »aforizme« vpiljal z nesluteno močjo, ki me je spreminjala na licu mesta: ob redkih profesorjevih vzgibih ob odprti partituri so naenkrat začele utripati vse lučke na kontrolni plošči – glasbo smo pri profesorju Lebiču spoznavali z najmočnejšo močjo notranjega uvida. Ob Lebiču si preprosto spregledal – dolgo zamazana ušesa so se končno odprla.

Lebičeva predavanja so se začejala precej nenavadno: ponavadi je v žametni srajci, ki mu je služila kot nekakšna »delovna« halja, dobrih pet minut znašal na kateder številne partiture in plošče, ki smo jih nato pregledovali in poslušali, nato pa še kup knjig. To so bile nove pridobitve knjižnice Oddelka za muzikologijo in profesor nam je nato razlagal, zakaj bi bila kakšna dobra in smiselna, in nas skušal tako motivirati, da bi jo vzeli v roke. Ob njegovem pogostem stavku: »To imamo že na polici,« smo seveda odprnili, ker ga je bilo razumeti v tem

v središču slovenstva

*Juriju Sadarju in Boštjanu Vugi,
ter gledališčniku Primožu Bezjaku*

Skladatelj akademik prof. Lojze Lebič, Župančičev nagrajenec za življenjsko delo

smislu, da imamo knjigo najbrž doma, da smo jo že prebrali in da jo že obvladamo.

Potovanje po kompozicijskih prvinah različnih zgodovinskih obdobjih je nato potekalo v obliki izčiščenih misli, namigov, glasbenih primerov. Najbolj impresivno se mi je zdelo, s kakšno lahkoto nas je profesor Lebič odprl za dojemljivost sodobne glasbe. Spomnim se, da smo obravnavali obliko Žalostinke za preživele iz Hirošime Penderekega, skladbe, ki seveda živi od številnih zvočnih efektov in harmonskih grozdov, toda Lebič je obliko dela predstavil kot enostavno, nam vsem razumljivo tridelno pesemsko obliko. Prav ta pot k sodobnosti prek tradicije, ki smo jo poznali in v katero nas je potisnil glasbenoizobraževalni sistem, pa tudi celotno koncertno življenje, me je ključno zaznamovala – brez globokih rezov sem se lahko iz malika Mahlerja, Brucknerja, Wagnerja in zgodnjega Schönberga spremenil v dejavnega prisluškovalca svoje zvočne sočasnosti.

Za razumevanje skrivnosti sodobne glasbe ni bila nič manj pomembna naslednja prigoda. Na Lebičevih urah smo morali sami za klavirjem vse predstavljene kompozicijske tehnike in postopke predstavljati tudi z glasbenimi primeri. Tako so se na klavirju nekoč znašle neke Osterčeve note in izbrani študent je skladbo grozljivo »mučil«. Spomnim se, da je profesor Lebič gledal skozi okno, s hrbtom obrnjen proč od klavirja, in je zgolj s svojim poslušom že nekoliko naveličano popravljaj številne študentove napake. Nato mu je bilo v nekem trenutku dovolj in je povzdignil glas: »Napačne note igrate! Potem boste pa trdili, da je sodobna glasba neurejena in neharmonična, v resnici pa jo samo vi narobe

igrate. Pri sodobni glasbi morate biti še bolj natančni kot pri Chopinu. Ker če Chopina igrate narobe, bodo vsi vedeli, da ste vi zanič pianist, če pa takole maličite zapis sodobnega skladatelja, ob občinstvo prepričano, da je bebec prav slednji!»

Prav takšna Lebičeva široka sprejemljivost za glasbo vseh zgodovinskih obdobjih je najbolj močno vplivala na nas muzikologe, ki smo bili pogosto kar preveč zasidrani v glasbeni preteklosti. Nikoli nismo imeli občutka, da profesor kakšno izmed glasb favorizira. Z vso resnostjo je govoril tako o Gallusu kot o Beriu, tako o Bachovih Goldbergovih variacijah kot o Žalni glasbi Lutosławskega, o nefunkcijski harmoniji kot tudi o Feldmanovem »svobodnem« komponiranju. Če smo govorili o fugi, smo vedno našli tudi njene podaljške v glasbi 20. stoletja, Webernove zametke serializma pa smo postavili v stik z glasbo Heinricha Isaaca. Morda smo malo začutili, kam se nagiba skladateljevo »srce« samo na zadnji profesorjevi uri pred upokojitvijo, ko nam je želel predvajati odlomek iz Tretjega klavirskega koncerta Prokofjeva, toda plošča, ki jo je prinesel iz knjižnice, je neusmiljeno preskakovala, šumela in imela svoj lastni zvočni koncert. Takrat je malo za šalo, z napol priprtimi ustnicami vendarle zmožal opazko: »Morda bi veljalo kupiti kakšno ploščo sodobne glasbe več in kakega Mozarta manj.«

V temelju je zamajal tudi naš pogled na skladateljski ustvarjalni postopek. Z veliko uspeha je na laž postavil pogosto romantizirano predstavo o skladatelju, ki da ustvarja iz svojega lastnega krvavečega srca ob močnih izlivih trenutnega navdiha. Pogosto je ponavljal: »Večina glasbe nastaja

»ŽIVIMO LAHKO PREDVSEM IZ UTEMELJENEGA UPANJA«

Akad. prof. Lojze Lebič

Spoštovani!

V veliko čast mi je, da smem v imenu nas nagrajencev spregovoriti nekaj besed.

Hvaležno sprejemamo ta visoka priznanja. Če rečem zase, priznanje ne gre samo meni, temveč vsem, ki so mi v preteklosti, pa tudi danes stali ob strani – mojim najbližjim, profesorjem kompozicije, mojim študentom, danes uglednim pedagogom in znanstvenikom, ob katerih sem se tudi jaz učil, pa dirigentom in poustvarjalnim umetnikom.

In predvsem umetniški glasbi, ki me je za vse življenje pritegnila v svoj čarobni objem – čudežu, ki je – če sem še nekoliko glasbeno sebičen – prva in najbolj skrivnostna med umetnostmi, ob mislih na velika imena tudi najvišji dosežek evropskega ustvarjalnega duha.

Danes je v navadi vsesplošni družbenopolitični pesimizem in govorjenje o koncu velikih zgodb, koncu zgodovine, koncu umetnosti. Zakaj tako – ko pa ljudje vendarle lahko živimo predvsem iz utemeljenega upanja? Odgovarjam: Zato, ker umetniško in estetsko v njej moti in ovira današnja vsesplošno potrošniško površnost.

Morda te besede niso najbolj primerne za ta slovesni in lepi večer. A svet, tudi naš slovenski, se bo moral premakniti stran od kulturne razpuščenosti »šovov«, »talentov« in druge potročenosti ter poiskati večje ravnotežje med umetniškim in tehnološkim, vsakodnevno mimobežnim ter trajneje duhovnim.

So dvomljivci, ki se sprašujejo, ali imajo umetnosti – ples, koreografija, gledališče, arhitektura, glasba – širša kultura nasploh, kot jo pojmuje tradicionalna razsvetljenska misel, prihodnost. Odgovarjam: Ne gre za kulturo in umetnost – brez njiju mi, tako Slovenci kot Evropa in svet, nimamo prihodnosti.

Pri tem nikakor ne mislim, naj bi se umetnikom kaj posebej zaupalo ..., a kakorkoli, so duhovna diagnoza časa, naša skupinska podoba. Osipanju umetniške občutljivosti – tako učij zgodovina – vselej sledi tudi osipanje npravstvenega in družbeno moralnega.

Za glasbo to danes že velja: ob vse večji razpuščenosti in zvočnem hrupu na javnih prostorih se že spreminja v medij uničenja zahodne kulture.

Ustvarjalci se radi sklicujemo na umetniško svobodo. A ni čisto tako. Prava, velika umetnost se vselej izraža v samoomejitvah in tako pogosto izrečen Župančičev stavek »Veš poet svoj dolg?« razumem kot našo zavezanost in dolg svetu, ki bo stremel k socialnim, moralnim in družbenim vrednotam.

Ker se nocojšnja slovesnost in za nas nagrajence tako časten dogodek odvija v prestolnici države, Ljubljani, naj to zahvalo sklenem še z eno mislijo velikega pesnika, katerega ime nosi nocojšnji praznik: Župančič jo je zapisal v povsem drugačnem času in okolju, a prav je, da mu prisluhnemo, ko pravi: »...Vendar mornar, ko je najvišji dan, / izmeri daljo in nebeško stran ...«. Storimo tudi mi tako.

V imenu vseh nagrajenih in v svojem imenu se Oddelku za kulturo Mestne občine Ljubljana, njegovi strokovni komisiji in vam vsem, ki ste nas nocoj počastili, prisrčno zahvaljujem.

(Zahvalne besede akademika prof. Lojzeta Lebiča, letošnjega dobitnika Župančičeve nagrade za življenjsko delo, na slovesni podelitvi Župančičevih nagrad v Slovenskem mladinskem gledališču 9. junija 2011.)

Slavje umetnosti

Župančičeve nagrade 2011: akad. prof. Lojzetu Lebiču za življenjsko delo, za stvaritve v zadnjih dveh letih arhitektoma plesalcema Rosani Hribar in Gregorju Luštku

Povezovalka slovesne podelitve Blažka Müller Pograjc v pogovoru z arhitektoma Jurijem Sadarjem in Boštjanom Vugo, Župančičevima nagrajencema 2011.

po naročilu.« Seveda smo dvomili – veliko bolj mamljiv se je zdel pogled na umetnika, ki vročičen in čustveno razrvan blodi naokoli in potem v sebi kar naenkrat zasliši navdahnjene melodije, jih notira na kak zmečkan kos papirja in potem v dolgi noči ob sveči kraca po notnem papirju. Privlačen se je zdel navdih, nihče ni pomislil na trdo delo. Profesor Lebič pa je povedal, da največkrat najbolj spontano zvenijo tisti odlomki njegove glasbe, za katere je pretil največ znoja in zavrgel največ skic. Pogosto je bila njegova primerjava z arhitektom: »Zdi se nam logično, da zasnuje arhitekt pred načrtom najprej skico, skladatelj pa naj bi bil nekakšen posebež in naj bi ustvarjal kar neposredno v nekakšni iracionalni ustvarjalni vročici.«

Toda ta preprosta primerjava ni razpirala samo vpogleda v skladateljsko delavnico, temveč je prinašala še eno pomembno spoznanje: glasba je mentalna umetnost, nič drugače kot literatura ali slikarstvo. Od tod Lebičev občutek o nujnosti skladateljske skice, formalnega, celo aritmetičnega premisleka o formi. Skladatelj je nič drugače kot literat tudi razgledan intelektualec in kot tak čuteč sopotnik svojega časa.

Zato je Lebič tudi »glasen«: pridruži se krogu intelektualcev Nove revije in zelo pozorno oblikuje stavke svojih zapisov, intervjujev, izjav. Podobno pozorno in »strukturalistično« kot svoje partiture jih lepi iz okruškov besedil, natipkanih na »starem« pisalnem stroju, nato pa zlepi s selotejmom v novo celoto. Tako se Lebič premika od občudovanja srednjeveške samostanske »samote« do tegob sodobne civilizacije, poravnane v neznosni krik globalizacije, aktivno spremlja množico koncertnih dogodkov in previdno bere slovenske pesnike, zanimajo ga mistiki, a se zaveda tehnologije sedanjosti, govori, misli in deluje kot kozmopolitski intelektualec, a pohajkuje po najbolj skritih poteh, globelih, gozdovih domače pokrajine.

Vedno so me fascinirale te dvojnosti, najbrž tudi zato, ker so meni samemu blizu. Še najbolj nenavadno se mi je zdelo to, kako Lebič v sebi združuje naprednega modernista, zavezanega

umetniški inovaciji, in kritika sodobne družbe. Zdi se, da ne goji nič kaj ljubezenskega odnosa do računalništva. Nekoč je v smehu izrazil celo misel, da ga številni računalniški monitorji, kabli, slušalke, s katerimi smo »privezani« na naše prenosnike, spominjajo na intenzivni oddelke kakšne bolnišnice. Res je, sodobna tehnologija nas je prikovala na bolniško posteljo hardvera in softvera.

Toda Lebič se natančno zaveda vzgibov sodobne družbe in sistema njenega funkcioniranja. Najbolj jasno se mi je to razkrilo, ko sem moral še v svojih študentskih časih za radio pripraviti intervju z njim. Zaradi spoštovanja do profesorja sem bil seveda malo preplašen, a ves intervju je na koncu potekal neverjetno gladko. Profesorju sem moral vnaprej izročiti svoja vprašanja, nato pa sva se dobila, da celoto posnameva. Takrat sem prvič zagledal tiste natipkane liste, malo zlepljene, večinoma popravljene, za katere sem šele kasneje ugotovil, da so neverjetno podobni Lebičevim skladateljskim skicam in verjetno njegovi ustvarjalni logiki nasploh. Preden sem sprožil snemalno napravo, me je profesor Lebič še opozoril: »Zdaj bova pa malo improvizirala.« In potem je imel pred seboj tiste listke z neverjetno koncizno formuliranimi mislimi, ubesedenimi v skoraj poetično izbrušenem jeziku, vanje pa je vstavljal kakšen premor, medmet, kdaj se je zdelo, da razmišlja, da šele v tistem trenutku sestavlja misel, ki je bila seveda že trdno zasidrana na tistem malo pomečkanem listku. Lebič se torej zaveda moči medija in skrivnosti njegovega funkcioniranja in zato mi je lahko razkril največji paradoks sodobnih medijev: ves čas nam dajejo občutek popolne spontanosti, prisotnosti (spomnimo se recimo na voditelje večernih zabavnih oddaj), v resnici pa so do zadnjega detajla izvežbani, pripravljeni, torej »zaigrani«. Sodobni medij je torej v svojem temelju »lažen«, zato je tem bolj nevarno, da je njegova moč danes neizmerna. Toda primarna Lebičeva govorica vendarle ni ne družbenokritična, ne glasbenosejistična in niti ne pedagoška, temveč kompozicijska. Lebič je v nekem intervju izrekel misel, da je komponiranje Milost. Če bi bilo res tako – pa najbrž je v tej Milosti

zbranega tudi ogromno truda, študija, občutljivosti in znanja –, potem je sprejemanje Lebičeve skladateljske, pedagoške in človeške Milosti, poslušanje njegove glasbe, prebiranje njegovih stavkov, listanje partitur v njegovi bližini Blaženost.

**ŽUPANČIČEVE NAGRADE ZA
IZJEMNE DOSEŽKE ZADNJIH DVEH
LET: ARHITEKTURNI ATELJEJE
SADAR + VUGA ARHITEKTI,
PLESALCA ROSANA HRIBAR IN
GREGOR LUŠTEK, DRAMSKI
IGRALEC PRIMOŽ BEZJAK**

ARHITEKTURNI ATELJEJE

SADAR + VUGA ARHITEKTI

Ljubljana je z večnamensko dvorano in nogometnim stadionom v centru Stožice dokončno postala moderna evropska metropola. Mestna občina Ljubljana avtorskemu tandemu v arhitekturnem ateljeju

Sadar + Vuga arhitekti namenja Župančičevo nagrado za leto 2011 v znamenju počastitve obeh vrhunskih arhitekturnih umetniških stvaritev, ki z novimi dimenzijami in tehnično dognanostjo zagotavljata najmodernejšo športno infrastrukturo, s svojo poetično vzvalovljeno zlato lepoto in za zdaj še bodočo razsežno parkovno ureditvijo, novo zeleno mestno oazo, pa ustvarjata tudi idealno prizorišče za velike kulturne in umetniške spektakle, s katerimi Ljubljano enakovredno postavljata tako na športni kot tudi kulturni evropski in svetovni zemljevid.

Utemeljitev strokovne komisije

Prvi monumentalni urbani arhitekturni stvaritvi v samostojni Sloveniji

Dr. Bogo Zupančič

Mestna občina Ljubljana je 10. in 11. avgusta 2010 predala v uporabo dva nova športna objekta: nogometni stadion za 16 000 gledalcev in večnamensko športno dvorano za 12 000 obiskovalcev, ki sta bila s strani športne in tudi širše javnosti dolgo in težko pričakovana. Športna objekta bo povezovalo veliko nakupovalno središče s parkom na strehi in z garažami v podzemlju, dela bodo končana čez leto dni. Preplet prostorov in programov na robu Bežigrada se imenuje Športni park Stožice (ŠPS). Za stadion in dvorano sta arhitekta Jurij Sadar in Boštjan Vuga prejela letošnjo Župančičevo nagrado, najvišje priznanje Mestne občine Ljubljana za prispevek na področju kulture v zadnjih dveh letih.

v središču slovenstva

Juriju Sadarju in Boštjanu Vugi, ter gledališčniku Primožu Bezjaku

Graditev športnega parka Stožice ni minila brez težav, v marsičem je primerljiva z graditvijo ljubljanskega Nebotičnika, urbanim simbolom tridesetih letih prejšnjega stoletja, vendar gre tokrat za pomen, koristi in lepoto novih prostorov za razvoj športa, mesta in države. Pobuda za graditev na tem koncu Ljubljane je bila dana leta 1997 z natečajem za univerzitetno športno dvorano, na katerem je zmagal arhitekturni atelje Sadar+Vuga, vendar je bila usoda projekta negotova. Na začetku mandata župana Zorana Jankoviča leta 2006 je projekt z novim programom dobil dodaten zagon. ŠPS je nastal v javno-zasebnem partnerstvu na obrobju mesta ob zunanjem avtocestnem obroču na območju nekdanje gramoznice. Obrobnost in gramoznice niso naključje, ampak značilnost in smotrnost ne samo kovinsko-steklenega stoženskega, ampak vseh bežigrayskih stadionov: že podrtega, lesenega, sokolskega iz leta 1922 na mestu današnje Zupančičeve jame, in opečnega, bežigrayskega Plečnikovega, zgrajenega za Orle v letih 1925 do 1939.

Ni ravno pogosto pri nas, da se prepletejo in povežejo akterji graditve ob tako kompleksni nalogi ter jo uspešno in hitro zaključijo, kot je to bilo v primeru Športnega parka Stožice. Prostori v parku so programsko obogatili ne samo bližnje stanovanjsko zaledje BS3, ampak bodo v prihajajočih letih omogočili razvoj in profesionalizacijo športa ter izvedbo kakovostnih prireditev množične kulture v slovenski prestolnici in v srednjeevropskem prostoru. Športni park Stožice je bil, tako kot Nebotičnik, začet v času prosperitete in zgrajen v času krize. Športne vsebine se prepletajo s kulturnimi, trgovskimi in kulturno-rekreativnimi programi, vse skupaj je povezano tako z raznovrstnimi mestnimi potmi kot mednarodno avtocestno arterijo. Tu sta si podala roko smelost načrtovalcev programov ter snovalcev arhitekture s sodelavci in izvajalci. Ljubljana in Slovenija nista dobili samo potrebnega in uporabnega sklopa športnih objektov, ampak estetsko prefinjena objekta. Introvertirani in nižji stadion učinkuje strogo, tehnološko dognano in klasično, dvorana je bolj lahkotna in prekrita z ovalno kupolo, vzvalovana kovinsko-čipkasta školjka deluje, kot da lebdi v zraku in vizualno prenaša vibracije gledalcev v dvorani.

Arhitekta Jurija Sadarja in Boštjana Vugo poznam, saj kot arhitekturni kritik in zdaj kustos v Arhitekturnem muzeju podrobno spremljam njuno ustvarjalno pot. V zadnjih dvajsetih letih sta narekovala arhitekturni utrip ne samo v prestolnici in Sloveniji, ampak tudi v širšem mednarodnem okolju. Znana sta po tem, da s svojimi sintagmami, »formulami«, ki so ponavadi sestavljene iz dveh angleških besed, označita bistvo arhitekturnega posega, kot na primer kinematična struktura, matrični ovoj, vertikalni hall, menjalna površina itn. Z arhitekturnimi formulami sta prispevala k jasnosti arhitekturnega jezika, torej sporočilnosti, po drugi strani sta z izvirnimi poimenovanji, ki označujejo prostorske učinke, približala arhitekturo širši javnosti in poistovetenju z njo ter arhitekturna dela opredelila kot poslovne značke, vse v duhu

Plesalca Rosana Hribar in Gregor Luštek, Župančičeva nagrajenca 2011, odgovarjata na vprašanja o svoji karierni poti.

nove globalne paradigme. Znana sta po tem, da dajeta arhitekturi glamur. Priznati moram, da nisem bil ravno njun nekritični malikovelec, ampak prej iskalec smisla, konteksta in drugih pomanjkljivosti, vendar arhitektoma iskreno čestitam za stadion in dvorano, saj sta zadovoljila vse vidike, ki opredeljujejo kakovostno arhitekturo. Športni park Stožice je odlično urbanistično umeščen v strukturo in kontekst mesta ter je eno lepših arhitekturnih del v Evropi, ki nas istoveti in navdaja s ponosom, da živimo v tem času v Ljubljani.

Slovenska zgodovina in silhueta Ljubljane sta zaznamovani z dvojnostjo, ki se kaže na primer v podobi dveh zvonikov številnih ljubljanskih cerkva. Če predstavlja ljubljanski Nebotičnik s pasažo urbani poudarek tridesetih let prejšnjega stoletja, Trg revolucije oziroma Trg republike z dvema stolpnicama simbol socialističnega obdobja, pa sta stadion in športna dvorana v Stožicah arhitekturnega ateljeja Sadar+Vuga prvi monumentalni urbani poudarek iz časa samostojne države. Za njuna arhitekturna dela je značilno, da številne stavbe dobijo ljudska imena, tako smo ob Gospodarski zbornici – Esmeraldi, stanovanjskem kondominiju v Trnovem – močeradu, dobili še dva: stadion in dvorano – stoženskega lepota in stoženske lepotic.

PLESALCA ROSANA HRIBAR IN GREGOR LUŠTEK

Plesalca in koreografa Rosana Hribar in Gregor Luštek, po perfekciji umetniškega izraza dediča velikega slovenskega plesnega in koreografskega izročila Pie in Pina Mlakarja, sta s svojo bogato izrazno invencijo podobno kot njuna umetniška prednika deležna pomembnih priznanj v tujini – v Ludwigshafnu in Hannoveru v Nemčiji, v Srbiji, v izboru vseevropske mreže Aerowaves –, kamor ju hvaležno vabijo tudi kot koreografa avtorskih produkcij. Prav tako zaželena sta kot soustvarjalca številnih slovenskih gledaliških uprizoritev. Mestna občina Ljubljana umetnikoma podeljuje Župančičevo nagrado za leto 2011 za avtorski

plesni predstavi Duet 012 in Šampanjec in jagode, v katerih se njuno zrelo plesno mojstrstvo kaže kot lirična plesna poezija človeškega približevanja in oddaljevanja, ki se s svojo predanostjo umetnosti zazira v nebo in prepoznavno žlahtni slovenski in evropski gledališki prostor.

Utemeljitev strokovne komisije

Plesna dvojina

Moja Kumerdej

Prepričana sem, da bi celo skozi prosojno platno, ki bi zakrivalo obraze in telesne poteze plesalcev, med njimi zagotovo prepoznala Rosano Hribar in Gregorja Luštka, ki sta zdaj, pri štiridesetih dosegla svoj plesni vrhunec. Ta ni učinek naključja, ampak talenta, dolgoletnih odrskih izkušenj, še vedno discipliniranega ohranjanja telesne kondicije ter njune osebnostne in umetniške zrelosti. Virtuozni plesalci, kot sta Rosana in Gregor, so sposobni gib ali gibalno kombinacijo izvesti ne le natančneje, ampak fluidneje in hitreje od svojih kolegov, obenem pa lahko v delcu sekunde gib upočasnijo ali pospešijo in vanj vpletejo detajle, zaradi česar je njihova izvedba drugim nedosegljiva in neponovljiva. Ne le svoje telo, plesni virtuozni obvladujejo tudi odrski čas in verjetno je prav povezava omenjenih veščin in lastnosti ključni del izmuzljivega pojma odrske plesne prezence, ki jo gledalec zazna tudi v nastopu Gregorja in Rosane.

Ko sta pred poldrugim desetletjem iz Novega mesta prišla v Ljubljano, so njuno talentiranost hitro prepoznali koreografinje Plesnega Teatra Ljubljana in koreograf Matjaž Farič ter ju povabili v svoje projekte. Sredi devetdesetih let Rosana prvič nastopi v predstavi *Komemoracija – posušene solze* pokojne koreografinje Ksenje Hribar in tik zatem v predstavah Sinje Ožbolt in Tanje Zgonc, medtem Gregor Luštek pleše v *Slovenskem plesnem projektu* Freda Lasserra ter v *Romeu in Juliji* Matjaža Fariča, od njunega nastopa v odmevni Faričevi *Posvetitvi pomladi* pa s Faričem sodelujeta vse do danes.

Slavje umetnosti v središču slovenstva

Dramski igralec Primož Bežjak, Župančičev nagradjenec 2011, ki ga je na slovesnosti upodobil kolega Uroš Kaurin, komentira svojo zrcalno podobo.

V poldrugem desetletju sta plesala v sodobnih plesnih projektih domačih in tujih koreografov, koreografirala in nastopala v gledaliških predstavah, performansih in filmih, od leta 1999 pa sta drug z drugim ter z domačimi in tujimi plesalci ustvarila trinajst avtorskih koreografij.

Prvi prelom, ki sem ga zaznala v njenem opusu, je bil kratek duet *Ana is the name of the Rose* (2003), ki sta ga v Mestnem gledališču ljubljanskem uprizorila vročega junija leta 2003. V njem sta se brez ilustrativnih zgodb, z abstraktnim gibalnim jezikom vsebinsko lotila svojega ustvarjalnega in hkrati intimnega partnerskega odnosa ter bolj kot kdajkoli prej pokazala, da nameravata razviti avtorski koreografski izraz.

V obdobju, ko je mnogo kolegov iz njune generacije postopoma ples opustilo in se preusmerilo v plesno ohlapnejše performanse, sta se – verjetno tudi zavedajoč se kratkosti kariere plesalcev – telesnemu treningu in raziskavi umetniškega izraza še intenzivneje posvetila in se razvila v plesalca, primerljiva s plesnimi virtuozii po svetu. Drugi, še temeljitejši prelom, pomeni njun »življenjski plesni duet«, ki ga postavita na vsaki dve leti in je nekakšen kronometer njunega intimnega in profesionalnega odnosa. Prvemu duetu, naslovljenem *8 let*, je dve leti kasneje sledil duet *10 let* in z njim nagradi na mednarodnih koreografskih tekmovanjih v Hannoveru in Ludwigshafnu. Z zadnjim, predlani v Plesnem Teatru ljubljana uprizorjenim *Duetom 012*, ki vključuje njun filmski portret režiserja Petra Bratuše, pa sta Rosana in Gregor dosegla ustvarjalni vrhunec, ki ga je letos na plesni platformi Gibanica nagradilo občinstvo, zanj in za predstavo *Šampanjec in jagode*, postavljeno z baletnim ansamblom Srbskega narodnega gledališča v Novem Sadu, pa sta prejela letošnjo Župančičevo nagrado. V fluidni koreografiji, ki vsebuje domiselne gibalne detajle, se izmenjujejo intenzivna stanja, v katerih drug drugemu jemljata in predajata moč in nadzor, kot se to tudi sicer dogaja v dinamičnih intimnih razmerjih: hitri poljub se razdrobi v grob obrat, sledi pomiritev in nato strasten stik, razpusti se napetost v samost

in odmik, ta pa se mehko spodvije v medsebojno podporo in celjenje ran. V zaključnem prizoru *Duet 012* se plesalca preoblečeta in pričneta gibalno kombinacijo, ki jo iznenada prekine zatemnitev, v kateri zazeva iztočnica za njun naslednji duet prihodnje leto.

V popolni predanosti plesu sta Rosana Hribar in Gregor Luštek kot ustvarjalca in plesna pedagoga nepopustljiva in zahtevna do sebe in drugih. Ob tem se zavedata tveganja, ki ga vključuje ples, ter živita in plešeta tudi s poškodbami, ki so hočeš nočeš boleči del plesalčevega življenja. Kljub temu Rosana in Gregor verjameta, da ples ne pomeni kratke epizode v plesalčevem življenju, ampak dolgo zgodbo, ki se z vsem, kar življenje prinaša in odnaša, nenehno spreminja. »Odločila sva se, da bova plesala, dokler bo šlo,« mi je pred leti v intervjuju dejala Rosana, »ne nazadnje bi lahko plesala tudi v primeru, da ne bi mogla uporabljati ene roke ali noge – saj kdo pa pravi, da potem ne bi bila več plesalca in da najina izvedba ne bi bila več ples?«

DRAMSKI IGRALEC PRIMOŽ BEŽJAK

Dramskemu igralcu Primožu Bežjaku Mestna občina Ljubljana izročila Župančičevo nagrado za leto 2011 za nosilne vloge v zadnjih uprizoritvah Slovenskega mladinskega gledališča: Nižini neba, Peklenski pomaranči, Preklet naj bo izdajalec svoje domovine, Vampirju in Zadnjem plesu Nižinskega. Umetnikovo igralško znanje, ki suvereno razpolaga z vsemi standardnimi odrskimi izrazili in enako prepričljivo obvladuje tudi filmsko igro, ples, koreografijo in režijo, raste iz igralčeve redke pristne empatije do vseh nepredvidljivih duševnih stanj v plesu človeških usod, ki jim umetnik katarzično podarja možnost samopreseganja z ustvarjalno močjo umetniškega upodabljanja svojih odrskih likov, ko jim daje na voljo občutljivi instrument svoje duše in telesa, slovenskemu gledališču pa prepričljiv umetniški obraz.

Utemeljitev strokovne komisije

Primož Bežjak

Tina Malič

Od božanstva do demoničnega krvosesa; od postavnega baletnika do plesalca z imobiliziranimi udi, od pobsesnelega nasilneža do prijazno okornega severnega medveda. Pustni karneval? Liki iz »odštekanega« znanstvenofantastičnega filma? Ne, vsakdanjik igralca, plesalca in koreografa Primoža Bežjaka, letošnjega dobitnika Župančičeve nagrade. Primoža, ki je v gledališki javnosti že dolgo znan in cenjen, se bo širše občinstvo spomnilo predvsem po vlogah v odmevnih filmih, kot sta *Petelinji zajtrk* in *Hit poletja*, nase pa je opozoril že pred desetletjem v *Barabahl!* Za vlogo eksplozivnega Bika je takrat dobil nagrado Stopov obetavnih igralcev leta. Tisti, ki ga poznajo, lahko povedo, da je imel lik vsaj eno močno Primoževo avtobiografsko potezo: neusahljivo

energijo, ki mu omogoča, da ob obveznostih v Slovenskem mladinskem gledališču, kjer je zaposlen zadnji dve leti in pol, še zmeraj neutrudno ustvarja tudi na neodvisni sceni – kot »svobodnjak« v pravem smislu, ki »ostaja odprt za vsa sodelovanja«, kakor je o njem zapisala umetniška direktorica Zavoda Bunker Nevenka Koprivšek. Tako sta v zadnjih dveh letih nastala denimo *Invalid*, soloprojekt v okviru Vie negative in v režiji Bojana Jablanovca, in *Tam daleč stran* v okviru Betontanca. Levji delež svoje ustvarjalne energije pa je vendarle posvetil Mladinskemu, kjer je izoblikoval kar pet imenitnih vlog v estetsko in idejno zelo različnih uprizoritvah.

V *Nižini neba* Nebojša Pop-Tasića v režiji Jerneja Lorencija je prepričljivo in igralsko polnokrvno upodobil Apolona in Aktajona, božanstvo in žrtev, ter izoblikoval pretresljiv simbol trpljenja človeška, ki na svoji koži (in krvi) izkusi »igrivost« bogov. Konec leta 2009 se je preskusil kot Alex v Pograjčevem videnju Burgessove *Peklenske pomaranče*, ki je v postavitvi Mladinskega gledališča prvič zaživela na slovenskih odrih. Zaradi kultnosti romana in vloge, s katero se je v Kubrickovem filmu vtisnil v spomin Malcolm McDowell, njegova naloga ni bila lahka. Toda Primožu je uspelo: ustvaril je povsem drugačnega, zato pa nič manj »zapeljivega« in strašljivega Alexa.

Spomladi 2010 je sledil študij predstave *Preklet naj bo izdajalec svoje domovine!* režiserja Oliverja Frljića. V močni, predani avtorski in igralski ekipi si je Bežjak s prvinsko energijo in izjemno prezenco priboril posebno mesto, ki ga je kritičarka Katarina Koprivnikar povzela takole: »Bežjak s pogledom, ki reže naravnost v intimno gledalca, [...] uspe zgolj s steklenimi očmi, ki zrcalijo hladan pogled morilca, in pobsesnelim govorom, zgoščenim na njegovih ustih, vzbuditi srh v gledalcu.«

V naslovni vlogi v uprizoritvi Ivice Buljana *Vampir* po pesnitvi Marine Cvetajeve je znova je prepričal z gibalno kulturo, s prezenco, prežeto z močnim erosom, in načinom, s katerim je svojevrstni poetični jezik Cvetajeve naredil za svoje povsem naravno izrazno sredstvo. Slednje je še zlasti pomenljivo, saj je Primož, ki sicer ves čas velja za izvrstnega gibalca, tudi sam večkrat priznal, da je imel kot Štajerec na Akademiji precej težav z narečjem in mu beseda dolgo ni bila blizu. Če ne z Vampirjem, pa je jezik dokončno »posvojil« v monodrami Normana Allena *Zadnji ples Nižinskega*, ki jo je na oder postavil Marko Mlačnik. Govorno, gibalno in interpretativno izjemno zahtevno vlogo genialnega baletnika in koreografa Nižinskega je obvladal do popolnosti, zato se lahko le strinjamo z Manco Čujež, ki je zapisala: »Levji delež neustavljivega aplavza ob koncu četrtkove premiere je 'zakrivil' igralec Primož Bežjak, ki si za vlogo velikega Nižinskega nedvomno zasluži naziv veliki Bežjak.«

Podobno navdušeno je zvenel tudi ameriški kritik, ko je v svojem zapisu o letošnjem festivalu Perforacije v newyorški La MaMi poleg predstave *Preklet naj bo izdajalec svoje domovine!* izpostavil prav Bežjakov projekt *Invalid*, ki se ga je močno dotaknil, in zapis sklenil z besedama: »Bravo, Bežjak.« Pridružujemo se mu tudi mi. Bravo, Bežjak! In čestitke.

Sta zgodovina in vsakdanjost sploh lahko v sozvočju?

Ob 20-letnici samostojne Slovenije

Akademik Ciril Zlobec

Foto: ar hiv DSP

Pesnik akademik Ciril Zlobec

V to našo sivo vsakdanjost, že dodobra onesnaženo z različnimi korupcijskimi in drugimi aferami in vseh vrst nečednostmi, je kot sonce skozi oblake posijalo v naše depresivno razpoloženje dvoje jubilejnih praznovanj, ki sta nas ohrabrujoče spomnili in opomnili, da smo že bili – zgodovina: drugo za drugim sta v nas, vsaj za trenutek svojega trajanja, očistili podobo, ki jo imamo o samih sebi na svoji poti skozi čas in vsakokratne razmere, ki nas določajo, pa tudi usodno spreminjajo. Včasih tudi pohablja.

Praznovali smo sedemdesetletnico upora proti okupatorju in dvajsetletnico osamosvojitvene vojne z rojstvom slovenske države. Praznovanji, kljub jubilejni vseslovenskosti, nas, žal, nista mogli poenotiti, sta nas pa s svojo neobledelo zgodovinsko vsebino in iz nje izvirajočo etično zavezanostjo vsaj nekoliko, upam, zblížali v skupnem razmisleku o tem, kaj v resnici smo in kaj bi, »kljub težkim časom« lahko bili, če bi najboljše iz svoje skupne preteklosti ohranili kot zavezujočo dediščino, ki jo bomo – samo od nas je odvisno! – oplemeniteni ali osiromašeno predali svojim otrokom, vnukom, pravnukom ...

Občutek zgodovinskosti, ko nam je uspelo biti višji od sebe samih, nas po eni strani opogumlja v naraščajočem malodušju našega časa, po drugi strani pa, če ne zmoremo ločiti zgodovinskosti trenutka od banalne vsakdanjosti, pa nas ta občutek lahko demoralizira, zavajajoča je namreč misel (kaj šele pričakovanje!), da bi naši najvišji zgodovinski vzponi morali ostati zavezujoča norma življenja v kakršniže koli vsakdanjosti. Je že tako: po vsaki osvojitvi vrha je sestop v dolino normalen pojav. Samo od nas je torej odvisno, da se nam ne spremeni v nevaren ali celo usoden zdrs. Se nam zdaj dogaja prav to? Sam sem seveda proti kakršnikoli »vdanosti v usodo«, v kapitulantsko filozofijo »Tako je pač«, navsezadnje pa je tudi zgodovina sama dokaj naporna zadeva. Marsikdo je ne zmore.

Mi smo jo. In zato je prav, da praznovanja ob letošnjem dvojnem jubileju v resnici občutimo in doživimo kot praznik, kot ohrabrujoč spomin na zgodovinskost nas samih v najtežjih preizkušnjah naroda, biti torej moramo dovolj samozavestni in močni, da nas ne povozi čas, ki nam zagotovo ni najbolj prijazen.

Prav z mislijo, da smo v razmerah največjih preizkušenj zmogli najti pot, bomo laže vsaj nekoliko posvetili v temo v nas in okrog nas že, če se bomo zavedali, da naša sedanja »nesreča«, ki ji nismo kos, v veliki meri ni le slovenski problem, ampak tudi in vse bolj labirintska zavozlanost sodobne civilizacije, v katero smo stopili s prevelikimi pričakovanji, zdaj pa ne vidimo izhoda iz vse večje stiske, ker izhoda, vsaj za zdaj, sploh ni. Zavladal nam je pač – povrh vsega še povsem po demokratični poti (kakšna ironija!) – povampirjeni profitni kapitalizem, ki je že po naravi slep za dostojanstvo človeka, **srca** pa tako ali tako nikoli ni imel.

Ah, to moje razmišljanje o nemožnosti nekonfliktnega sožitja med zgodovino v njeni etični podobi in morečo vsakdanjostjo, me najbrž oddaljuje od tistega, kar od mene pričakuje uredništvo Ljubljane, glasila slovenske prestolnice, ki jo njen župan ponuja v našo zavest in v zaželeni vtis tujcev o njej kot »najlepše mesto na svetu«. Namreč: ta trenutek, ko ugotavljam odsotnost srca v profitno kapitalskem monstrumu, mi je z vsem žarom, kot čista nebeška glorijska, pred očmi spomina zasijalo pobožanstveno srce, ki ga je bil naš veliki, tudi v naš čas preroško zazrti Cankar položil v prsi Ljubljane, ga celo v svojem turobnem času videl kot veliko, v vse smeri naroda odzivajočo se *slovensko srce*.

V to praznično asociacijo s srcem se mi zdaj vrinja še stari pregovor »Obleka naredi človeka«. S te plati ni kaj dodati: Ljubljana je lepa kot še nikoli. To lepoto, žal, morda bolj kot Ljubljančani

opazijo tujci, tuji turisti, ko gredo, radovedno oziraje se na vse štiri strani, s počasnim korakom čez Tromostovje, postanejo, se spominsko fotografirajo pred Prešernovim spomenikom, ta ali oni, morda nekoliko bolj poetično razpoloženi vodič jih dodatno opozori še na v večnost Prešernu nedosegljivo Julijo, ki kot da ne ve, kam pravzaprav sodi: **še** na njegov trg ali **že** v Wolfovo ulico.

Kako torej danes diha, utriplje in žarči v Prešernovo *slovenšč* no celo to Cankarjevo slovensko srce? Je še narodu pogoj in smisel? Ne kot bahav utrip prestolniške samozadostnosti, ne kot dejanskost in simbolnost oblastne samozagledanosti vase, ampak kot odprto jedro prekipevajočega življenja, ki se ves čas v podobi radiacije nesebično daje in hvaležno sprejema, se bogati in osmišlja, ko se razdaja z zavestjo, da je samo tako lahko celota. Ne le mesto, zamejeno z občinskimi mejami, ne le mesto z atributom prestolnice, ampak tudi in predvsem kot neugasljivo duhovno in intelektualno žarišče vseh Slovencev, torej kot tisti večni ogenj, ki si ga vsak narod mora ustvariti in ga ohraniti, če hoče ostati narod. In Slovenci smo to svoje hotenje in voljo že velikokrat dokazali. V najbolj nedvoumni obliki, obsegu in globini prav s svojo držo in dejanji, ki se jih v teh dneh spominjamo s ponosom in morda tudi z večjim samozaupanjem, da smo zmožni, ko se kot narod in posamezniki v njem zavemo najboljšega v sebi, obvladovati depresivni čas, ki ga zdaj živimo.

Tudi v spopadu z vsakdanjostjo, če ga bojujemo s pokončno držo, si lahko okrepiamo svojo omajano samozavest. Namreč: od nespoštovanja samih sebe do zaničevanja drugih, celo do iracionalnega sovraštva do drugih in drugačnih, je le majhen korak. Človek je človek le, dokler je ponosno bitje. Tako tudi narod – dokler je lahko ponosen nase.

Obe praznovanji sta nam v svojem jubilejnem zenitu dragocena priložnost za plodno, kritično samorefleksijo, kaj in kako je z nami.

Foto: spletna stran Slovensko-ruskega poslovnega kluba, www.slovenia-russia.com

Državne slovesnosti 24. junija ob 20-letnici samostojne Slovenije se je na prenovljenem Kongresnem trgu udeležilo okoli 15.000 ljudi.

Kongresni trg

Emi Vega

Foto: Emi Vega

Po desetletjih s pločevino degradiranega mestnega prostora je takole zasijal po Plečnikovi zamisli prenovljeni prostrani Kongresni trg, ki je avtomobile stanovalcev in obiskovalcev mestnega središča varno umaknil v novo podzemno parkirno hišo s 720 parkirnimi mesti. Ljubljana je dobila novo »središče središča« z reprezentativno silhueto Gradu, Slovenske filharmonije in stavbo Univerze. Skupaj z zaprtim območjem Vegove ulice je slovenska prestolnica pridobila prvovrstno prireditveno in družabno prizorišče.

Proslava ob 20-letnici samostojne države Slovenije in veličastna otvoritev 59. Festivala Ljubljana je z Mahlerjevo Simfonijo številka 8, v kateri se je združilo 1100 glasbenikov v znamenju prijateljstva med Slovenijo in Hrvaško, ki jim je dirigiral sloviti Valerij Gergijev, ne bi mogla v mogočnejši luči predstaviti prenovljenega Kongresnega trga, kot sta njegovo reprezentativno lepoto in prostranost odstrli obe slovesnosti z uglednimi tujimi gosti s po 15.000 obiskovalci. Pločevina pa varno pod zemljo in stanovalci območja, ki so desetletja puščali svoje avtomobile na pločnikih, da se je bilo težko prebijati po ulici, z zagotovljenimi parkirnimi mesti. Pa prestavljeni paviljon z brezplačnimi prireditvami in prelepo preurejena Mercatorjeva trgovina. Na Dvornem trgu pravkar postavljeni Kuneverjev kip Mahlerja. In zdaj še zapora tega dela vse do Žabjeka. Nenadoma se zdi z vsemi prostimi površinami za pešce še enkrat večja in vse leto praznična. Županova vizija najlepšega mesta na svetu pa, kot da ne pozna meja, leto 2011 kot da hoče osmisлити slavno leto 1821 na tem mestu.

Seveda bi radi podrobno predstavili velike pridobitve. O preurejanju Kongresnega trga smo se pogovarjali z arhitektom Andrejem Prelovškom, o garažni hiši pa z arhitektom Gregorjem Riharjem. Z novostmi, ko gre za arheološke najdbe, nas je seznanil arheolog Martin Horvat, o skrbi za drevesa pa sta govorila arborista Erik Vidmar in Lena Marion. bistvenih rečeh je spregovoril gradbeni inženir in glavni nadzornik gradnje Bogomir Uršej, o tem pa, kako se je z gradbiščem živelo, smo povprašali v Slovenski filharmoniji, v Uršulinski cerkvi, bližnji cvetličarni Emporia in nekaj naključno mimoidočih na ulici.

POIMENOVANJE TRGA PO DOGAJANJU V LETU 1821

Pisalo se je leto tisočosemstoenaaindvajset. Ljubljana, središče Ljubljanskega gubernija, ki je poleg Kranjske obsegal še Koroško, je imela nekaj več kot 950 hiš, ob tem pa tudi stolnico in osem drugih cerkva, nad mestom trdnjavo – pokrajinsko kaznilnico, pa sedež gubernija in okrožnega urada, tudi sedež mestnega in deželnega sodišča, knjižnocenzurni urad in policijsko ravnateljstvo. Imela je škofa s stolnim kapituljem in konzistorijem, pa licej s tremi fakultetami in gimnazijo in kmetijsko družbo in filharmonično družbo in hranilnico, pa še tri knjigarne, gledališče, bolnišnico – umobolnico – hiralnico – sirotišnico – ubožnico ... Štela je 12.000 duš in potem ...

Potem pa se je v mesto zgrnilo razkošnih kočij, toliko kočij, da se je prebivalstvo kar čez noč, in to za cele štiri mesece, povečalo za 500 duš. Pripeljal se je avstrijski cesar Franc I. s cesarico Karolino. Ruski car Aleksander se je po dolgi poti ustavil v gostilni, natanko tisti, ki se zdaj po njem imenuje, uredil se je, se preoblekel v uniformo polkovnika avstrijskega regimenta, v mesto se je kljub dežju in mrazu pripeljal v odprti kočiji in se takoj priljubil ljubljanskemu meščanstvu. Po svoje, baje precej reven, se je pripeljal tudi kralj obeh Sicilij, Ferdinand I. Bourbon. Z

zahodne strani je prispel še modenski vojvoda Franc IV. Ko se je dogajalo, je med nekronanimi glavami največji ugled užival knez Clemmens Lothar Wenzel Metternich – Winneburg, živahen in radoživ gospod, ki je bil takrat na višku svoje politične moči. Spremljal ga je osebni svetovalec in tajnik – Friederich Gentz, dobro znan po svojih protirevolucionarnih in protirazsvetljskih spisih. Ruskega carja je spremljal državni kancler nizozemskega in plemiškega rodu – Karl Vasiljevič Nesselrode. Prusijo je zastopal kancler Karl August knez plemeniti Hardenberg – eden najpomembnejših prenoviteljev pruske države po njenem porazu v vojni z Napoleonom. Lord Stewart – polbrat britanskega zunanjega ministra Castlereagha, je v Ljubljani zastopal kraljestvo Velike Britanije in Irske. Še manj kot Anglež se je sliki stvari prilegal grof Kapodistrias ali Antonius grof Capo d'Istria – nacionalno zaveden grški politik in Metternichov nasprotnik. Evropske politične smetane je bilo še zvrhano, spremstva še več in potem ...

Potem se je zgodil četrti od vsega petih Kongresov Svete Alianse; ampak to je že druga zgodba. Ta zgodba ni bila čisto nič naša zgodba. Ljubljana, prisrčno majhna in povsem nenevarna, je Kongres le gostila. A kljub temu, da ni bil »naš«, je bil »Laybacher Kongres« največji diplomatski dogodek v zgodovini in na tleh današnje prestolnice. Kar nam je po njem ostalo, pa je: Kongresni trg.

v novem sijaju

DANAŠNJA PREOBRAZBA V MESTNO DNEVNO SOBO

Po tistem je trg spet vzelo zase ljubljansko meščanstvo. Družilo se je ali le promeniralo, ogledovalo se je in se spogledovalo, tu in tam je bučno slavilo ali zborovalo, senčilo se je v parku, najprej pod kostanji, menda sto dvajset let, nato pod platanami. In tako je bilo. Vse dokler ploščadi niso zavzeli avtomobili.

Odločitev, da se to največjo *dnevno sobo* sredi mesta vrne ljudem, je videti logična in pravična. Da se avte pospravi pod zemljo in bo trg spet za ljudi, kajne? Med besedo in dejanjem pa je velik razloček. Najbolj so ta razloček občutili okoliški prebivalci, takoj za njimi platane v parku, takoj za platanami delavci, ko so delali v vročini in mrazu, podnevi in ponoči. Menda je razloček krepko občutila tudi proračunska blagajna. To bi bila v kratkem in približno vrsta žrtev. Na drugi strani pa so pridobitve, celo z dodano vrednostjo. Pridobili smo preurejeno in opremljeno dnevno sobo sredi mesta. Tako: velikih razsežnosti. Pridobili smo še večjo garažno hišo spodaj. Dodana vrednost pa so arheološke izkopanine, ki širijo vednost o prostoru, v katerem koreninimo.

ANDREJ PRELOVŠEK O PRENOVI KONGRESNEGA TRGA

O okvirih projekta

Za ureditev Kongresnega trga je bil leta 2004 izveden natečaj. Razlog so bile vroče polemike glede uvožno-izvoznih klančin na sami ploščadi. Prva nagrada je pripadla skupini arhitektov: Andreju Prelovšku, Damijanu Gašpariču in Maju Juvancu. Avtorji smo predlagali uvoz in izvoz s Slovenske ceste, skrčene za en vozni pas, kar se nam še danes zdi pravilno. Projektiranje se je začelo leta 2008. Odgovorni vodja načrta zunanjih ureditev je arhitekt Damijan Gašparič, ki si zaradi razumevanja okoliščin ob težkih pogojih dela zasluži posebno zahvalo.

Naš projekt zunanje ureditve Kongresnega trga so ob zgodovinskem spominu pretežno določili prejšnji projekti. Že skoraj dvesto let je tu velik park in velik trg značilnih imen ter geometrije, meščanskega in reprezentančnega značaja, zgodovinskih dogodkov in slik – vsega tega ne smemo spreminjati. Prostor je ograjen s stavbami, ki vse nosijo hišno številko Kongresni trg. Vendar smo ga morali projektno opredeliti. Tehnično nujne posege smo usmerili v določene predele zato, da bi druge ambience pustili nedotaknjene. Celotno območje smo programsko razdelili na Kongresni trg v ožjem smislu (reprezentančna ploščad), na park Zvezda znotraj značilnih stebričkov (centralni park mesta) in na dve robni ulici od Kazine do Filharmonije (prostor družabnosti).

Ploščad

Da bi jo ubranili, smo preusmerili vse posege – to so vhodi v garažno hišo in rešetke za zračenje, tudi urbana oprema. Ta ploščad naj bo s svojo nekdanjo geometrijo, kot jo je zasnoval arhitekt Plečnik, trajna veduta in »razglednica« Ljubljane. Prav s svojo programsko in fizično »masivno praznino« bo dajala prestolnični značaj mestu. Izdelana in zaključena praznina naj bi ploščad tudi v prihodnje branila pred različnimi domisljicami o dodatni urbani opremi in drugih trajnih objektih. Vsaka množična prireditev naj bi prinesla in tudi odnesla vse svoje provizorije, vključno z instalacijami.

Park

Park Zvezda vsebuje nekatere nujne inserte, kot so vhodi in rešetke z določenimi detajli. Vse to je prilagojeno zmogljivosti in prizadevnosti izbranega gradbenega izvajalca ter trenutni zmožnosti naročnika. Svetle peščene poti so za mnoge presenečenje, saj obujajo spomin na nekdanji park in na »pravi park«. Skoraj gotovo bo odziv javnosti pohvalen do pojavnosti peska in kritičen do njegove funkcionalnosti, seveda tudi odvisno od vzdrževanja. V projektu je bil sicer predviden utrjen tlak pesku podobnega videza. Prizadevali smo si ohraniti platane kljub mnogim sugestijam, da jih je treba posekati in zasaditi nove. Če bi bila odločitev o odstranitvi platan sprejeta pred leti, bi bila lahko zasnova garaže drugačna in njena gradnja enostavnejša. Pozneje izraženi razlogi (enaka velikost dreves po celotnem parku in drevesni zajedalci) seveda ne odtehtajo bistvenega razloga, ki je obveljal za nas: »Dopustiti prav tej generaciji meščanov, naj uživa v gosti senci prav teh visokih platan.«

Dve ulici

Zaradi projektantske »obrambe ploščadi«, kot smo jo opisali, smo vse druge posege preusmerili na druge prostore. Največ jih je na potezi od Kazine do Wolfove. Končna mestna odločitev o uvožno-izvoznih klančinah, vključno z urbano opremo, precej in

Foto: Dunja Wedam

Pogled na prenovljeni Kongresni trg s prav tako povsem prenovljenim parkom Zvezda in prestavljenim paviljonom, v katerem se vse poletje vrstijo kulturni, predvsem glasbeni dogodki v organizaciji Turizma Ljubljana.

za mnoge preveč označuje ta ulični prostor. Kvalitetnejše ga utegnejo doreči bodoče namembnosti v območju sedanjih parlamentarnih garaž. Z našim projektom je omogočeno priključevanje dodatne večje ali manjše ploščadi v smislu Južnega trga, kakršnega si je zamislil Plečnik.

Obe ulici in tudi Slovensko cesto smo osvetlili tako, da bo omogočeno družabno življenje, ob tem pa tudi razmeroma gost promet pešcev, kolesarjev in dopuščenih vozil. S tem ne osvetljujemo ne krošenj dreves ne neba, pač pa le fasade, ki so bile doslej ponoči »nevidne«. Tudi dodatni kandelabri ne ovirajo omenjenega gostega prometa. Umika se dosedanja osvetlitev – visoko montirane steklene buče z oranžno svetlobo, ki so v nasprotju s predpisi svetile v vse smeri in predvsem v bližnja okna. Seveda pa je ta osvetlitev demontabilna in prilagodljiva. Zato se bo tudi prilagajala in še usklajevala po načrtovani celoviti zasnovi.

Podzemna zgodovina

Pod površinami so se skrivale številne plasti preteklosti mesta, ki jih je treba prezentirati. Gre za predzgodovinsko grobišče z žarami, za hiše obrtnikov iz časa Emone, za obzidje in Emonska vrata, za obzidje in vrata v Ljubljano na začetku Gosposke ulice, za samostan na lokaciji sedanjega parka in za zaklonišča s povezovalnimi hodniki iz druge svetovne vojne.

Atrij Emonske vrata ob zdajšnji Bukvarni je bil zgrajen pred več kot tridesetimi leti, da bi prezentiral takrat najdena severna vrata v obzidju Emone. Da bi atrij zaživel kot popularen mestni dvonivojski ambient, smo ga na eni strani odprli s širokimi stopnicami. Iz tega atrija se vstopa v hodnike, v niše in lokale, ki so predvideni za prezentacijo arheoloških najdb. Ta prezentacija še ni dokončana, prostor pa je omogočen. Tako je tudi pri drugih vhodih, zlasti ob vходу pri Filharmoniji, kjer je *in situ* prezentiran Emonski predmestni vodnjak. Vodnjak – fontano v parku meščani poznajo že dolga desetletja, vendar le malokdo ve, da se pod njim skriva izredno lepo klesan jašek samostanskega vodnjaka. Pripadal je samostanu, ki je bil pred dvesto leti podrt, kar je omogočilo ureditev parka Zvezda. Ta samostanski vodnjak je zdaj obnovljen, prikazan oziroma nakazan pa je tudi njegov originalni globoki jašek.

Kongresni trg v kontekstu Ljubljane

Kongresni trg postaja novi »center centra« Ljubljane, čeprav se za nekatere ljubljanske center centra še dogaja »pri Pošti in Nami«, pa tudi kje drugje. Vendar o tem ne kaže polemizirati. Predvsem Kongresni trg leži na meji med »staro Ljubljano«, kar koli to komu pomeni, in »preistolnično Ljubljano«, za katero pa še ni uveljavljenega koncepta o položaju in prostorskih rezervacijah za državne ustanove. Pred desetletji je primat glavnega državnega trga prevzel Trg Republike, pa vendar se je na starem »Kongrescu« tudi potem odvilo nekaj ključnih državotvornih dogodkov. Lahko si le želimo, da bo tekma pozitivno vplivala na »preistolniško snovanje Ljubljane«, ki se začinja prav s sedanjo obnovo Kongresnega trga.

Fotografije: Dunja Wedam

Ureditev pred uvozom v podzemno parkirno hišo pod Kongresnim trgom s Slovenske in Šubičeve ulice in izvozom iz nje.

GREGOR RIHAR: O TEM, KAKO SE JE PROJEKTIRALO

Proti koncu osemdesetih let smo v podjetju IZTR pod vodstvom arhitekta Jožeta Koželja izdelali prve načrte za podzemno garažo pod Kongresnim trgom. Segala je štiri etaže pod zemljo, uvozna klančina je bila v podaljšku Šubičeve ulice, vendar do realizacije ni prišlo. Na povabilo Mestne občine Ljubljana smo leta 2000 pripravili novo idejno zasnovo z uvozom in izvozom na Slovensko cesto. Zasnova po principu polža je delo arhitekta Andreja Kalamara. Leta 2006 smo za namen spremembe prostorskega akta izdelali potrebne osnove. Leta 2007 je bila na občini sprejeta odločitev, da se pripravi vsa projektna dokumentacija za gradnjo podzemne parkirne hiše s petimi etažami ter uvozom in izvozom v podaljšku Šubičeve ulice – z ulice Kongresni trg.

Garažna hiša je zdaj zgrajena pod celotno ploščadjo trga. V tlorisu meri 147 krat 28 metrov. Podzemnih etaž je pet. Dovoz je speljan po prečni osi parka, kjer je spomenik Sidro. Vhodi so trije. Eden je iz osrednja Zvezde, drugi je ob Slovenski cesti pri Bukvarni, tretji je pred Filharmonijo.

O okoliščinah, ki so botrovale visoki zahtevnosti gradnje

Sama gradnja je bila zaradi globine velik podvig. Višina podtalnice namreč sega do polovice četrte etaže, kar pomeni, da je tretjina zgradbe pod vodo. Treba je bilo doseči popolno vodotesnost konstrukcije. Še večji problem je predstavljala zaščita gradbene jame. Preprečiti smo morali pomikanje ali posedanje robnih zgradb. Med temi so arhitekturni spomeniki najvišje vrednosti – Uršulinska cerkev, Univerza, Slovenska filharmonija. Ker zaradi geomehanskih razmer ni bilo mogoče zagotoviti sidranja zaščite gradbene jame, smo se projektanti odločili za princip izvedbe od zgoraj navzdol ali od strehe do temeljev. Najprej smo izvedli vodoneprepustni zaščitni obod, tako imenovano diafragma debeline 65 cm, ki poteka zvezno okoli objekta in sega do globine več kot 22 metrov. Nato se je po rudarski metodi spodkopavalo etažo za etažo, vse do temeljne plošče. Ta je bila izvedena zadnja, in to na globini 18 metrov. Temeljna plošča je debela 1 meter, druge pa so debeline 35 centimetrov. Izrabili smo tudi konfiguracijo terena, tako da je promet v garaži urejen

po principu polža, torej brez ramp. Terenskega padca je v naravi za štiri metre, za celotno etažo.

Gradnja je bila zahtevna, ne pa tudi pretirano draga. Tehnologijo gradnje smo vnaprej predvideli. Gre za princip bele kadi. To je izvedba z vodotesnim betonom in specialnim načinom vgrajevanja betona. Primerljive objekte smo si ogledali v Budimpešti. Ker mesto leži večinoma pod gladino Donave, imajo tam veliko izkušenj z gradnjo v območju podtalnih voda. Ob izvedbi podzemne železnice so si nabrali največ znanja. Zato je bilo kot podizvajalec angažirano podjetje Swietelsky iz Budimpešte. Zaradi tehnologije gradnje je garažna hiša pod Kongresnim trgom eden večjih gradbenih podvigov v Sloveniji.

O poteku gradnje

Že v osnovi je bil predviden tak ritem dela, da bi bil osrednji mestni prostor moten čim krajši čas. Kmalu se je delalo 24 ur na dan. Delovnik smo raztegnili zaradi zamude, ki je nastala ob širšem obsegu arheoloških izkopavanj, kot je bilo mogoče predvideti. Arheologi so bili na gradbišču navzoči do zadnjega. Sodelovanje s strokovnjaki različnih sfer in z izvajalci je bilo kvalitetno, delovna atmosfera pa spodbudna. Menim, da tudi zaradi dobrega sodelovanja ni bilo večjih težav med gradnjo. Zadnje meritve so pokazale, da je podzemni objekt stabilen, da torej ni prišlo do pomikov. Zato tudi ni posledičnih pomikov sosednjih zgradb. To potrjuje, da je bila izbrana tehnologija gradnje pravilna in upravičena.

Župan je bil redni obiskovalec. Spodbujal je, kot vedno, hkrati pa skrbel za nemoten potek del. Naš skupni cilj je bil, slediti zastavljenim rokom in tako čimprej preseči motnjo.

O rezultatih

Zagotovili smo 720 parkirnih mest. Od tega jih je skoraj polovica namenjena okoliškimi prebivalcem kot nadomestilo za izgubljene parkirne površine na prostem. Mesečna najemnina bo znašala 60 evrov. Sicer se bo parkiranje v garažni hiši zaračunavalo po urah. S tem je zastavljeni cilj dosežen. Avtomobili se umikajo pod zemljo, Kongresni trg se vrača prebivalcem in obiskovalcem mesta.

Ob otvoritvi Kongresnega trga so povedali

Staša Cafuta, Emi Vega

Dragan Adam,

župnik Uršulinske cerkve
Z novo podobo trga, ki obuja Plečnikovega duha, bomo gotovo zadovoljni. Več parkirnih površin bo dobro služilo ljudem. Glede poteka

gradnje: gotovo je bilo precej težko, zaradi hrupa in prahu. Sprejeli smo to. Sodi zraven. Na Cerkvi in samostanu so nastale tudi poškodbe. Dogovarjamo se že za sanacijo. Sicer pa nas veseli, ker se na neki način cerkvi nasproti vzpostavljajo staro stanje. Ampak takrat vmes ni bilo štiripasovnice. Iz cerkve so ljudje stopili tako rekoč na trg. Družili so se, za skupnost je lepo in dobro, če se ljudje zbirajo. Zelo sem vesel koncerta tretjega julija, veselim se Mahlerja. Bojim pa se rokovskih koncertov. Pogovarjamo se z ljudmi, ki tu živijo. Bučna glasba se nam zdi dostikrat moteča. Predvsem med vsakodneвно mašo ob šestih zvečer. Res

pa sem vesel Mahlerja. Želim si, da bi takih in podobnih koncertov bilo veliko; to nas vse dviguje.

Damjan Damjanovič, direktor Filharmonije

Kako smo živeli z gradbiščem? Kako se počutimo zdaj? Odlično! Prej, zdaj, v prihodnje! Počutimo se odlično. Ni kaj. Veličastno je. Pogled z naših oken je – veličasten. Vsi vemo, da je bila prenova Kongresnega trga nujno potrebna. Za našo ustanovo in druge v območju si boljše ureditve ne morem zamisliti. Naša hiša je le pridobila – na videzu in pomenu. Garažna

hiša bo v prid obiskovalcem koncertov. Čas gradnje nas ni toliko zmotil. Ni bilo ekonomskih mankov. Sicer pa: utopično je pričakovati, da bi ob takem obsegu gradnje ne bilo mankov. Kar je bilo, je minilo. Veselimo se nove podobe trga, te nove – ali povrnjene prostranosti pred seboj.

Katja Marinšek

Vesela sem, da je kongresni trg končno obnovljen in odprt. Vidim, da so tudi nasadili nove platane, saj nam bo vsako poletje prišla senca še kako prav. Bilo bi dobro, da bi namestili še več klopi pod krošnjami oz. v senci. Parkirna hiša je

Foto: Župnija Ljubljana - Sv. Trojica

Dragan Adam, župnik župnije Ljubljana - Sv. Trojica

Foto: spletna stran Radia Kaos

Damjan Damjanovič, direktor Slovenske filharmonije

Foto: Staša Cafuta

Katja Marinšek

Foto: Staša Cafuta

Adam Homec Slak

Parkirna hiša v tlorisu meri 147 krat 28 metrov, globina je 18 metrov. Podzemnih etaž je pet, parkirnih mest pa 720, za stanovalce mesečna najemnina znaša 60 evrov, sicer pa se parkiranje zaračunava po urah.

O občutkih po končani gradnji

Preveva me zadovoljstvo ob uspešnem zaključku projekta, ki ga ne bi bilo moč realizirati brez odličnih sodelavcev. Pri načrtih arhitekture in zasnovi tehnologije, ki smo jih pod mojim vodstvom izdelali v našem projektivnem podjetju IZTR Ljubljana, je sodeloval absolvent arhitekture Aleš Gantar. Za načrte gradbenih konstrukcij je odgovoren profesor Vukašin Ačanski, sodeloval je Marko Živec; oba sta iz podjetja Gradis - Biro za projektiranje, Maribor. Načrte električnih inštalacij je izdelala Suzana Pavlič s sodelavcem Damjanom Mršičem; oba sta iz podjetja Eurolux, Ljubljana. Načrte strojnih inštalacij pa je izdelal Samo Štrukelj s sodelavcem Markom Peganom; delujeta v podjetju Pinns, Nova Gorica.

MARTIN HORVAT: O NOVIH ARHEOLOŠKIH ODKRITJIH

Veselimo se dveh pomembnih novosti. V zaključni fazi gradnje smo odkrili presenetljivo predzgodovinsko grobišče. Na kompleksu pred Kazino smo našli gomilo. Gomile so značilne za prostor Dolenjske, ponekod so še vidne. V Ljubljanski kotlini tega ni. Pri nas so bila tipična plana žarna grobišča. Še večje presenečenje: ta gomila je bila založena z rečnimi prodniki premera 15 do 20 centimetrov. Tako smo naleteli na nov način ureditve centralnega groba z grobovi v vencu. Grobove smo označili. Vrh gomile je bil le meter pod nivojem tal, grobovi pa v globini dva metra. Raziskali smo predmete - žare in pridatke, in posredovali najdbe v konzervatorski center, kjer so jih dokumentirali, nato smo gradbincem omogočili nadaljevanje gradnje. Predstavitve na takem mestu ne pride v poštev. Vsekakor je to zelo pomembna nova informacija o življenju na naših tleh. Najdba datira v deseto do osmo stoletje pred našim štetjem. Sodi v sklop starejše železne dobe. Kar je posebej zanimivo: pripadajoče gradiščarsko naselje je bilo na grajskem griču. Kasneje se je širilo - spustilo se je na Prule. Pred nekaj leti smo tam našli ostanke predzgodovinske naselbine, ki se časovno ujema z grobiščem. Zanimivo je, da so gradiščarji grobišča imeli na drugi strani reke. Spominja na grško simboliko. Ob tem je pomembno še eno odkritje. Ostanke grobov smo našli na površini, ki sega od Mestnega muzeja do Kazine. Obseg grobišča nakazuje, kako velika je bila naselbina.

lepo skrita pod trgom, fasade v ozadju pa naredijo lepo kuliso novemu - staremu prostoru.

Adam Homec Slak

Zoki je legenda. Vsak njegov projekt je genialen. Kongresni trg je pika na i. Park smo pogrešali, končno je odprt! Vesel sem, da je parkirna hiša cenovno dostopna.

Jože Krizmanič

Vsak dan se sprehajam mimo Kongresnega trga. Moram priznati, da sem komaj čakal, da ga ponovno odprejo.

Foto: Staša Cafuta

Jože Krizmanič

Zdaj je spet živahno in zgledno urejeno. Tudi ta del bo ponovno zaživel ne samo za nas, temveč tudi za turiste.

Željko Vasilic

Nekaj časa me ni bilo v Ljubljani. V spominu mi je ostal zaprt Kongresni trg. Ko sem se vrnil, pa me je čakalo lepo presenečenje.

Tomaž Smrtnik,

Cvetličarna Emporia

Zelo pozdravljam pridobitev. Zdi se mi, da je nov prostor izjemno lep. Upam,

Foto: Staša Cafuta

Željko Vasilic

Drugo večje novo odkritje je iz rimske dobe. Našli smo dva grobova, ki sodita v sam začetek gradnje Emone, v prvo stoletje. Raziskali smo tudi dva obrambna jarka. Zdaj lahko dopolnimo fortifikacijsko sliko mesta. Zunaj obzidja smo našli še stavbne dele, iz česar je razvidno, kako se je Emona širila navzven - kot stanovanjsko-obrtno predmestje. Do širitve mesta je prišlo v drugem stoletju, ko je znotraj obzidja zmanjkalo prostora. Potem pa, v tretjem stoletju, ko so se razmere zaostrele, so predmestja podrla. Ustvarili so brisan prostor, poglobili so jarke. Imeli so dvojne jarke globine šestih metrov, višina obrambnih zidov pa je bila okrog štiri do pet metrov, kot je to videti na Mirju. Dograjevali so jih obrambni stolpi. Rimljani so bili inženirsko zelo spretni. Izmojstrili so konstrukcije za vojaško obrambo, enako dobro so gradili hiše. Imeli so vodnjake in odvodne kanale, hiše so bile talno ogrevane. V naši gradbeni praksi je bilo talno ogrevanje še pred sto leti nepojmljivo.

O tem, kako se je raziskovalo

Naša ekipa je bila zelo številčna, še številnejša je bila ekipa gradbenikov. Uspeli smo se uskladiti. Saj smo tudi mi po svoje gradbeniki; precizni sicer - žličkarji. Ampak tokrat smo postali tudi rudarji. Imeli smo veliko srečo. Brez gradbene podpore ne bi mogli raziskovati v takih globinah. Ob liniji stavb na Kongresnem trgu smo odkrili obrambni jarek globine šestih metrov. Način gradnje garažne hiše, ki je po izvedbi obodne diafragme šel od zgoraj navzdol, nam je omogočil raziskati celega. Ko je bila razbremenilna plošča izvedena, smo mi delali spodaj - tako rekoč smo bili rudarili pri umetni svetlobi. To je bila enkratna izkušnja in nov pristop k arheologiji. Še vznemirljivejše je bilo raziskovanje rimskega vodnjaka, ki sega v globino petnajstih metrov. Skupaj z gradbinci smo napredovali po štirimetrskih etapah navzdol. Bilo je ogromno izkopa. Z dnevnimi usklajevanji smo razreševali oblike sodelovanja. Delalo se je v vročini, v mrzcu, ob praznikih, v dežju in snegu. Raziskovali smo v ogrevanih šotorih in vendar smo spoznali, kakšno je življenje gradbincev. Sodelovanje je bilo dobro, zgledno. Zdaj je terensko delo za nami. Pripravljamo se na naslednje faze.

da se bo park in trg temu primerno vzdrževal. Vesel sem za Ljubljano, da ima župana, ki je oz. bo naredil iz slovenske prestolnice veliko lepega. Po drugi strani pa ne morem mimo tega, da je naša cvetličarna skoraj propadla, saj smo bili več kot dve leti dobesedno nedostopni zaradi gradnje parkirne hiše. Zavedam se, da so za napredek potrebne žrtve, in v tem primeru smo to bili mi.

Dušan Brejc,

Vinska družba Slovenije

Dve leti omejenega dostopa do pisarne in neuvidevnosti mestnega redarstva -

je kar dovolj! Za stanovalce je takšna gradnja sila zoprna, a obenem tako zelo zahtevna, da se opazovalec kar ne more načuditi delovnim postopkom in strojem, ki jih običajno ni videti. Ali se tako težaven projekt sploh kdaj poplača? Dočakali smo konec del in neprijetnosti bodo pozabljene. Že zdaj lepo središče mesta z obrežjem bo pridobilo novo »zračno« prirreditveno površino, nova garaža pa bo obiskovalcem še približala vse osrednje turistične ogledne. Upam, da se ne bo pozabilo na udobne klopce in na prijazen dostop za stanovalce in najemnike, ki si ga zaradi potrpežljivosti zaslužijo.

Foto: Staša Cafuta

Tomaž Smrtnik, Cvetličarna Emporia

Foto: Staša Cafuta

Dušan Brejc, Vinska družba Slovenije

Kongresni trg v novem sijaju

Foto: Emi Vega

Pogled na osrednji del prenovljenega parka Zvezda s Sidrom.

O tem, kar sledi

Izkopavanju sledi ogromno kabinetnega dela. Najdbe je treba pregledati, popisati in konzervirati. Vse te faze dela po izkopavanju, dopolnjene z analizo predmetov, so že v teku. Del najdb bomo predstavili ob dnevu odprtih vrat. V naši zakladnici bo na ogled tudi nekaj gomile. Dobršen del najdb bo ob strokovni interpretaciji mogoče videti na razstavi ob 2000-letnici Emone. To bo leta 2014. Ob raziskovanju na Kongresnem trgu je bila naša ekipa velika. Zato je bilo mogoče kabinetno delo opravljati že sproti. Kadar je ekipa majhna, se ta faza zakasni. Vendar imajo veliki projekti tudi slabost – več je birokratskih obveznosti. Ta davek sem kot vodja tokrat, žal, plačal sam.

O pomenu najdb

Celoten rezultat je pomemben. Garažna hiša, Kongresni trg je sijajno prenovljen in pridobili smo ogromno novih informacij o poselitvi na naših tleh, o življenju nekoč. Z rezultati raziskovanj smo zelo zadovoljni. Imamo prelepe nove najdbe iz obdobja predzgodovine in rimskih časov. Nekaj tega – rimski vodnjak in del rimske ceste – smo vključili v garažno hišo. Imamo torej osnovni učinek projekta in dodano vrednost. Naj povem, da je celotno območje raziskano, vse do zadnjega kvadratnega metra. Na mestih prejšnjih prekopov, kjer so se menjali komunalni vodi, smo prekopavanja nadzorovali. Naročnica Mestna občina Ljubljana nam je omogočila temeljito delo, in to v razmerah, ko je šlo za izjemno zahteven gradbeni projekt. Bila je to posebna izkušnja. Krmariti med tako različnimi interesi, je umetnost. Brez spretnega vodenja in nadzora se takega projekta ne da izpeljati. Vsi smo se učili preseganja lastnih interesov in širšega razumevanja. Lahko rečem, da je bil ta projekt primer lepega sodelovanja. Svoje delo imam rad. Takih izkušenj si želim tudi v prihodnje.

ERIK VIDMAR IN LENA MARION: O VAROVANJU DREVES

Pred enainsedemdesetimi leti so po Plečnikovi zamisli vse kstanje v Zvezdi posekali in zasadili platane. Ker se je v preteklosti že dvakrat rigorozno posegalo v ta prostor, smo tudi soudeleženci pri odločitvah o usodi platan tehtali možnost novega drevesnega zasada. To je lokacija, ki zahteva popoln park z enako oblikovanimi drevesi. Zavedajoč se navezanosti meščanov, pa je obveljala odločitev, naj za zdaj platane kljub svoji raznolikosti ostanejo.

Varovanje platan

Projekt za zaščito dreves je bil dobro pripravljen. Morda je bil le preoptimističen. Ob tako obsežni in zahevni gradnji je omejujoč dejavnik postal prostor. Nasprotje interesov se je zgodilo med gradbeniki, ki so morali v ta prostor vgraditi nov objekt in so ob tem potrebovali veliko manevrskih površin, ter med projektanti zaščitnih ukrepov, ki so varovali obstoječi živi objekt s specifičnimi zahtevami; tudi območja v razdalji 1,5 metra od drevesnih krošenj. Gradbeniki pa so drevesa obravnavali točkovno.

Podjetje Tisa d.o.o. je ob začetku gradnje izvedlo koreninsko zaveso in zalivalni sistem. Oboje se je sprva dobro vzdrževalo. Potem je bilo treba rigorozno porezati veje robnih dreves, ki so segale nad gradbišče. Bolje porezati, čeprav nepravilno, kot odstraniti celotno drevo; tako je bilo navodilo. Znotraj parka je prišlo do zbijanja tal ob prevažanju gradbene mehanizacije, tudi zaradi deponiranja materialov. Poškodovane korenine smo z drugimi sodelavci na gradbišču sproti sanirali. Črpanje podtalnice je vplivalo po svoje. Če bi v korist dreves vse posege strogo izvajali, se gradnja ne bi mogla nadaljevati. Zdaj je gradnja zaključena. Mi smo odstranili suhe veje. Podjetje Arboretum iz Volčjega potoka je zasadilo vrsto petmetrskih platan v prečni osi. Po rastru, po simetriji parka, so ta drevesa manjkala že prej. Nadomestili so še nekaj manjkajočih platan in izvedli zatravitev. Težko je oceniti, kdaj bodo nova drevesa dosegla višino in obseg starih. V nekaj letih se bo pokazalo, kakšne so posledice gradnje in kako se bodo platane nanjo odzvale. Preživljale so stres. Tiste z zmanjšanimi krošnjami bodo pogonale sekundarne slabše pritrjene poganjke. Ne vemo pa, kakšen bo vpliv zbitih tal in spreminjanja nivoja podtalnice. Na srečo so platane trpežna drevesna vrsta. Posledice poškodb s sebi lastno intenzivno rastjo razmeroma dobro omilijo. Zato velja, da poškodbe prenesejo laže od marsikatero druge vrste. Sicer bi bila prognoza slabša. Zdaj drevesa potrebujejo mir. Privajala se bodo novim ravnim razmeram, z življenjsko močjo, kolikor je imajo, pa bodo skušala omiliti poškodbe, ki so jih utrpela.

Sicer pa ...

Erik: Želim si, da bi drevesa obravnavali pozorneje. V Nemčiji imajo pravilnike, ki urejajo varovanje dreves ob gradnjah. Dvakrat letno drevesni kontrolorji, to so arboristi s potrebnim znanjem, pregledajo vsako mestno drevo. Preverja se stanje, varnost. Potencialno nevarna spremljajo pogosteje in predlagajo ukrepe. V Ljubljani delni kataster dreves imamo. Ni pa ažuriran. Tudi ni pravilnika, ki bi drevesa varoval ob gradbenih posegih v območju koreninskih sistemov, kar pa nujno potrebujemo.

Lena: Pri Tisi sem zaposlena trinajst let. Ni dolgo, je pa dovolj, da sama vidim napredek v odnosu ljudi do dreves. Velika sprememba je tudi v odnosu Mestne občine Ljubljana do mestnih dreves. Zahteva se več in stroka se vse bolj upošteva. Je pa še vedno veliko manevrskega prostora za izboljšave. Zelo me veseli odziv ljudi; nič več ne dovolijo obglavljanja dreves. Zavest o tem, kaj je prav in kaj ne, očitno raste. Večjo ozaveščenost je zagotovo mogoče pripisati raznim časopisnim prispevkom. Tudi mi v ta namen izdajamo informativne zloženke in pišemo članke.

BOGOMIR URŠEJ: O NAJVAŽNEJŠIH REČEH

Meritve, tudi zadnje, so pokazale, da pomikov ali posedanja okoliških stavb ni. 10. junija je bil opravljen tehnični pregled komunalne infrastrukture. V celoti je uspel; brez pripomb! 15. junija je bil tehnični pregled garažne hiše ter ploščadi z vsemi obnovljenimi spomeniki. Kakšen je rezultat? Tak, da smo kmalu zatem dobili uporabno dovoljenje.

Sicer pa tu nevažnih stvari ni. Poglejte sami. Naš krasen tlak ne drsi. Obnovili smo sedem čudovitih spomenikov: Sidro, Sveto trojico, Emonca, Spomenik žrtvam demonstracij, Kobetov vodnjak, rimski vodnjak in vremensko hišico. Ozrite se po prostorskih oseh. Sami odkrijte, kako se gradijo, pa tudi nadgrajujejo te prostorske osi!

O času gradnje

Vseskozi je vladala pozitivna klima. Usklajevanje arheoloških izkopavanj s tako zahtevno gradnjo garažne hiše ni bilo enostavno in vendar nam je uspelo. Kadar se ljudje prepoznajo, sodelovanje laže steče. Spoznal sem izjemne arheologe. Vsekakor bi izpostavil Martina Horvata. Imeli smo množična dela, tako rekoč v rudniku, ves čas skupaj, gradbeniki in arheologi. Nekako smo opravili, vsak svoje. Zdaj se lahko pohvalimo z enim večjih tehnoloških dosežkov v Sloveniji. In še z dodano vrednostjo: z izjemno količino arheoloških najdb. Sem gradbenik, pa vendar znam ceniti to vrednost. Ponosen sem. Pravkar smo zaključili najtežjo gradnjo v Ljubljani. Za nami vsemi je toliko neprespanih noči, da jih nihče več ne šteje. Prešteli pa smo neke kubike. Izkopali in izvlekli smo več kot 82.000 kubičnih metrov zemljine, in to na rudarski način. Zadnja izkopavanja so bila na globini 18 metrov. Z gradnjo smo začeli v avgustu 2009. Ko bo Kongresni trg zaživel, spet tak, namenjen ljudem, bo pridobila vsa Ljubljana.

BicikeLJ kolesari zeleni evropski prestolnici Ljubljani naproti

Velika mestna uspešnica

Staša Cafuta

Foto: Dunja Wedam

Povprečna izposoja mestnega kolesa, imenovanega bicikeLJ, ki je že v prvem mesecu postal priljubljeno prevozno sredstvo, je 2500 koles dnevno, v nekaterih dneh celo 3300 koles na dan, do 4. julija pa se je registriralo že 15.400 uporabnikov.

Mestno kolo bicikeLJ se je že v dveh mesecih tako udomačilo v življenjskem slogu Ljubljančank in Ljubljančanov, pa tudi obiskovalcev slovenske prestolnice, da je postalo eno temeljnih vzvodov postopnega prehajanja na sonaraven način gibanja po mestu. Skupaj s hitrim povečevanjem zaprtega dela mestnega središča in urejanjem kolesarskih stez, z novimi ureditvami obrežij Ljubljane, parki in zasaditvami dreves se povečuje tudi naša zavest o dragocenosti zelenega okolja za zdravje in uživanje lepote narave tudi sredi mestnega vrveža. 4. julija je bila statistika izposoje naslednja: 100.000 izposojenih koles, pri čemer je 98 odstotkov izposoj brezplačnih, registriranih je bilo že 15.400 uporabnikov, povprečna izposoja je 2.600 koles na dan, v nekaterih dneh je bilo izposoj celo 3.300 koles dnevno, povprečen čas izposoje je 23 minut. V mestu je 31 postaj, ki so med seboj oddaljene od 300 do 400 metrov, na njih je na voljo 300 koles in 600 parkirnih mest. Pri Europlakatu, ki projekt vodi, 12 ljudi dnevno skrbi za prevoz koles na posamezne postaje. Tedenska registracija stane 1 evro, letna pa 3 evre. Strah pred kraji in vandalizmom je bil k sreči v Ljubljani odveč, zadovoljstvo z novo pridobitvijo med meščani pa je dobesedno navdušujoče.

Sonja Oberžan, Center

Super projekt, saj je Ljubljana fino mesto za bicikliranje, je položna in povezana s kolesarskimi stezami. Ljubljančani smo potrebovali nekaj takega. Všeč mi je, da lahko na enem mestu vzameš kolo, na drugem mestu pa ga puščiš. Sama imam sicer svoje kolo, a sem se vseeno tudi registrirala, saj je zelo praktično, ker ga lahko vzamem kjer koli in kadar koli na poti domov ali pa nekje na sredi poti.

Zdenko Remic, Tabor

BicikeLJ uporabljam vsak dan, ker mi je prostor izposoje blizu, nato se peljem na Tržnico, ga oddam, grem nakupit, vzamem drugo kolo in se odpeljem domov. Tudi moji znanci ga veliko uporabljajo, med njimi tudi vremenar Andrej Pečenko, ki se z njim vozi v službo.

Fotografije: Staša Cafuta

Sonja Oberžan

Nejc Simič, Šiška

Projekt se mi zdi super in kot vidim po mestu, se je tudi dobro prijel. Sicer se s kolesom redko odpravim v center, ampak kakšno nedeljo pa je od Šiške, kjer živim, do centra prijetno razbistriti misli, ko sem na kolesu. Opazil sem, da so parkirna mesta za bicikeLJ res vsepovsod. Edino, kar opažam pri nas v Šiški, je, da so včasih vsa stajala za kolesa zasedena, tako se moraš odpeljati do naslednje točke, če ga hočeš vrniti. Sem pa slišal, da menda redno skrbijo, da je nekaj parkirnih mest ves čas na voljo. Podpiram projekt!

Petra Jurkowsch, Berlin

V Berlinu, kjer živim, velikokrat uporabljam mestno kolo, ki je prav tako kot v Ljubljani na izposajo. Tam je takšen način izposoje že kar nekajletna praksa in je prava uspešnica, je pa res, da so stroški te storitve za mesto Berlin izredno visoki (kolesa

Zdenko Remic

je namreč potrebno prevažati z enega konca na drugega), a za nas uporabnike je projekt sila privlačen in cenovno dostopen. V Ljubljani sem takoj opazila vašo novo pridobitev ter se zapeljala s kolesom. Všeč mi je, ker je praktično zastonj, le včlaniti se je potrebno in vsako uro menjati oz. parkirati kolo.

Blaž Zaletel, Nove Jarše

Lepo je videti, da se je Ljubljana po zgledu drugih evropskih prestolnic odločila, da vzpostavi sistem izposojanja koles. Tudi turistom bo tako lažje, saj si bodo celotno Ljubljano lahko ogledali s kolesom. Edino, kar me skrbi, so možne tatvine ali vandalizem v zvezi s kolesi. Slišal sem, naj bi se v prihodnjih letih sistem izposojanja koles še razširil z večjim številom postaj. Moti me samo to, da sem moral pri registraciji prek interneta posredovati številko svojega tekočega računa. Živim v Novih Jaršah. Dokler tam še ni postaje za vračanje koles, bom sistem uporabljal, ko bom imel opravke v centru ali okolici, drugače pa se bom moral peljati s svojim kolesom.

Silvo Kraševc, Rožna dolina

Super projekt, uporaba je zelo praktična. Postaja za izposajo je dobesedno pred mojim pragom. Opažam tudi, da kolesa uporablja veliko študentov, ker so predvsem zvečer vsa mesta zasedena.

Tomaž Trček, Stara Ljubljana

Pred kratkim sem prišel do dveh spoznanj, da lahko rečem, da je projekt BicikeLJ več kot super. Po dolgem času sem se ponovno usedel na kolo, da naredim nekaj opravkov po mestu. Znova sem spoznal, kako mobilien je ta prevoz. Nadalje, ravno včeraj sem se ob branju članka o onesnaževanju ponovno zavedel problema prašnih delcev, povzročeni z motornim prometom. Zato upam, da bo mesto Ljubljana še razširilo projekt in omogočilo, da ljudje sami spremenimo to mesto v bolj zeleno.

Borut Gerbajs, Šiška

Super zadeva. V Ljubljani je veliko kraj koles. Zdaj pa s tem nimam več težav, ker bicikeLJ vzamem in se odpeljem, pa še poceni oz. skoraj zastonj je.

Urška Gerbajs, Šiška

Zelo uporabno. Postaje so zelo dobro postavljene. Uporabljam ga vsak dan, tudi za v službo.

Nejc Simič

Petra Jurkowsch

Blaž Zaletel

Silvo Kraševc

Tomaž Trček

Borut Gerbajs

Urška Gerbajs

Antišola za odkrivanje

Pionirski dom - Center za kulturo mladih

Branka Lovrečič

Ljubljančani smo res privilegirani, da imamo med tolikimi pomembnimi ustanovami tudi Pionirski dom - Center za kulturo mladih, javni zavod Mestne občine Ljubljana z dolgoletno tradicijo na področju izvajanja programov kulturne vzgoje in vzgoje za ustvarjalnost ter izobraževalnimi programi za otroke in mladino. Deluje na treh lokacijah, glavnina v polkrožni stavbi Akademskega kolegija za Gospodarskim razstaviščem, Art center na Komenskega 9, kjer je dolga leta domovala Pionirska knjižnica, Plesni center Jenko pa na Miklošičevi 28. Pionirski dom je osrednja tovrstna ustanova na Slovenskem, katere vpliv daleč presega mestne okvire. Pravzaprav bi Pionirski dom morala imeti vsa večja mesta, ne samo glavno. Tega se zaveda tudi Viktorija Potočnik, direktorica, vselej in povsod navzoča Vika, ki si želi, da vsa večja mesta dobijo svoje »Pionirčke«. Semena je že zanesla v Maribor in potujejo po Sloveniji, odpirajo se tudi v tujino in jih namerava zanesti še kam.

Fotografije: Branka Lovrečič

Učenje v Pionirskem domu - Centru za kulturo mladih poteka kot ustvarjalna igra, ki jo skoraj šest desetletij usmerjajo izvrstni pedagogi-mentorji, pa naj gre za učenje jezikov in spoznavanje tujih kultur, za arhitekturo in znanost ali pa za umetnost, ki se je v času, odkar zavod vodi direktorica Viktorija Potočnik, izjemno razcvetela v Art centru v prostorih nekdanje Pionirske knjižnice na Komenskega 9. Slika na strani 17: Otroški akvarel, ustvarjen v Art centru.

OTROCI IZ PIONIRSKEGA DOMA BODO LJUDJE NOVEGA ČASA

»Pionirski dom je skozi vso svojo zgodovino neprestano sporočal slovenski in kulturni javnosti: delo z mladimi, ob mladih vzgoji in razvije vsaj nekaj neizmernega ustvarjalnega semena. To je izjemno bogastvo, ki ga dobi otrok za svoj razvoj. S tem sporočilom je Pionirski dom začel, to tradicijo želimo ohranjati in jo danes nadgrajujemo še z novimi vsebinami, ki se prilagajajo času in prostoru, v katerem mladi živijo danes. Želimo jim omogočiti, da čimprej pridejo do samopotrditve; to je za človeško rast najbolj pomembno. Tako si mladi ustvarijo tudi kritičen odnos do okolja in v tem procesu sodeluje tudi okolje. Če to naredimo pri tisoč mladih, ki obiskujejo naš Pionirski dom, smo opravili eno najlepših poslanstev,« pravi direktorica.

Pionirski dom je bil vedno izstopajoča ustanova zunajšolskih dejavnosti. Trenutno je to še toliko bolj, saj ima prednost, da ga vodi nekdanja županja, ki ima posluš za otroke in mlade in za njihovo ustvarjalnost. Svoje bogate strokovne in življenjske izkušnje prenaša v ustvarjalno družino Pionirskega doma. Ko pripoveduje o delu v njem, optimistično žari. Ob kateri koli uri prideš v to ustanovo, v petek ali svenek, srečaš Viko, zmeraj in povsod je navzoča. Kulturo ima v genih, saj je bil oče, učitelj v Mali Nedelji, motor kulture, ko

je pripravil tudi po pet gledaliških premier na leto z vaškimi ljudmi, izvrstne prireditve z otroki, pripeljal film in ustanovil etnografski muzej. Doma je otroke vzgajal v izjemni senzibilnosti, mama pa v humanosti. Vika je zrasla v svobodnjakinjo. Črpa iz korenin Prlekov, Miklošiča, Grmiča, Trstenjaka, umetnikov. Ko je bila županja, smo jo spoznali kot Viko, njeno ime je postalo pojem in je tudi poosebljenje Pionirskega doma, kjer učenci tudi vse pedagoge ogovarjajo preprosto po imenu.

»Še kako pomembno je, da si otrok ustvarja svojo podobo, svoj odnos do časa in prostora in razvija svoj potencial, ker je to njegova prihodnost. Otroke naučimo, da si kot generacija med seboj pomagajo. Pri mladih vzgajamo še vztrajnost, potrežljivost do sebe, delo s srcem, poslušanje drug drugega. Veselimo se posameznikove rasti, ob porazu ali neuspehu je potrebno biti poleg in otroke bodriti, le tako bodo uspeli. Privzgjajati moramo vrednote, etične standarde. Otroci iz Pionirskega doma bodo ljudje novega časa,« sporoča Vika.

»Pionirski dom je imel v zaključenem šolskem letu več kot 50 dejavnosti, čez 900 vpisanih udeležencev, 10.000 obiskovalcev, 4 vseslovenske festivale, 50 nastopajočih iz vrtcev in osnovnih šol, 50 razstav v Art centru, prek 500 slikarjev in kiparjev, 3 gledališke premiere, 40 plesnih večerov, pozdravlja Vika na zaključni junijski prireditvi.

JEZIK IN KULTURA

STA NELOČLJIVO POVEZANA

»Zelo dobri smo pri zgodnjem poučevanju tujih jezikov. Pravzaprav se je zgodnje učenje začelo v Pionirskem domu in od tu preraslo v šole in vrtce,« pravi Karmen Feher, ki vodi Oddelek za tuje jezike in kulture. Otroke motivirajo skozi pesem, igro, ples, rimo, glasbo ... na toliko načinov, da snov res ostane v spominu. Znanje, način motiviranja in kakovost programov je prednost Pionirskega doma. Pri starosti od 4 do 6 let se vsak otrok lahko usmeri v drug jezik. »Skupaj s starši ga lahko tako motivacijsko usmerjamo, da doseže maksimalen jezikovni potencial, ki ga sicer ne bi dosegel, če te možnosti ne bi imel,« pojasnjuje. »Gledamo na kontinuirano poučevanje. Smo javna ustanova, ki skrbno prenaša naprej svoje skoraj 60-letne izkušnje. Izbiramo kakovostne programe, ki jih sami pripravimo in jih ni v osnovnih šolah.« Kako dobro bi bilo za šole in vrtce, da bi se bolj povezali s Pionirskim domom in izkoristili njegovo znanje!

Prednost je tudi majhna številčnost skupin, od 5 do 12 otrok. Tako lahko delajo z vsakim posebej. Ure so zelo aktivne. Starši in pedagogi si medsebojno pomagajo pri razvoju otroka. Ure so celo odprtega tipa, da so lahko navzoči tudi starši. Jezik in njegovo kulturo spoznavajo na vse načine, tudi potujejo v kraje, katerih jezikov se učijo. Spoznavajo zgodovino, navade, značilnosti dežele. Pri japonsčini je še posebej veliko dodatnih kulturnih vsebin, ker je to manj splošno znana kultura. Tako izdelujejo origami, ikebane ali

in razvoj ustvarjalnosti I.

pijejo čaj. S takim odnosom spodbujajo strpnost, prijateljstvo do drugih narodov in drugih kultur. Jezik in kultura sta v Pionirskem domu celota, kajti šele jezik s poznavanjem kulture pomeni jezik res znati in primerno pristopiti do tujcev pri nas in v tujini.

NEMŠČINA

Vera Forsthuber je v Pionirskem domu že 26 let. A njen pouk nemščine (kot tudi drugih pedagogov) je vsak dan svež in odličen, poln mladostne zagnanosti, da se mladež z zabavo uči težkih členov in drugačnih spolov besed, kot so slovenski. Pravi skeč igrajo pri uri, vloge si izmenjujejo, da skozi dramsko sceno igraje obvladujejo skrivnosti tujega jezika. Po vrhunskem izgovoru bi, po moji presoji, Vera lahko bila kar naravna govorka. Seveda so tega deležni tudi otroci, saj Vera sliši nianse v njihovi izgovorjavi, ki je neuki sploh ne zaznamo. Vsakega prijazno popravi in vztraja, da ponavlja, dokler za njeno zahtevnost ne doseže popolnosti. Ni čudno, da hodijo k pouku isti »učenci« že dvajseto leto.

ITALIJANŠČINA

»Kdor je zamudil italijanščino, je zamudil lepo v življenju!« je prepričan Janez Malačič. »Italijanščine se učijo tisti, ki imajo radi življenje. Italijanski jezik je lep, speven in zelo prijazen. Otroci se ga zelo hitro naučijo. Italija je blizu in Italijani zelo veliko naredijo za izobraževanje otrok. Poučevanje sem začel praktično iz nič, z eno knjižico, zdaj imam stanovanje nabito s knjigami, da jih odlagam že v kleti. Z leti sem dobil prijatelje v Trstu, ki imajo knjigarno, in zdaj mi oni nakupujejo po vsej Italiji, ker vedo, da knjige uporabljam pri pouku. Vedno prinesem kaj novega. Imam prekrasno zbirko slikanic in pesmic, že celo bogastvo.« Iz čarovniškega klobuka z besednimi rimami vleče raznobarne trakove za učenje barv v italijanščini. Potem otrokom zavrti pesmico in skupaj pojejo ter se igrajo domače živali s ploščatimi lutkami. »Življenje sem si drugače predstavljal. A zdaj mislim, da je nekaj najlepšega učiti otroke tujega jezika. Veliko delam z glasbo, ker sem jo tudi študiral. Italijanski jezik je del glasbe. Italijanski glasbeniki niso dolgočasni. Znajo peti in ustvarjati. Italija je svet fantazije skozi stoletja. Tisti ljudje, ki to cenijo, se začnejo učiti italijanskega jezika, pa čeprav so že v pokoju. Nikoli ni prepozno.« Giovanni, kot vsi kličejo Janeza, je navdušen nad svojim delom, svojimi učenci in tudi nad njihovimi čudovitimi starši.

Eden od čakajočih staršev, oče Vala in Julije: »Tisto, kar sem zamudil sam, bosta otroka nadomestila. Zelo sem zadovoljen s poukom italijanščine.«

ANGLEŠČINA

Samo Vrtačnik ima pri pouku angleščine učence od 1. razreda osnovne šole do 52-letnikov. Samo uči tudi na Vrhnikih vzgojiteljice v vrtcih. Veliko časa so posvetili strokovni terminologiji, da se vzgojiteljice lahko strokovno pogovarjajo z obiskovalci iz mednarodnih vrtcev. »Anglisti nudimo tudi pripravo za izpite na univerzi Cambridge od najnižje stopnje za otroke A1 do najvišje za odrasle CPE (poslovna angleščina). Sem sodi 'mock exam', ki je podoben pravemu izpitu. Udeleženci se seznanijo s tehnologijo izpita,

ki preverja vse štiri jezikovne spretnosti: govorjenje, pisanje, branje in poslušanje.«

Pedagogi so kot Plečnikovi stebri na stopniščih Pionirskega doma in Festivalne dvorane. Med njimi je tudi Samo, izvrsten pedagog za angleščino, ki sem ga srečala prav med temi lepimi stebri. Izkušeni pedagogi, kot da so z rokami povezani drug drugemu na rami, podpirajo mlajše, da je zgradba trdnejša, hiša povezana v celoto. Pedagog ob pedagogu, kot steber ob stebri s preklado – tradicijo – za trdnost.

V Pionirskem domu učijo jezike: angleščino, španščino, nemščino, francoščino, italijanščino, ruščino, latinščino, japonsščino, arabščino, spogledujejo se tudi s kitajščino.

UMETNOST IN ZNANOST

STA POVEZANI

Takega gledanja me je naučil Ira Zorko pri dejavnosti mladih raziskovalcev. V času mojega obiska smo doživeli uro o stari Grčiji. Potovali smo po zemljevidu z Jazonom in Argonavti ter zgradili Partenon, zaključili pa s tekmovanjem v petih disciplinah olimpijskih iger. Kdor izkusi prenašanje pristnega znanja arhitekture tega moža, kdor od njega lahko pije prvinski prikaz in razlago pojmov, elementov, vezi, fizikalnih sil, ki delujejo v gradbeništvu, razumevanje arhitekturnih načrtov, zgodovino, lepoto preteklih kultur, intuicijo, ta bo vzljubil arhitekturo in razumel, da je to res veda, ki združuje umetnost in znanost, skladnost in ravnotežje lepote, trdnosti in koristnosti. Ob njem sem v svojih zrelih letih prvič doumela, kaj pravzaprav pomeni pleme (plamen)! Kar mimogrede nam je to nazorno prikazal, ko smo se prišli okrog ramen nad plameni našega virtualnega ognja! Tako so držali skupaj člani plemenske skupnosti. Tak pedagog ne pusti nobenega učenca ravnodušnega.

Maks, 11 let: »Tukaj se učimo in igramo. Ful je boljše kot v šoli.«

Mesečne obiske gostov za interdisciplinarni pristop si je zamislila avtorica programa mladih raziskovalcev Vesna Tripkovič, pedagoginja in strokovna sodelavka pri kulturnih projektih. Sodelujejo raznovrstni strokovnjaki, kot sta društvo Mathema za promocijo matematike ali Hiša eksperimentov. Dejavnost sistematično razvija naravoslovne spretnosti in znanja za predšolske in šolske otroke. Program je tako dober, da ga Vesna ustvarja vsako leto za starejšo skupino, starši hočejo nadaljevanje. Začeli so s petletnimi, v jeseni se bo izvajal že za dvanajstletne. Pri razvoju programa ji tudi starši lepo pomagajo. Otroci pridobijo splošno razgledanost, saj spoznavajo vse – od elektrike, magnetizma, energije sonca, vesolja ... do mikrosveta, kot sta čebula ali žaba. Rdeča nit njenega programa je varovanje okolja, na primer, kako narediti z energijami vetra in sonca življenje na zemlji znosno.

ČRKARIJA

S svojim delovanjem se je Pionirski dom prilagajal času in spreminjal dejavnosti glede na aktualne izzive. Pred 28 leti je npr. uvedel zgodnje računalniško opismenjevanje otrok, ker so se takrat pojavili

računalniki. Zdaj, ko ima računalnik v Ljubljani že skoraj vsaka družina, se je ta program prelevil v Črkarijo za malčke. Tudi tega vodi pedagoginja Vesna, ki navdušuje s svojim izborom tem in izjemnim pedagoškim čutom za otroke. Večina otrok namreč pride k njej s podlago – imajo dobro razvit govor, bogat besedni zaklad, željo po pisanju, pogosto tudi že s predznanjem pisanja. Motivira jih z novimi vsebinami in s pristopom. Nekateri otroci so tako razgledani, da mora slediti njihovem znanju. Pisati, na primer, začnejo v pesku, nato oblikujejo črke iz plastelina, s čopiči in šele na koncu sledi svinčnik. Cilj je, da otrok spozna svet črk, da jih poveže z glasom in da na praktičen način spozna, zakaj so črke uporabne in zabavne. Ob mojem obisku otrokom nazorno predstavlja potovanje svetlobe. Začne s mitsko zgodbo o nastanku svetlobe, o kateri se pogovori. Nato skozi kapljico vode, plastenko pijače (ki jo je deklica po naključju prinesla s seboj) otroci praktično spoznavajo lom svetlobe, do ogledala, ki jim postavlja zelo zahtevno nalogo. Napisati morajo svoje ime obrnjeno, da ga bodo pravilno videli in prebrali v ogledalu. Težka naloga še za odrasle, a so ji, z malo pomoči, vsi predšolski otroci kos.

IN KAJ PRAVIJO STARŠI, KI ČAKAJO NA SVOJE OTROKE?

»Lara (6 let) tekoče bere velike in male tiskane črke. Zanimajo jo vse vrste knjig, številke. Črke je že prej poznala, a je šlo z dejavnostjo vse hitreje. Tekoče bere po zaslugi Črkarije. Enkrat mesečno si v knjižnici sposodimo 10 do 15 knjig za družino. Pri Črkariji se je srečala z nevsakdanjimi temami, z veliko širino, npr. s koliščarji. Našli smo ji knjigo o koliščarjih in tako si širi znanje na zelo nevsiljiv način. Tu imajo poseben pristop,« pravi mamica Katja, ki vozi Laro iz Domžal. »Vidim, da me ne sme skrbeti za šolo, da smo na pravi poti.«

Očka male Nike (5,5 leta) je opazil, da se hčerka »umiri, zboljšajo se ji koncentracija in grafomotorične spretnosti. Pozna vse črke, zna kaj napisati. Po zaslugi Črkarije zelo veliko ve, se zelo odraslo pogovarja. Za domov dobijo 5- do 10-minutne domače naloge, kar je prav, da imajo obveznost in pridobiva delovne navade.« Ker Nika jeseni še ne bo šla v šolo, jo bodo spet vozili k Črkariji in na tuji jezik.

Starši pravijo, da po Črkariji otroci mnogo lažje vstopijo v šolo, razvijajo notranjo uro (45 minut), izboljšujejo koncentracijo, delovne navade in seveda pridobijo splošno razgledanost.

ART CENTER

Nekdanja vila Čira čara na Komenskega 9 združuje vse likovne dejavnosti »od prazgodovinskih do novih medijskih izrazov,« pravi Iztok Amon, likovni pedagog in vodja Art Centra. Tako je hišo poimenovala Vika, saj so v treh nadstropjih hiše res izjemni pogoji za likovno ustvarjalnost.

»Predstavljamo izdelke, polizdelke otrok, hočemo zaobjeti otroško ustvarjalnost v najširšem smislu. Delavnice so zaključene celote, kamor mladina

Foto: Miha Fras

Pionirski dom je v sodelovanju z glasbenikom Alesandrom Mežkom in osnovnošolci po vsej Slovenji pripravil likovno razstavo Podarjeno srcu in jo posvetil 20-letnici samostojne Slovenije. Na otvoritvi sta poleg direktorice Viktorije Potočnik mlade umetnike nagovorila rektor Univerze v Ljubljani prof. dr. Stane Pejovnik in podžupan Jani Möderdorfer, ki so mu otroške slike povedale, da »je Slovenija lahko vesela in ponosna, ker ima takšno mladino«.

prihaja raziskovat likovne probleme, ki njih zanimajo, da dobijo za likovno delo svojo lastno motivacijo. Svoboda je temelj, delajo lahko po spominu, opazovanju, svobodni so pri izbiri teme,« pojasnjuje Iztok. »Naša prednost je, da imamo ateljeje, prostor, ki sam daje čar in ustvarjalni navdih, kjer otroci lahko vidijo izdelke drugih otrok, ki jih to zanima. Pogoj za otrokovo delo je zanimanje, motivacija pred talentom. Materializacija pozitivnih ali negativnih čustev. Likovno izražanje je sredstvo razvoja, ni samo sebi namen. Risba je otrokov pomemben drugi jaz, membrana duše, kar se zaustavi na papirju, je prikaz otrokove notranjosti,« je pretanjen Iztok. Otroci prihajajo iz umirjenih, čustvenih in tako ali drugače ustvarjalnih družin. Ob slikanju imajo še druge obšolske dejavnosti, kot so šport in glasba. Iztok dodaja: »Opazamo, da so introvertirani in jih zato želimo spodbujati, da se izražajo na večje formate, da se odprejo, se izražajo s celo roko, z gibom, celim telesom, tudi hojo vključujemo. Likovni izdelek je ena najboljših možnosti za izvajanje njihovega notranjega sveta in obvladovanje drugega jaza - slike.«

Likovnotehnično seveda ti otroci v razvoju prehitujejo svoje vrstnike v šolah. Z delom pridobivajo odgovornost in možnost javnega sporočanja. Ko otrok nekaj izrazi na platnu, je to javno sporočanje. Ponavadi se to razstavi in otrok se zaveda te odgovornosti, zato risba ni nenadzorovan izbruh. »Otrok pri takem javnem sporočanju dobi pomembno samozavest in si bistri kritično oko do drugega javnega sporočanja. Otrokov uspeh je, da se samoizrazi.« Iztok razlaga še naprej: »Otroci hodijo z veseljem, doma z veseljem delajo še naprej in pridejo spet z novim zagonom. Komaj čakajo na uro. Zadovoljijo potrebo po lastnem izražanju, in to tako, da naredijo dobro sliko. V središču je njihova želja, kar je njim všeč, povezano z razvojnim obdobjem. Mlajšim je všeč odkrivanje bližnjega sveta, starejšim pogled v globino prostora, širši prostor, tudi čustva, družbo, socialni prostor. Za pedagoške je to lepo delo, a zahtevno, ker otroci terjajo popolno pozornost in pravila, usmeritve, ki se pri posameznikih zelo razlikujejo.« Skupine so sestavljene starostno nehomogeno, kar je za mlajše otroke prednost. Iztok pri uri tudi sam ustvarja, da jih vodi igrivo, vendar zelo pazi, da je v ozadju. Uvajajo tudi skupino, kjer ustvarjajo starši skupaj z otroki, vendar v ločenih prostorih, da se ne izgublja čar ustvarjalnega naboja. Res, mama in hčerka v sproščeni razpoloženju v pogovoru z mentorjem iščeta vsaka svoj način izražanja v barvah in v drugem prostoru mlada oblikovalca Petra in Marko, ki se pripravljata za sprejemni izpit na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje. Po moji presoji njuni risbi bosta zagotovo sprejeta. Maestro Iztok pomaga otrokom, Blaž pa odraslim.

IZOBRAŽEVANJE UČITELJEV

Z letošnjim projektom *Kulturna zavest in izražanje* so se odločili spodbujati tudi ustvarjalnost učiteljev. Spoznavali so nove medije s poudarkom na videu, fotografiji in računalniški grafiki, da se učitelj lahko pri pouku v šoli ustvarjalno poslužuje teh medijev. Tako učitelj lahko komunicira z mladimi na istem nivoju, saj so se mediji zasukali v drugo smer.

GRAFIKA IN RAČUNALNIŠKA GRAFIKA

Fokus Art centra bo na nove medije za mlade usmerjen tudi v prihodnje. Današnji otroci so bolj spretni v računalniško miško, ki je nadomestila prejšnjo sposobnost risanja in izdelovanja grafike. Tako morajo tudi v Pionirskem domu iskati zanje nove izrazne možnosti, da otroci ne zapadejo v stereotipe iskanja prek interneta, ampak se usmerijo v ustvarjalnost. »Otrok je lahko tudi 10 ur za računalnikom, ampak naj razvije razumno distanco do tega, kar tam vidi. Računalnik naj bo orodje, s katerim dobi veliko informacij, a jih mora znati selekcionirati in uporabiti za lastno ustvarjalnost,« pravi Vika. Zabaven je program za nadarjene risarje pod vodstvom mladega mentorja in risarja Matica: računalniška grafika in oblikovanje, stripi, ilustriranje, uvod v vizualno komunikacijo. Digitalno pero nadomesti miško, digitalna plošča papir, vsak popravek je možen takoj in je v trenutku spet celota. Navaditi se je potrebno le na novo površino.

Šole ob kulturnih dnevih v Art centru poglobljeno spoznavajo likovne tehnike in razstavišče. Seznanjajo se z bogatim grafičnim arhivom, ki je bil l. 2009 predstavljen na grafičnem bienalu. Arhiv ima 1000 grafičnih listov, starih tudi 50 let. V Pionirskem domu so delali izjemni mentorji, ustvarjalci, kot sta Prešernova nagajenka Bogdan Borčič in Tinca Stegovec, pa Zora Stančič, Drago Hrvacki, Marijan Tršar, Lado Pengov in drugi. Grafika in risba sta bolj domeni za dozorele mlade, ker zahtevata določeno mero predanosti, ročne spretnosti.

Ob sobotah so v Art centru brezplačne likovne delavnice, tedenski dan odprtih vrat za prosto likovno ustvarjanje.

PODARJENO SRCU OB 20-LETNICI SAMOSTOJNE SLOVENIJE

»Razstava je test, preverjanje otrokove pronicljivosti. Primerjajo lastne izdelke z izdelki drugih otrok. Vsak mesec imamo vsaj dve razstavi,« nadaljuje Iztok. Večinoma razstavljajo dela iz šol, vrtcev in društev, ki

se prijaviijo na razpis. Za prijavljene je to zelo bogata izkušnja, ker nekaj sporočajo zunaj lastnih prostorov. V tem šolskem letu so razstavljali od lutk iz vrtcev do fabule - literarnih del, interpretiranih na likovni način. Letošnje leto so v Art centru zaključili z razstavo pod pokroviteljstvom predsednika države dr. Danila Türka *Podarjeno srcu*. Projekt je vodil Aleksander Mežek ob 20-letnici samostojne Slovenije. Avtorja in Viko sem ujela pri pripravljanju te razstave, za katero je bilo zbranih 250 del. Vika poudari, da je bila to edina likovna razstava, posvečena 20-letnici naše državne osamosvojitve. Priložnost je, da povprašam avtorja, kako je izvajal projekt, ko je po pouku hodil od šole do šole po vsej Sloveniji: »Na voljo sem imel eno šolsko uro, otroci pa niso ničesar vedeli vnaprej. Vključil sem otroke od šestega do osemnajstega leta starosti. Želel sem njihov vtis o glasbi, ki je bila napisana pred njihovim rojstvom, vendar je to glasba, ki je pospremila Slovenijo v svobodo. Poslušali so pesmi iz cikla *Podarjeno srcu*, ki po temah zaokroži slovensko kulturo: prijatelju, pesniku, deželi, materi, muzikantu, morju, Ljubljani ... Tako sem šole tudi izbiral. V Plečnikovih gimnazijih smo delali Ljubljano, v Žirovnici smo se osredotočili na Prešerna, na Primorskem na morje, tako smo izbirali po eno pesem. V eni uri so otroci ilustrirali pesem in naredili po okoli trideset ilustracij za vsako pesem.« Mežkove pesmi radi poslušajo.

Mama štirinajstletnega Tea: »Moj sin hodi k fotografiji in kiparstvu že od malega, ker imajo v Pionirskem domu zelo dobre učitelje. Je bolj sproščeno vzdruže kot v šoli in program se bolj prilagaja individualnim interesom otrok. Izbirajo različne pristope. Znajo ravnati z mladimi glede na njihove potrebe. Zelo sem zadovoljna in Teo tudi.«

KIPARSTVO

Luka hodi h kiparstvu že devet let. Pravi, da mu je všeč zaradi materiala, »ker doma nimam orodja in ne prostora za plastiko v glini«. Zakaj rada hodi h kiparstvu Petra? »Zato ker kiparimo,« odvrne šolarica in nadaljuje: »V šoli moramo delati, kar učitelji rečejo, tu pa, kar si sami želimo.« Da Petri ne manjka želja, lahko vidim iz razkazovanja njenih vsebinsko povsem raznolikih izdelkov izpod rok pedagoginje Rosalie Marie Arnšek ali po pionirsko Zalke. »Dam iztočnico, rešitev je otrokova. Skušam spoštovati njihov spontani izraz. Ne posegam v otrokovo delo, razen, če se izdelek posega.« Kadar je skupina v posebnem razpoloženju, jim uspejo tudi risbe s tušem in akvareloom. »So kot haiku. Zelo subtilno sredstvo izražanja. To je zelo lirična izpoved, nepretkana, nemotena poteza otroka, v katero ne smeš posegati. Specifika te delavnice je, da se promovira kar najbolj avtentičen otrokov izraz,« pojasni Zalka. Tudi kiparstvo Pionirskega doma je zraslo na temeljih umetnikov in pedagogov, kot so Dušan Tršar, Dragica Čadež ali Milena Braniselj.

Seveda imajo tudi kiparstvo za odrasle, ki ga vodi študentska Prešernova nagajenka akademska kiparka Meta Kastelic. Uspeh fotografirati le kiperska stojala s pokritimi glavami. Na kiperskih stojalih so imena ustvarjalcev. Tudi Vika je vmes. A kadar je za vrati ateljeja slišati življenje, me vedno zaustavi napis NE MOTI, IMAMO MODEL.

Nadaljevanje v prihodnji številki.

Fotografija, film, animirani film, video, ples, igralne urice (tudi v tujih jezikih), Muca copatarica, Črkarija, mladi raziskovalci, glasbene urice in delavnice, pouk instrumenta (kitara ali električna klaviatura), kiparstvo za otroke in odrasle, slikanje in risanje, klasična grafika, lutke, računalniška grafika, keramično oblikovanje, literarne delavnice, gledališke dejavnosti, kulturni dnevi, izobraževanje učiteljev so kulturne dejavnosti, ki jih ponuja Pionirski dom.

Muzej v znakih

Dostopnost muzejskih razstav za gluhe in naglušne

Foto: spletna stran MGML

V Mestnem muzeju in galerijah mesta Ljubljane poteka evropski projekt Muzej v znakih, ki prinaša dostopnost muzejskih razstav za gluhe in naglušne.

Jeseni 2010 se je v Sloveniji začel projekt usposabljanja gluhih in naglušnih oseb za prilagoditev dostopa do razstav v muzejih, skrajšano imenovan Muzej v znakih. Projekt usposabljanja je nadaljevanje razvojnih prizadevanj mednarodnega projekta *Vodnik po muzeju v znakovnem jeziku (Museum Sign Language)*, ki ga je kot partner v projektu Racio izvajal v okviru programa Grundtvig v letih 2007 – 2009 in pomeni širjenje rezultatov in rešitev, razvitih v projektu pred njim. Projekt Muzej v znakih delno financira Evropska unija, in sicer iz evropskega socialnega sklada, izvaja pa se v okviru Operativnega programa človeških virov, razvojne prioritete *Enakost možnosti in spodbujanje socialne vključenosti*, prednostne usmeritve *Dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podpora njihovi socialni vključenosti*. Projekt vodi in koordinira prijavitelj oziroma nosilec Zavod Racio Social. Poleg gluhih in naglušnih sodelujejo tudi strokovnjaki iz Muzeja in galerij mesta Ljubljane (MGML) in podjetja Lambda.

Namen projekta je, da na konkretnem primeru z naslovom *Po sledih antične Emone*, ki ga po arheoloških parkih Emone izvaja Mestni muzej Ljubljana (del MGML), brezposelne gluhe in naglušne osebe usposobi za prilagoditev vodenega ogleda. V sodelovanju z regijskimi društvi gluhih in naglušnih Slovenije so se najprej odvrle predstavitvene in promocijske dejavnosti. Nato je sledila identifikacija brezposelnih gluhih in naglušnih oseb, ki bi bile primerne za vključitev v program usposabljanja. Za 12 brezposelnih gluhih in naglušnih je bila izvedena animacijska delavnica, katere rezultat je bil izbor petih posameznikov, ki so se nato aktivno vključili v projekt.

Projekt je zasnovan na načelu učenja z delovanjem (*learning by doing*), zato so najprej stekle delavnice za izbrane udeležence. V mestnih prostorih na Linhartovi cesti 13 v Ljubljani, ki jih je projektu prijazno odstopila Mestna občina Ljubljana, so se udeleženci usposabljanja Petra Čanak, Saška Cafuta, Tea Lukan, Bojan Čustič in Martin Žnidarčič najprej seznanili z vsebino naloge, tj. z Emono in njeno zgodovino, tako v predavalnici kakor tudi na terenu. Za komuniciranje smo seveda potrebovali tolmača za slovenski znakovni jezik. Z obilo inventivnosti in dobre volje je to nalogo izvrstno opravila tolmačka slovenskega znakovnega jezika in tako prispevala k temu, da je projekt zares stekel.

Za vsako predstavitev stoji zgodba. In kako zgodbo primerno povedati uporabniku, je bila naslednja naloga. Scenarij, sinopsis in snemalna knjiga so bili novi izzivi za prevod v znakovni jezik. Sledilo je »vsebinsko krojenje« našega ogleda z izborom zanimivih točk ter njihovo smiselno povezovanje v načrtovano pot. Ko je bila vsebina vodenja v grobem končana, so se udeleženci odpravili na prvo testiranje po Emoni. Po ugotovitvah na terenu je šlo besedilo v drugo in tretjo recenzijo, v vmesnem času pa so se začele delavnice, na katerih so udeleženci spoznavali fotografijo in video snemalno tehniko. S praktičnimi vajami na terenu so preverjali pravilno izbiro motiva, izreza, kadriranja in nastavitve različnih modelov fotoaparata ter videokamere. Osvetljevanje je nujen del snemalnega procesa in o tem so se udeleženci seznanili najprej na predavanju, nato pa še v snemalnem studiu RTV Slovenije.

A gluhi in naglušni ne bodo le tehnični izvajalci avdio-video vodnika. Vsebinsko je potrebno tudi interpretirati v znakovnem jeziku pred kamero. Del ekipe se je posvetil nastopanju, drugi del pa snemanju in tako smo dobili prve poskusne videoposnetke vodenja po Emoni v znakovnem jeziku. Ob pomoči supervizorke znakovnega jezika Zlate Crljenko smo ob skupnem ogledovanju

teh posnetkov preverili in poenotili posamezne kretne in izvedeli, kako doseči kar najbolj jasno in razločno tolmačenje. Kot vselej se je tudi tukaj izkazalo, da vaja dela mojstra, in vadba tolmačenja je zato postala redno opravilo do končnega snemanja. Medtem je bilo treba posnetke s terena in iz studia obdelati. S primerno in dosegljivo programsko opremo, kot sta *Photoshop* in *Edius*, so se udeleženci z navdušenjem lotili obdelave. Čas, namenjen posamezni delavnici, je postal naenkrat prekratek. »Kaj pa tale efekt? Kako se uporabi ta filter?« Marko Cotič je potrpežljivo odgovarjal in demonstriral.

Čas delavnic je šel h koncu. V predzadnjem tednu je bilo na vrsti »končno« snemanje v Chroma-key studiu. Do zaključka praktičnih delavnic je preostalo le še dokončno urejanje posnetega gradiva in zaključne ugotovitve na podlagi pridobljenega znanja in vpogleda v ustvarjanje tovrstnih projektov. Do konca celotnega projekta pa bo potrebno še nekaj dodatnih faz. Prva je dokončna montaža zbranega in izdelanega gradiva s programiranjem videovodnikov. Temu pa bo sledila predstavitev projekta in implementacija v Mestnem muzeju Ljubljana, kjer so si gluhi in naglušni obiskovalci prvič lahko samostojno ogledali ostanke antične Emone v času Poletne muzejske noči 18. junija 2011.

Zlata, v oranžno prelivajoča se svetloba

»Zakaj se sploh vračati iz onega sveta, zakaj se svetovi delijo, čemu prehajati?«
Gabriela Babnik, *Koža iz bombaža*

Nada Breznik

Foto: osebni arhiv pisateljice

Mestna štipendistka pisateljica in literarna kritičarka Gabriela Babnik

Gabriela Babnik, dvaintridesetletna magistrica primerjalne književnosti in literarne teorije (magistrirala je iz nigerijskega modernega romana), recenzentka in prevajalka (Chimamande Ngozi Adichie: Polovica rumenega sonca, prevedla iz angleščine), si je svoj preboj na slovensko literarno sceno izborila že v času študija. Uveljavila se je z ocenami in analizami literarnih del, intervjuji in komentarji, ki jih objavlja v revijah Literatura, Mentor, Balcans, Ampak, Ekran, Poetikon ter v časnikih Delo in Dnevnik. S svojima dvema romanoma, *Koža iz bombaža* in *V visoki travi* pa je osupnila poznavalce in literarne kritike. Zato sta deli tudi nagrajeni. Njena nežna, lepa, skoraj plaha pojava, razkriva njeno občutljivost, toplino in zasanjanost, prikriva pa njeno resnično moč in nepopustljivost, raziskovalnega, analitičnega in pustolovskega duha, talent in discipliniranost, vse, kar potrebuje dober pisatelj, da obudi v novo življenje dogodke, legende in mite, raznolikost sveta in ljudi - od včeraj in od danes.

Gabriela Babnik je v času dodiplomskega in magistrskega študija prejela štipendijo za nadarjene Mestne občine Ljubljana.

Ali si že v otroštvu zaznala v sebi dar za pisanje? Kdaj si prvič objavila svoje prispevke? Si imela in ali še imaš vzornike med pisatelji? Katera dela iz naše in svetovne književnosti so nate naredila najmočnejši vtis?

Čeprav sem v otroštvu predvsem zaradi ljubezni do živali govorila, da bom veterinarica, sem v sebi v resnici nosila predvsem željo po izrekanju besed. Prvo pesem sem menda napisala pri petih, šestih, in sicer po vzoru Antologije slovenskih ženskih pesnic, ki jo je, če se prav spomnim, oče podaril mami za dan žena. Kasneje so sledila popotovanja v knjižnico, intenzivno prebiranje Dostojevskega, Camusa, Kafke, Lorce, Fowlesa, Achebeja, Soyinke, Langstona Hughesa, Gabriele Mistral, tudi Cankarja in sodobnih slovenskih avtorjev. Med njimi posebno Andreja Moroviča, Nine Kokelj, Dušana Šarotarja, Janija Virka, Uroša Zupana. V resnici sem prebrala vse, kar je izšlo sproti, in vse, kar mi je predlagal še danes nepozabno prijazen knjižničar v Knjižnici Polje.

Prvo objavo pesmi pa sem doživela v reviji Mentor, in sicer nekje ob koncu gimnazije. Spominjam se, da naju je kritik, mene namreč in Andreja Hočvarja, v robnem zapisu videl kot perspektivna avtorja. Z revijo Mentor sicer še danes sodelujem bodisi kot kritičarka, esejistka ali urednica.

Povej nam na kratko, katere tematike obravnavajo tvoji trije romani? Ker vem, da je

tvoj tretji roman že napisan, nam zaupaj, kdaj bo izšel, pod kakšnim naslovom in pri kateri založbi?

Prvi roman *Koža iz bombaža* (Mladinska knjiga, 2007) je dobil izjemno naklonjene kritike. Neki recenzentki v Mladini se je celo zapisalo, da je to »najboljši slovenski prispevek k afriški književnosti«, drugi roman *V visoki travi* (Beletrina, 2009) pomeni izstop iz polja afriškega in se posveča izključno slovenskemu perifernemu okolju. Tretji roman, v katerem se znova vračam v Afriko, pa je v postopku izida. Menda konec leta, zopet pri študentski založbi. Do končne odločitve o naslovu mi manjka samo še malenkost.

Odkod izvira tvoje zanimanje za Afriko, ki je preraslo v ljubezen, v življenje, katerega sadovi so tvoja umetnost in tvoja otroka?

Moje prvo potovanje v Afriko je povezano s knjigo Sonje Porle *Črni angel varuh moj*. V njej Sonja na nek posebno liričen način spregovori o umrlem burkinskem predsedniku Thomasu Sankari, ki sem mu tudi sama v prvencu namenila nekaj strani. Ampak to je verjetno tudi edina skupna točka, ki jo imava s Sonjo. Glede na to, da sem po izobrazbi komparativistka, se mi zdi skoraj neodpušljivo, da bi v knjigi popisovala svoje popotniške izkušnje ali kakršne koli druge življenjske izkušnje. *Koža iz bombaža* tako ni potopis, temveč kolaž različnih žanrov: zgodovinskih pričevanj, ljubzenske zgodbe, povzemanj evropskih kot afriških pisateljev. Predvsem pa je bila *Koža* nekakšen zavesten odgovor, če ne že upor proti temu, kako se v slovenskem prostoru

prezentira Afriko. Milo rečeno, stereotipno. Tudi v novi roman sem skušala vključiti vse tisto, kar je zame Afrika: malijski blues, zlata, v oranžno prelivajoča se svetloba, harmatanski veter in fascinantne zgodbe ljudi s ceste kot tudi afriških diktatorjev.

Kako si doživela proces prilagajanja in preoblikovanja (transformacije), ki ti je omogočil tako široko razumevanje in občutenje problematike povsem drugega in drugačnega sveta od tistega, v katerem si odrasčala in bila vzgojena? Občutljivost, ranljivost, širina ali preprosto danost, biti odprt in sprejemljiv?

Koža iz bombaža je pisana z glasom Afričana. Gre za mlajšega moškega, ki ima prebranega Baudelaira, nosi leviske in ustekleničen parfum. Popolno nasprotje tistega, kar se v tem prostoru prezentira kot »afriško«. Upor proti stereotipnemu opisovanju Afričanov je en vidik, gre pa še za drugega: s tem, ko sem se živela v moškega pripovedovalca, pri čemer sem seveda imela precejšnjo pomoč svojega moža kot tudi nekaterih v Evropi, predvsem v Parizu živelih Afričanov, sem se subverzivno navezala na tradicionalno pojmovanje praviloma moškega pesnika, pisatelja itd., ki se navdihuje pri ženskem liku. Ob koncu študija mi je bilo tovrstnega gledanja dovolj, ob tem pa je še potrebno vedeti, da so dandanes v literarnem ospredju predvsem ženske pisateljice, ki se tako ali drugače navezujejo na kolonialno, Drugo preteklost in izkušnjo.

Kako pa sem se odprla Drugemu okolju? Verjetno gre deloma za to, da sem v Afriko odšla zelo mlada, pri dvajsetih, predvsem pa, da je zmožnost empatije verjetno predpogoj za ustvarjanje. Pisatelj, pisateljica, ki se ne zna živeti v kožo svojega lika, se srečuje zgolj praznino. Doslej sem se naučila, da moram razpolagati s celotnim življenjem, če želim ustvariti polnokrven lik, s katerim se sprehodiva skozi dvesto strani teksta.

V tvojih romanih so junaki in junakinje prepričljivi in živi, njihovo usodo, čustvovanja in ravnanja je, predvidevam, ustvarila tvoja domišljija. Ker si mlada avtorica, me zanima, koliko so resnični svet in resnične izkušnje prispevali k nastanku tvojih likov?

Sodim v tisto kategorijo pisateljev, ki za sprostitvev ustvarjalnega procesa potrebujejo prvi stavek. Ali povedano drugače, ko in če imam dober prvi stavek, imam roman. V prvem stavku *Kože* je zaobjeta mitologija afriškega okolja, vse zgodbe, ki jih matere ob večerih pripovedujejo otrokom, vse življenje pravzaprav, ki se ima zgoditi na odprtem afriškem dvorišču, na sredini katerega stoji mangovo drevo. Drugega romana *V visoki travi*, ki se začneja s stavkom »Včasih sem si sušila lase na mrzlem zraku in nisem vedela, v katero stran neba naj gledam«, ne povežujem toliko z mitologijo, čeprav je poplava zelene barve, visoke trave, kot svojo deželo vidim iz panoramske perspektive, torej iz Afrike, tudi svojevrstna mitologija, kot bolj z osebno bolečino. Stavek se mi je porodil nekega dne v Afriki, ko sem razumela, da sem splavila svojega prvega otročka. Kaj hočem reči? Da sem se samo z izjemno koncentracijo, z izjemnim naporom predstavila na neko drugo frekvenco, stopila iz same sebe, da tako rečem, ter ustvarila roman. Z romanom *V visoki travi*, ki je bil sicer med desetimi finalisti za nagrado Kresnik, se je kasneje, post festum, name zgrnil tudi plaz napadov, obetala se mi je celo tožba,

Afrike

Mestna občina Ljubljana
Mestni trg 1
Ljubljana

razpisuje štipendije za šolsko oziroma študijsko leto 2011/2012

in sicer zato, ker so se nekateri v romanu prepoznali. V tretjem romanu sem to »izkušnjo« transformirala na način sarkazma, črnega humorja. Kot umetnica torej očitno raste s svojimi romani in kolikor je kruh pisanja že trd in na tanko rezan, ga po svoje jemljem kot absolutni privilegij.

Kako kot pisateljica, žena in mati doživlja socialno-ekonomski (eksistenčni) položaj mlade družine v slovenski družbi?

Pisanje, pa saj je verjetno v večini poklicev tako, je vsakodnevna borba. Predvsem pa vidim problem v tem, da pri nas ne deluje infrastruktura pisanja. Ne glede na to, da redno objavljam literarne kritike, eseje, intervjuje, da sem lani z nekajmesečno dojenčico v naročju zaključila magistriraj, da mestoma prevajam in seveda vsakodnevno zapisujem besede, ki v normalni konverzaciji ostajajo neizrečene, kot bi dejal Aleš Debeljak, se me še vedno obravnava kot nekoga, ki zgolj »lenuhari«, zgolj »piše«. Ali če povem drugače: Pred kratkim sem bila s hčerkicama pri zdravniku. Pediatrinja me je vprašala, ali prva hčerka hodi v vrtec. Seveda, kako naj si drugače ustvarim primerno okolje tudi za lastno pisanje? Odgovor: Aha, torej ne delate. Kot pisateljica imam torej tolikšno vrednost kot recimo gospodinja in absolutno manjšo kot prodajalka v trgovskem centru. Ona dela, medtem ko jaz zgolj »berem«. Toda po drugi strani je pisanje, zmožnost izražanja, svojevrstna moč. Zaradi pisanja se zdajle sploh pogovarjava, navezujeva medčloveški stik, zaradi pisanja me povabijo na festival in mi plačajo hotel ter letalsko karto ali pa dodelijo štipendijo in tudi zaradi kilometrine pisanja znam argumentirati marsikatero pritožno pismo čisto pragmatične narave.

Kakšni so pogoji in koliko časa imaš za ustvarjanje? Kaj od tega najbolj pogrešaš?

Z materinstvom se seveda nekatere stvari spremenijo, čeprav iz tega ne bi delala nikakršne drame. Vse, kar je bilo potrebno vpeljati, je nekaj več samodiscipline. In tako so dnevi bolj polni, bolj doživeti.

Ali nam lahko zaupaš, kakšne načrte, poleg skrbi za družino, nego in vzgojo svojih dveh otrok, še imaš za prihodnje?

Prihodnji mesec verjetno odpotujemo v zahodnoafriško republiko Burkino Faso, od koder je moj mož in kjer imamo drugi dom. Tam se bom verjetno laže posvetila pisanju bolj na afriško tematiko osredotočenih člankov ter se morda, če bom le našla prvi stavek, posvetila pisanju nove, četrte knjige. Tokrat se morda preizkusim v kratkih zgodbah, recimo po vzoru v Ameriki živečega bosanskega pisatelja Aleksandra Hemonja.

V želji, da bi tvoj tretji roman in tvoja prihodnja dela doživeli enak ali še večji uspeh kot romana *Koža iz bombaža* in *V visoki travi*, se ti zahvaljujem za odgovore.

Tudi vam hvala za pogovor.

(Pesnica in literarna kritičarka Nada Breznik je bila do lani na Mestni občini Ljubljana zadolžena za nadarjene mestne štipendiste, katerih karierne poti še naprej od blizu naklonjeno spremlja.)

60 štipendij za nadarjene dijake in študente Mestne občine Ljubljana, in sicer:

- 16 štipendij za dijake,
- 30 štipendij za študente dodiplomskega izobraževanja in enovitega magistrskega študija v Sloveniji,
- 10 štipendij za študente podiplomskega (razen enovitega magistrskega) izobraževanja v Sloveniji,
- 2 štipendiji za dodiplomski študij v tujini,
- 2 štipendiji za podiplomski študij v tujini.

Na razpis se lahko prijavijo dijaki od vključno 2. letnika srednješolskega izobraževanja, študenti dodiplomskega in enovitega magistrskega izobraževanja v Sloveniji od vključno drugega letnika, študenti podiplomskega (razen enovitega magistrskega) izobraževanja v Sloveniji in študenti, ki študirajo v tujini (kandidati za podiplomski študij in za študij v tujini se lahko prijavijo že v 1. letniku), če izpolnjujejo naslednje pogoje:

- dijaki od vključno drugega letnika, ki ob vpisu v drugi letnik srednje šole niso starejši od 18 let,
- študenti dodiplomskega in enovitega magistrskega študija, ki se izobražujejo v Republiki Sloveniji, od vključno drugega letnika, če ob vpisu v drugi letnik niso starejši od 25 let, razen v primeru, če so predhodno končali dodiplomski študijski program,
- študenti podiplomskega študija, razen enovitega magistrskega študija, ki se izobražujejo v Republiki Sloveniji, od vključno prvega letnika, če ob vpisu v prvi letnik niso starejši od 30 let,
- študenti dodiplomskih in podiplomskih študijskih programov, ki se izobražujejo v tujini, od vključno prvega letnika, če študenti dodiplomskega študija in enovitega magistrskega programa ob vpisu v prvi letnik niso starejši od 24 let, razen v primeru, če so predhodno končali dodiplomski študijski program, študenti drugih podiplomskih programov pa niso starejši od 30 let.

Starost dijakov in študentov višjih letnikov je lahko sorazmerno višja. Poleg zgoraj navedenih morajo kandidati izpolnjevati še naslednje pogoje:

- da imajo stalno prebivališče na območju Mestne občine Ljubljana,
- da niso v delovnem razmerju,
- da ne opravljajo samostojne registrirane dejavnosti,
- da niso družbeniki gospodarskih družb, ustanovitelji ali soustanovitelji zavodov,
- da niso vpisani v evidenco brezposelnih oseb pri Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje,
- da hkrati ne prejemajo druge štipendije v Republiki Sloveniji, razen v primeru, če študirajo v tujini,
- da imajo dijaki v preteklem šolskem letu in študenti, ki se izobražujejo po programih dodiplomskega in enovitega magistrskega študija v tujini, v zaključnem letniku srednjega izobraževanja povprečno oceno najmanj 4 iz vseh ocenjenih predmetov, študenti pa v preteklem študijskem letu najmanj povprečno oceno 8 iz vseh opravljenih izpitov in drugih študijskih obveznosti, študenti, ki študirajo v tujini, pa z njo primerljivo oceno,
- da so v zadnjih treh šolskih oziroma študijskih letih glede na šolsko leto, za katero uveljavljajo pravico do štipendije, imeli dosežke na posameznem področju, in sicer:
 - uvrstitve na tekmovanjih v znanju, športu, raziskovalnem delu in na umetniških področjih,
 - uvrstitve na umetniških, arhitekturnih ali drugih natečajih,
 - javne nastope in predstavitve,
 - objave in predstavitve izvirnih avtorskih del na umetniških, strokovnih ali znanstvenoraziskovalnih področjih, urejanje publikacij, glasil in revij ter vodenje projektov,
 - izboljšave ter registrirane izume in patente,
 - dodatna izobraževanja, vzporedni redni študij, študijske izmenjave,
 - udeležbe na seminarjih in kongresih,
 - funkcije in/ali vloge v različnih organizacijah,
 - priporočila profesorjev, mentorjev in društev,
 - študij na univerzah, ki so visoko uvrščene v svetovnem merilu,
 - uspešen zaključek dveh letnikov v enem študijskem letu
 - druge dosežke.

V skladu z merili iz tretjega odstavka 10. člena Odloka o štipendiranju (Uradni list RS, št. 54/2010, spletna stran www.ljubljana.si) morajo kandidati dosegati najmanj skupno 12 točk za dosežke dijakov in najmanj 18 točk za dosežke študentov.

Štipendijo lahko pridobi dijak ali študent, ki nima zahtevane povprečne ocene (dijak 4 in študent 8), če ima vsaj na enem področju dosežke v evropskem ali svetovnem merilu v zadnjih treh letih glede na šolsko oziroma študijsko leto, za katero uveljavlja pravico do štipendije, in so ti boljši od dosežkov tistih dijakov in študentov, ki te pogoje izpolnjujejo. V tem primeru povprečna ocena dijaka ne sme biti nižja od ocene 3, študenta pa ne nižja od ocene 7 oziroma z njo primerljive ocene, če študent študira v tujini.

Prijavi na obrazcu DZS 1.51 je potrebno priložiti:

- dokazilo o vpisu v izobraževalni program za tekoče šolsko oziroma študijsko leto,
- dokazilo o učnem oziroma študijskem uspehu v zadnjem letniku izobraževanja,
- dokazila o dosežkih na posameznem področju v zadnjih treh šolskih oziroma študijskih letih glede na šolsko oziroma študijsko leto, za katero upravičenec uveljavlja pravico do štipendije,
- dokazilo o trajanju dodiplomskega oz. podiplomskega študija v tujini,
- življenjepis z opisom dosedanjega izobraževanja in kariernih ciljev.

Vse v roku prispеле in s predpisanimi dokazili opremljene vloge bodo ocenjene v skladu z merili iz 12. do vključno 22. člena Odloka o štipendiranju in uvrščene na prednostne liste za posamezne vrste razpisanih štipendij. Štipendije bodo dodeljene kandidatom po vrstnem redu na prednostni listi glede na število razpisanih štipendij.

Ob enakem številu točk za pridobitev posamezne vrste štipendije ima prednost kandidat z nižjim povprečnim mesečnim dohodkom na družinskega člana.

Vsi kandidati bodo o rezultatih razpisa obveščeni najpozneje v dveh mesecih od poteka roka za prijavo na razpis.

Prijave z vsemi potrebnimi dokazili oddajo dijaki najpozneje do 5.9.2011, študenti pa do 5.10.2011 v zaprti ovojnici s pripisom: »Prošnja za štipendijo – NE ODPIRAJ« na naslov:

Mestna občina Ljubljana, Mestni trg 1, Ljubljana.

Podrobnejše informacije v zvezi s prijavo lahko dobite od 8. avgusta 2011 dalje na številki 01/306 40 27 ali po elektronski pošti na naslovu: monika.pavser@ljubljana.si.

Dediščina na dlani v središču Ljubljane

Dr. Matija Črešnar, CPA ZVKDS

Foto: Arne Hodalič

Kulturno krajino Ljubljanskega barja je sooblikoval človek, katerega prisotnost je tukaj z arheološkimi najdbami dokazana od konca srednjega paleolitika (starejše kamene dobe), od pribl. 40.000 pr. n. št. naprej.

Foto: Matija Črešnar, CPA ZVKDS

Razstava Dediščina na dlani / Heritage Revealed na Krakovskem nasipu v Ljubljani

Poletni meseci so prinesli Ljubljani razstavi, ki nam približujeta kulturno dediščino na način, kot tega doslej nismo bili vajeni. Prikazujeta uporabo t. i. *metod daljinskega zaznavanja*, ki so se v arheološki in kulturnovarstveni stroki večinoma uveljavile šele v zadnjem desetletju. Ob številnih prednostih, ki jih nov pogled na najdišča prinaša za stroki, je izrednega pomena tudi ilustrativnost pridobljenih rezultatov, s katerimi je moč posamezna najdišča z njihovo okolico ali kulturno krajino nasploh predstaviti širši zainteresirani javnosti.

Odkrivanje spomina krajine z nedestruktivnimi metodami arheoloških raziskav

Mnogi med nami arheologijo povezujejo z izkopavanjem kot njeno osnovno in malodane edino dejavnostjo, ob tem pa je številnim v spominu tudi po najdbah, ki so ugledale luč sveta med izkopavanji ob gradnji slovenskega avtocestnega križa. Pravzaprav pa je arheološka disciplina v zadnjih letih doživela dramatične spremembe. Ena večjih je prav gotovo vedno pogostejša uporaba nedestruktivnih raziskovalnih metod, kar je pripeljalo tudi do razvoja preventivne arheologije. Slednja se je uveljavila kot neposredni odgovor varstva kulturne dediščine na moderni razvoj z njegovimi naraščajočimi težnjami po številnih novih posegih v prostor, v Sloveniji pa tovrstne raziskave v sklopu javne službe izvaja Center za preventivno arheologijo Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije (CPA ZVKDS).

Sodobna arheologija dobršen del svojih naporov posveča preučevanju prostora, ugotavljanju sprememb v krajini, ki jo je oblikoval človek v prepletu z naravo, vse od daljne geološke preteklosti, prek prvih občutnih posegov v prostor s pojavom kmetovanja pa do vojaških konfliktov 20. stoletja, ki so mestoma radikalno spremenili videz pokrajine. Danes skušamo arheologi odkriti, kako se je skozi čas spreminjalo izkoriščanje naravnega okolja, kako so različne družbene potrebe naših prednikov vplivale na razporeditev njihovih naselbin, grobišč, svetišč itn. oz. kako se je oblikoval t. i. spomin krajine.

Ko se na primer sprehajamo po središču Ljubljane, našemu očesu nikakor ne uide Ljubljanski grad, ki s svojo lego še dandanes, ko je njegova obrambna funkcija že zdavnaj mimo, dominira nad mestom pod seboj. A na današnji videz Ljubljane nista imela vpliva le srednji in novi vek, temveč že rimsko obdobje, saj razporeditev ulic v nekdanji rimski koloniji Emona domala popolnoma sovпада z današnjimi cestami. Tudi Rimljani pa so se ob ustanovitvi Emona pred skorajda natanko dvema tisočletjema prilagajali ostankom preteklih poselitev. Krajina oz. prostor, v katerem živimo, torej ni le naš in današnji, ampak v sebi nosi svoj lasten spomin, spomin stoletij in tisočletij, ki se bo tudi prek nas prenašal v prihodnost.

Pretekli zapisi v krajini torej niso enoznačni in njihova interpretacija je v številnih primerih izredno kompleksen proces. Ista območja kot že omenjeni osrednji del Ljubljane nosijo mnogotere informacije, ki so se skozi tisočletja vtiskale v zemeljske plasti, s tem prepisovale starejše zapise, pozneje pa so bile tudi same večkrat spremenjene. Gre torej za palimpsest dogodkov naravnega in človeškega izvora, ki so sooblikovali krajino, kot jo vidimo danes, in vtis o tem, kako krhka je zakladnica informacij o preteklih dogodkih.

Razstava Dediščina na dlani prinaša izbor slovenskih arheoloških najdišč v Mestnem muzeju

Razstava *Dediščina na dlani*, ki si jo je bilo moč med 1. in 25. majem ogledati na razstavišču na Krakovskem nasipu, zdaj pa je razstavljena v atriju Mestnega muzeja Ljubljana (MGML), predstavlja izbor slovenskih arheoloških najdišč, raziskanih z različnimi nedestruktivnimi metodami, ki jih dandanes uporablja arheologija. Njihov videz nemudoma pritegne pogled, ob natančnejšem opazovanju pa razkrivajo podrobnosti, ki so se v preteklosti zapisale v krajino in jih je z različnimi metodami moč prepoznati, ne da bi vanje tudi fizično posegali. S tem jih torej ohranjamo tudi za prihodnje raziskovalce, ki bodo morebiti še z bolj dognanimi metodami iz krajine lahko pridobili še več podatkov. Najdišča, izbrana po svoji izpovednosti in geografski razprostranjenosti, prikazujejo tipološko, časovno in prostorsko širok spekter nepremične arheološke dediščine Slovenije, ki nam tokrat na nekoliko drugačen način razkriva svojo pestrost.

Aerofotografija in tehnologija lidar za preverjanje arheoloških ostankov na arheoloških najdiščih

Strokovno bolj poglobljena, a za oko nič manj privlačna, je razstava *Poleti v preteklost. Slovenska kulturna dediščina iz zraka*, razstavljena v

galeriji Spomeniškovarstvenega centra ZVKDS na Trgu francoske revolucije 3. Nastala je kot dopolnilo gostujoči mednarodni razstavi *Poleti v preteklost / Flights into the Past*, ki je eden izmed rezultatov večletnega mednarodnega projekta v sklopu okvirnega programa Evropske unije za področje kulture, Kultura 2000. Z njo širši javnosti predstavljamo tudi delo slovenske arheološke in kulturnovarstvene stroke, ki v koraku z najnaprednejšimi evropskimi strokovnimi smernicami odkrivata, dokumentirata, raziskujeta in ščitita slovensko kulturno dediščino.

Med predstavljenimi metodami je najdlje, že debelo stoletje, v uporabi aerofotografija oz. slikanje iz zraka, ki nam iz človeku nenaravne, ptičje perspektive, omogoča povsem drugačno dojetje pokrajine in njenih elementov. Je orodje, ki na podlagi vegetacijskih znakov, senc in drugih opazovanih parametrov pogosto razkriva stanje pod površjem zemlje ali voda. Izrednega pomena za gozdnato Slovenijo je nova tehnologija lidar oz. lasersko snemanje površja iz letala ali helikopterja. Z njeno uporabo je moč natančno izmeriti zemeljsko površje z vsemi sledovi pretekle uporabe tudi pod vegetacijo. Za natančnejše nedestruktivno preverjanje arheoloških ostankov na arheoloških najdiščih je v uporabi širok nabor geofizikalnih metod, s katerimi lahko na podlagi odstopajočih fizikalnih lastnosti materialov pod površjem prepoznavamo različne arheološke strukture.

Na kratko predstavljeni razstavi, ki osvetlujeta v širši javnosti domala neznan del arheologije in varstva kulturne dediščine, sta nedvomno korak naprej k boljšemu poznavanju strok. Še bolj pomembno pa je zavedanje, da je kulturna dediščina domala povsod okoli nas, na sosednjem hribu, v reki, ki teče skozi naš kraj, in navsezadnje pod našimi nogami. S tem pa je tudi vsak izmed nas še koreniteje postavljen v tok človeštva, ki je od nekdaj puščal sledove v svoji okolici in tako oblikoval prostor, v katerem živimo.

Film pod zvezdami in poletje s Kinobalonom

Še eno poletje na Ljubljanskem gradu bo minilo v znamenju filma. V sodelovanju z Mestno občino Ljubljana in javnim zavodom Ljubljanski grad je Kinodvor znova pripravil izbor nekaterih najbolj odmevnih filmov kinematografske sezone, ki bodo na ogled v poletnem kinu, pod zvezdami, na dvorišču Ljubljanskega gradu. Poletni kino na Ljubljanskem gradu je pravkar - 28. julija - razpel filmsko platno in do 20. avgusta bo na sporedu kar 24 filmov, kar osem filmskih poslastic pa bo na Ljubljanskem gradu doživelo svojevrstno premiero ali predpremiero.

V Ljubljani bosta tako premierno prikazana dva filma: **Upokojeni, oboroženi, nevarni**, ameriška akcijska kriminalna komedija, v kateri glavne vloge zasedajo oskarjevci Helen Mirren, John Malkovich in Morgan Freeman v družbi Brucea Willisa, in pa **Besa**, zadnji film srbskega režiserja Srđana Karanovića z Mikijem Manojlovićem in Ivo Kranjc v glavnih vlogah, ki je nastal v koprodukciji Slovenije, Srbije, Madžarske in Hrvaške.

Med **predpremierami** si prav gotovo največ pozornosti zasluži letošnji zmagovalc Cannes, dobitnik zlate palme za najboljši film, **Drevo življenja**, v katerem v glavnih vlogah nastopata Brad Pitt in Sean Penn. Na sporedu bo **18. avgusta, od 25. avgusta dalje** pa bo film v Kinodvoru **na rednem sporedu**.

Predpremiero bodo v filmu pod zvezdami predstavljeni še **Deviški ples smrti**, mednarodna koprodukcija, ki so jo posneli v studiu Viba filma, **Jane Eyre**, nova priredba literarne klasike v režiji Caryja Fukunage in z Mio Wasikowsko v glavni vlogi, in **Namišljene ljubezni** v režiji kanadskega čudežnega dečka Xavierja Dolana. Kino pod zvezdami bodo zaključili s predpremiero ameriške komedije **Huda učiteljica**, v kateri v glavnih vlogah nastopata Cameron Diaz in Justin Timberlake.

Tudi Kinodvorov program za otroke in mlade **Kinobalon** med počitnicami ne bo počival. Poleg rednih projekcij filmov, ki so na sporedu ob koncih tedna, so pripravili še **dve poslastic**. Prva je **Potujoči Kinobalon**, povsem nov minikino, ki se odpravlja na pot po ljubljanskih ulicah in s seboj prinaša kratke filme, ki so jih otroci naredili na Kinobalonovih filmskih počitniških delavnicah. Da je obisk minikina ustvarjal in igriv, so Potujoči Kinobalon opremili tudi z optičnimi igračami.

Druga Kinobalonova **počitniška zanimivost** pa je **produkcijska delavnica animiranega filma Slon**. Na delavnicah bodo otroci spoznali osnove animiranega filma in proces nastajanja animiranega filma: oblikovanje ideje, scenarija, snemalne knjige, oblikovanja junakov in scene, animiranja in snemanja, zvok ter montažo. Delavnice so se bodo med seboj razlikovale po tehniki, v kateri bodo otroci ustvarjali. Primerna je za otroke **od 8. leta dalje** in bo potekala se **v dveh terminih**: od 1. do 5. avgusta in od 15. do 19. avgusta, prvi termin, od 18. do 22. julija, pa je že uspešno za nami. Vse podrobnosti najdete tudi na www.kinodvor.org/kinobalon.

Fotografije: arhiv Kinodvora

Letošnji Film pod zvezdami na Ljubljanskem gradu se 28. julija začne s projekcijo filma *Circus Fantasticus* Janeza Burgerja.

SPORED KINODVOROVEGA POLETNEGA KINA NA LJUBLJANSKEM GRADU

ČETRTEK, 28. 7.

OTVORITEV: Circus Fantasticus

Janez Burger, Slovenija/Irska/Finska/Švedska, 2010, 75'

I: Leon Lučev, Pauliina Räsänen, Ravil Sultanov, Rene Bazine

Dolgo pričakovani tretji celovečerec Janeza Burgerja govori o vojni skozi sijajen preplet podobe in zvoka ter povsem brez besed.

Circus Fantasticus obravnava vprašanje, kako preživeti v takem okolju. Dogaja se v vojni, ki ni vezana ne na prostor in ne na čas. Lahko bi se dogajal pred stot leti ali tri tisoč let v prihodnosti. Ljudje v tem filmu ne govorijo, kar pa ne pomeni, da je to nemi film. Besede v vojni ne veljajo nič. Če bi veljale, ne bi bilo vojn. Circus Fantasticus je film občutij, atmosfer, senzibilnosti, nadrealnosti. Film, ki govori o tem, kar ne more biti izraženo z besedami.

PETEK, 29. 7.

Kraljev govor / The King's Speech

Tom Hooper, VB/Avstralija, 2010, 118'

I: Colin Firth, Helena Bonham Carter, Geoffrey Rush

Ganljiva, za zgodovinsko dramo netipično pristna ter človečna zgodba o kralju Juriju VI., ki je jecljal, ko je britanski narod na predvečer vojne in množičnih medijev iskal voditelja in zahteval govornca. Dobitnik štirih oskarjev, med njimi oskarja za najboljši film leta 2010.

SOBOTA, 30. 7.

LJUBLJANSKA PREMIERA:

Upokojeni, oboroženi, nevarni/RED

Robert Schwentke, ZDA, 2010, 111'

I: Bruce Willis, Helen Mirren, John Malkovich, Morgan Freeman

Frank je nekdanji tajni agent Cie, ki te dni živi mirno, odmaknjeno življenje ... dokler se na vratih ne pojavi poklicna morilska enota z misijo: ubiti Franka. Nekdanji agent ponovno zbere svojo staro ekipo - Joeja, Marvinina in Victorio. Njihova misija: odkriti in likvidirati naročnika umora.

Eksplzivna akcijska komedija z oskarjevsko zasedbo seniorjev. Ko upokojeni agenti Cie nenadoma postanejo tarča nekdanjega delodajalca, morajo stari mački (in en ruski agent) znova v akcijo.

NEDELJA, 31. 7.

Še eno leto / Another Year

Mike Leigh, VB, 2010, 129'

I: Jim Broadbent, Lesley Manville, Ruth Sheen

Tom in Gerri sta srečno poročen par, ki se bliža šestdesetim letom, medtem ko se njun odrasli sin Joe nikakor ne more ustaliti. Družita se z Gerrino sodelavko Mary, ki za brezskrbnim nasmeškom skriva zagrenjenost in bolečino ter ju skuša utopiti v alkoholu. Nova mojstrovina velikega britanskega avtorja je tragikomični potret preprostih ljudi v prizadevanju, da osmislijo svoja življenja. Nominacija za oskarja za najboljši izvirni scenarij.

Upokojeni, oboroženi, nevarni / RED

Besa / Besa

Socialno omrežje / The Social Network

Božji možje / Des hommes et des dieux

PONEDELJEK, 1. 8.

Skrivnost iz Kellsa / The Secret of Kells

Tomm Moore, Irska/Francija/Belgija, 2009, 75'

Dvanajstletni Brendan živi v opatiji, ki jo vodi njegov stric Cellach. Menihi dan za dnem gradijo visoko obzidje, ki naj bi jih ščitilo pred nenehnimi napadi Vikingov. Nekega dne pa se v opatijo zateče slavni iluminator Aiden, ki s seboj nosi skrivnostno in nedokončano knjigo modrosti. Brendan je navdušen nad čudovitimi iluminacijami in Aiden ga vzame za pomočnika, toda za dokončanje knjige se mora podati za zidove opatije v začaran gozd, poln skrivnostnih poti in mitoloških bitij. Nominacija za oskarja za najboljši animirani dolgometražec.

TOREK, 2. 8.

Izvor / Inception

Christopher Nolan, ZDA/VB, 2010, 148'

I: Leonardo DiCaprio, Joseph Gordon-Levitt, Ken Watanabe, Ellen Page

V akcijskem znanstvenofantastičnem trilerju Christopherja Nolana (Memento, Insomnia, Vitez teme) Dom Cobb (Leonardo DiCaprio) ni zmožen le brati sanj drugih ljudi, pač pa jim spretno podtikati svoje – dokler zavestne korporativne želje ne trčijo ob nezavedne osebne travme. Oskar za najboljšo fotografijo, vizualne učinke, mešanje in montažo zvoka.

SREDA, 3. 8.

LJUBLJANSKA PREMIERA: Besa / Besa

Srđan Karanović, Srbija/Slovenija/Francija/Madžarska/Hrvaška, 2009, 106'

I: Miki Manojlović, Iva Kranjc

Moški in ženska iz popolnoma različnega kulturnega okolja sta med vihro prve svetovne vojne prisiljena sobivati. Kmalu se med njima razvije nenavadna in prepovedana ljubezen.

Začetek prve svetovne vojne. Filipa, ravnatelja osnovne šole, vpokličejo k vojakom. Ker ga skrbi za mlado in lepo ženo Leo, Slovenko, ki jo je spoznal med študijem v tujini, jo zaupa Azemu, šolskemu hišniku, ki da Filipu »beso« (za Albance zaobljuba za ceno življenja), da bo pazil nanjo. Odnos med albanskim hišnikom in lepo Slovenko Leo pa sčasoma preraste v nepričakovano in prepovedano ljubezen. Srbski kandidat za tujejezičnega oskarja 2010.

ČETRTEK, 4. 8.

Tam nekje / Somewhere

Sofia Coppola, ZDA, 2010, 97'

I: Stephen Dorff, Elle Fanning

Film, ki so ga delno navdihnili avtoričina popotovanja z očetom, je zgodba o Johnnyju Marcu, igralcu srednjih let, ki se predaja zvezdniskim ekscesom – ima svoj ferari, s katerim se vozi naokrog, ter vrsto deklet in tablet za omamo. Popolnoma nepovezan z resničnim življenjem nekako plava s tokom. V hotelu, kjer prebiva, ga nepričakovano obišče enajstletna hči Cleo, ki ga prisili, da se »zbudi« in pogleda vase.

PETEK, 5. 8.

Socialno omrežje / The Social Network

David Fincher, ZDA, 2010, 121'

I: Jesse Eisenberg, Andrew Garfield, Justin Timberlake

Napeta mešanica med sodno dramo, neavtorizirano biografijo, tehnološkim trilerjem, zgodbo o prijateljstvu in študentsko romanco razkriva ozadje nastanka enega najbolj odmevnih in finančno donosnih internetnih fenomenov novega tisočletja: Facebooka. Oskar za najboljši scenarij, glasbo in montažo. Zlati globus za najboljši film, režijo, scenarij in glasbo.

SOBOTA, 6. 8.

Mačeta / Machete

Ethan Maniquis & Robert Rodriguez, ZDA, 2010, 105'

I: Danny Trejo, Robert De Niro, Jessica Alba, Steven Seagal, Don Johnson

Režiser vizualnih akcijskih mojstrov in *Desperado*, *Mesto greha* in *Planet terorja* predstavlja zgodbo nekdanjega mehiškega agenta Mačeta, ki išče delo v majhnih teksaških mestih. Dvoični lokalni poslovnež ga najame za atentat na populističnega senatorja, toda Mačeta pade v past, ki jo komajda preživi. V želji po maščevanju se odloči obračunati z vsemi vpletenimi, a si na glavo nakopje poklicne morilce ter ameriške in mehiške agente, kar povzroči številne vratolomne pregone, divje strelske obračune in krvave spopade.

NEDELJA, 7. 8.

Božji možje / Des hommes et des dieux

Xavier Beauvois, Francija, 2010, 120'

I: Jean-Marie Frin, Jacques Herlin, Philippe Laudenschach, Michael Lonsdale, Xavier Maly, Loic Pichon, Olivier Rabourdin, Lambert Wilson

Film je posnet po resničnih dogodkih iz leta 1996, ko so v nemirni Alžiriji ugrabili in usmrtili osem francoskih menihov, ki so v samostanu visoko v gorah Magreba v slogi živeli z lokalnim muslimanskim prebivalstvom ter skrbeli za žrtve vojne med skrajnimi islamisti in vojsko. Položaj se slabša in nasilje počasi prodira v regijo. Menihi so postavljeni pred težko odločitev, ali naj zaradi vse večje nevarnosti zapustijo samostan ali pa ostanejo ter vztrajajo v svoji veri in skrbi za krajane ... Dobitnik velike nagrade žirije festivala v Cannesu 2010 je film, ki se v prepraševanju osebne vere in bratstva med ljudmi odreka sodbi.

PONEDELJEK, 8. 8.

KINOTEKA NA GOSTOVANJU – PREDPREMIERA (nova kopija, 35 mm):

Vse, kar dovoli nebo / All that Heaven Allows

Douglas Sirk, ZDA, 1955, 89'

I: Jane Wyman, Rock Hudson, Agnes Moorehead
Ameriško predmestje, sredina petdesetih let. Cary (Jane Wyman), dobro situirana vdova, se zaplete v strastno romanco z družinskim vrtnarjem Ronom (Rock Hudson). Privlači jo njegov stvaren pogled na življenje,

Film pod zvezdami in poletje s Kinobalonom

ki se kaže in udejanja kot ostro, sveže nasprotje rigidnim konvencijam njenega malomeščanskega, z dolgočasnega vsakdana. Vendar pa ljubezenska idila kmalu naleti na brutalno in, zdi se, nepremostljivo nasprotovanje okolice; ogorčeni so zlasti (sicer že odrasli in odseljeni) otroci zaljubljene vdove. Bolj kot dejstvo, da je Ron mnogo mlajši od Cary, jih moti njegov nižji socialni položaj.

Ena najslovitejših filmskih romanc vseh časov, brzkone tudi najsijajnejša predstavnica klasične hollywoodske melodrame, ki ekspresionistične zakonitosti žanra obenem pripelje do vrhunca in izkoristi za uničujočo kritiko zlagane družbe.

TOREK, 9. 8.

Jaz bi tudi / Yo, también

Antonio Naharro & Álvaro Pastor, Španija, 2009, 103'

I: Lola Dueñas, Pablo Pineda

Štiriintridesetletni Daniel je prvi Evropejec z Downovim sindromom, ki mu je uspelo diplomirati. Zaposli se kot socialni delavec v Seville, kjer spozna svobodomiselnost sodelavko Lauro. Daniel in Laura se hitro spoprijateljita, kar zbudi pozornost njenih sodelavcev in družin. Edinstveno razmerje se zaplete, ko se Daniel v Lauro zaljubi. Uporniški duši se ne uklonita družbenim normam; oba najdeta prijateljstvo, pa tudi ljubezen, kakršne poprej še nista poznala.

SREDA, 10. 8.

PREDPREMIERA: Jane Eyre / Jane Eyre

Cary Fukunaga, VB/ZDA, 2011, 120'

I: Mia Wasikowska, Michael Fassbender, Jamie Bell, Judi Dench

Nova priredba literarne klasike, romana Charlotte Brontë *Jane Eyre*, tokrat v režiji Caryja Fukunage, ki v gotsko romanco vnese elemente grozljivke.

Sramežljiva Jane po težkem otroštvu dobi službo guvernante na gradu Thornfield Hall, katerega lastnik je skrivnostni, mračnjaški in na videz hladni gospod Rochester. Jane se s svojim delodajalcem hitro zbliža, saj za hladnim obličjem odkrije strastnega moškega in se vanj kmalu zaljubi. A strašna skrivnost iz Rochesterjeve preteklosti grozi, da bo srečna zaljubljenca za vedno ločila.

ČETRTEK, 11. 8.

PREDPREMIERA:

Namišljene ljubezni / Les amours imaginaires

Xavier Dolan, Kanada, 2010, 95'

I: Xavier Dolan, Monia Chokri, Niels Schneider

Mladi kanadski režiser, znan predvsem po odmevnem prvencu *Ubil sem svojo mamo*, se je preizkusil v stilizirani romanci, ki se spogleduje s Truffautovo slovito novovalovsko klasiko *Jules in Jim*.

Francis in Mary sta dobra prijatelja. Neke noči srečata Nicka, mladeniča s podeželja, ki se je ravnokar preselil v Montreal. Z vsakim srečanjem, z vsakim trenutkom se pojavljajo številna znamenja – nekatera resnična, druga

namišljena, glavna junaka pa se vse bolj potapljata v svojo čudovito obsedenost. Kmalu se znajdeta na točki, ko ljubezen začne pretiti prijateljstvu, za katero sta nekoč verjela, da je neuničljivo.

PETEK, 12. 8.

Na sledi očetu / Winter's Bone

Debra Granik, ZDA, 2010, 100'

I: Jennifer Lawrence, John Hawkes, Garret Dillahunt

Sedemnajstletna Ree Dolly živi z duševno bolno materjo ter mlajšima bratom in sestro na zakotnem podeželju missourijskega pogorja Ozark. V strahu, da bo družina ostala brez strehe nad glavo, se poda na sled očetu, ki je družinsko hišo zastavil kot varščino, nato pa brez sledu izginil. Ko deklica prekrši kodeks molčečnosti rodbinskega klana zločincev in izobčencev, se spusti v nevarno pustolovščino, v kateri tvega življenje, da bi rešila družino. V labirintu laži, izmikanih in groženj začne Ree počasi razkrivati resnico.

SOBOTA, 13. 8.

Črni labod / Black Swan

Darren Aronofsky, ZDA, 2010, 108'

I: Natalie Portman, Mila Kunis, Vincent Cassel, Barbara Hershey, Winona Ryder

Psihološki triler režiserja Darrena Aronofskyja (*Rokoborec*, *Rekvjem za sanje*), postavljen v svet newyorškega baleta, popelje gledalca na vznemirljivo in na trenutke srhljivo avanturo skozi psihološki stroj mlade balerine (Natalie Portman), ki se z vlogo dvolične labodje kraljice poistoveti do strašljive popolnosti. Oskar za najboljšo glavno žensko vlogo (Natalie Portman) ter nominacije za najboljši film, režijo, fotografijo in montažo.

NEDELJA, 14. 8.

Ču do vi to / Biutiful

Alejandro González Iñárritu, Španija/Mehika, 2010, 138'

I: Javier Bardem, Maricel Alvarez, Hanaa Bouchaib, Guillermo Estrella

Melodrama, ki jo zaznamuje izjemen nastop Javierja Bardema, ritem pa ji narekuje vztrajno naraščanje mučnih detajlov, razkriva pogled v zasebni pekel glavnega junaka Uxbala. Vdanega očeta. Ranjenega ljubimca. Zmedenega sina. Iskalca duhov. Poduhovljenega občutljivca. Moškega, ki se bije z občutkom krivde. Preživelega na nevidnem obrobju sodobne Barcelone. Ne preprodaja več droge, ampak kitajskim priseljencem pomaga pri ilegalnih poslih. Čuti prihajajočo nevarnost smrti, zato želi rešiti svojo ljubezen in obvarovati svoje otroke. Uxbalova zgodba je preprosta: gre za zapleteno resničnost, v kakršni živimo danes.

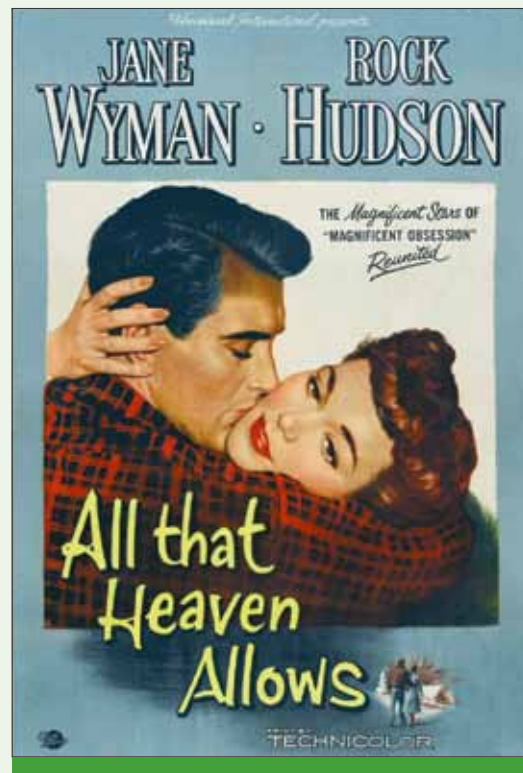
PONEDELJEK, 15. 8.

Mammuth / Mammuth

Benoît Delépine & Gustave Kervern, Francija, 2010, 92'

I: Gérard Depardieu, Yolande Moreau, Isabelle Adjani, Miss Ming

Mammuth, spektakularni Gérard Depardieu, je velik in zajeten klavniški delavec, ki je pravkar dopolnil šestdeset

Vse, kar dovoli nebo / All that Heaven Allows

Jane Eyre / Jane Eyre

Drevo življenja / The Tree of Life

Film pod zvezdami in poletje s Kinobalonom

Vse poletje, od 29. julija do 16. septembra, bo mlade na Emonski promenadi in v parku Tabor s kratkimi animiranimi, dokumentarnimi in igranimi filmi razvajal potujoči minikino za otroke Kinobalon.

let in s tem izpolnil starostni pogoj za upokožitev. Trdo je delal vse od svojega šestnajstega leta in pri tem z delovnega mesta ni nikoli izostal niti za en samcat dan, saj boleznj preprosto ni poznal. Vseeno pa mu nato birokrati povedo, da pošteno prislužene pokojnine ne more dobiti, saj je kar nekaj njegovih starih delodajalcev »pozabilo« prijavit leta, ki jih je oddelal. Po neutrudnem prigovarjanju soproge se odloči, da se bo s svojim starim motorjem znamke mammoth odpravil v kraje svoje mladosti, do obratov, kjer je bil zaposlen, in tako zbral manjkajoče papirje, ki mu bodo omogočili mirna upokoženska leta.

TOREK, 16. 8.

PREDPREMIERA:

Deviški ples smrti / The Maiden Danced to Death

Endre Hules, Madžarska/Kanada/Slovenija, 2011, 100'

I: Endre Hules, Deborah Kara Unger, Bea Melkvi, Boris Cavazza, Zsolt László

V komunistični Madžarski sta živela dva brata – plesalca. Eden od njiju je prebegnil na Zahod, drugi je ostal doma. Prvi se je »prodal« kapitalu, drugi partiji. Dvajset let kasneje, po padcu železne zavese, se znova srečata. Odločita se obuditi njun zadnji skupni projekt, ples na starodavno balado *Deviški ples smrti*, ki naj bi oživila njuni karieri v zatonu. A sodelovanje prebudi duhove preteklosti in obračun se lahko začne ...

V filmu, ki so ga posneli v studiu Viba film, nastopa tudi **Boris Cavazza**, direktor fotografije pa je bil oskarjevec **Vilmos Zsigmond**.

SREDA, 17. 8.

Skrivnost njihovih oči / El secreto de sus ojos

Juan José Campanella, Argentina/Španija, 2009, 129'

I: Ricardo Darín, Soledad Villamil

Pravkar upokoženi sodni preiskovalec Benjamín Esposito se odloči napisati roman o nerazrešenem zločinu, brutalnem posilstvu in umoru mladega dekleta, ki ga še vedno preganja, pa čeprav je od zločina preteklo že petindvajset let. Svojo namero razkrije nekdanji šefinji Irene, v katero je bil dolga leta skrivaj zaljubljen. Medtem ko se skozi spomine preteklosti razgrne potek nekdanje preiskave, se Benjamín v iskanju resnice in konca svoje zgodbe ponovno znajde na sledi morilcu.

ČETRTEK, 18. 8.

PREDPREMIERA: Drevo življenja / The Tree of Life

Terrence Malick, ZDA, 2011, 138'

I: Brad Pitt, Sean Penn, Jessica Chastain

Zlata palma letošnjega Cannesja!

Peti film priznanega režiserja Terrencea Malicka je poetična zgodba o družini z ameriškega srednjega zahoda v petdesetih letih prejšnjega stoletja. V filmu sledimo življenjski poti najstarejšega sina Jacka, od nedolžnosti najstniških let do razočaranosti odraslega moškega današnjega dne, ki skuša popraviti zapleten odnos z očetom. Jack je izgubljena duša v sodobnem svetu, ki išče odgovore o izvoru in smislu življenja ob prevpraševanju o možnosti verovanja.

PETEK, 19. 8.

Pravi pogum / True Grit

Ethan & Joel Coen, ZDA, 2010, 110'

I: Jeff Bridges, Matt Damon, Hailee Steinfeld, Josh Brolin

Predelava kulnega romana Charlesa Portisa in istoimenskega vesterna Henryja Hathawayja z Johnom Waynom v glavni vlogi je pustolovska zgodba o pogumu in maščevanju izpod taktirke prav tako kulturnih bratov Coen, ki pristno poustvarja neposreden humor in surovo lepoto ameriške literarne klasike.

SOBOTA, 20. 8.

VIKENDOVA PREDPREMIERA:

Huda učiteljica / Bad Teacher

Jake Kasdan, ZDA, 2011, 92'

I: Cameron Diaz, Jason Segel, Justin Timberlake

Poletna komedija nas pred začetkom šolskega leta popelje v osnovno šolo, na kateri uči Elizabeth, ki jo je ravnokar zapustil zaročenec. Elizabeth ni ravno vzorna učiteljica, saj preklinja, zamuja, pije in bi bila rada kjerkoli drugje, samo ne v šoli, povrh vsega pa jo v službi neprestano osvaja učitelj telovadbe. Ko v šolo na nadomeščanje pride učitelj z velikanskim bančnim računom, zagleda v njem svojo priložnost za predajanje življenju brezdelja. A ker slednji romantično zanima tudi tekmovalno in energično kolegico Amy, se zanj vname neusmiljen boj z vsemi sredstvi.

POTUJOČI KINOBALON - MINIKINO ZA OTROKE

Obiščite ga: ● v parku Tabor (Ljubljana): 29. 7., 19. 8., 16. 9., od 17:00 do 20:00 ● na Emonski promenadi (Ljubljana): 25. 8. – 28. 8., vsak dan od 18:00 do 21:00.

Potujoči Kinobalon je minikino za otroke, kjer predstavljamo kratke animirane, dokumentarne in igrane filme, ki so jih otroci ustvarili na Kinobalonovih filmskih počitniških delavnicah v Kinodvoru. Potujoči Kinobalon skriva vse polno optičnih igrač (taumatrop, flip book, praksinoskop, kalejdoskop, strobotrop), s katerimi se bomo igrali pred in po ogledu filmov.

FILM POD ZVEZDAMI JE KINODVOROV POLETNI KINO

na Ljubljanskem gradu. Namenjen je privabljanju širših množic z različnim okusom na projekcije kakovostnih filmov. Gre za izbor najodmevnejših filmov kinematografske sezone, ki so na ogled v posebj prijetnem ambientu, pod zvezdnim nebom. Prvič je Kinodvor filme na prostem po vzoru tovrstnega prikazovanja po Evropi prikazal poletni leta 2009, ko je bilo na Gradu v dvaindvajsetih zaporednih nočeh na ogled triindvajset filmov. Predstave si je leta 2009 na prostem ogledalo več kot 13.000 gledalcev. Pomembna novost poletnega kina 2010 je bilo rekordno število filmskih poslastic – kar pet jih je bilo na Ljubljanskem gradu predvajanih premierno ali predpremierno. Letošnji film pod zvezdami bo postregel s 24 večeri filmskih projekcij in kar osem jih bo na Gradu prikazanih premierno ali predpremierno. **Otvoritveni večer bo minil v znamenju slovenskega filma Circus Fantasticus. Še posebej naj opozorimo na slovensko predpremierno letošnjega dobitnika zlate palme v Cannesu, Drevo življenja, in pa novost letošnjega programa - Kinoteka na gostovanju, ko bo na ogled klasika Vse, kar dovoli nebo na novi, 35-milimetrski kopiji.**

Cene vstopnic in prodajna mesta

Za vse filme, razen za premiere in predpremiere, je cena vstopnice 3,80 evra. Za premiere in predpremiere filmov *Upokoženi, oboroženi, nevarni, Besa, Vse, kar dovoli nebo, Jane Eyre, Namišljene ljubezni, Deviški ples smrti, Drevo življenja in Huda učiteljica* cena vstopnice znaša 4,50 evra.

Vse predstave se bodo pričele ob 21:30. Filmi bodo predvajani v izvornem jeziku s slovenskimi podnapisi. V primeru dežja projekcija odpade in film si lahko ogledate naslednji dan ob 21:30 v Kinodvoru.

Vstopnice lahko kupite v Info centru Ljubljanskega gradu, na spodnji postaji tirne vzpenjače, na spletni strani Ljubljanskega gradu (www.ljubljanskigrad.si), na Petrolovih servisih, poslovalnicah Kompassa po Sloveniji in drugih prodajnih mestih Mojekarte.si ter pri blagajni na prizorišču eno uro pred projekcijo. Pri blagajni Kinodvora so na voljo le vstopnice za nadomestne projekcije v Kinodvoru. Za vse obiskovalce Filma pod zvezdami velja tudi posebna cena povratne vozovnice za tirno vzpenjačo na Grad, ki znaša 2 evra.

Tehnično podporo Filma pod zvezdami zagotavlja Kinodvorov Mobilni kino. Mobilni kino, ki vključuje mobilni 35-milimetrski kinoprojektor in platno z ustrežno konstrukcijo, omogoča postavitev kina na prostem tako rekoč kjerkoli.

Vse informacije o Filmu pod zvezdami najdete tudi na www.kinodvor.org/filmpodzvezdami.

Boris Kuhar in Dušan Jovanović v Trubarjevi hiši literature

Fotografiji: Branka Lovrečič

Naslovnica knjige dr. Borisa Kuharja.

Etnolog dr. Boris Kuhar je v okviru privlačnega programa Moje ulice, ki gosti starejše Ljubljančane in Ljubljančanke, v pogovoru z moderatorko Špelo Frlic povedal celo vrsto anekdot iz svoje življenjske in poklicne poti in nemalokrat do solz nasmejal občinstvo.

MOJE ULICE: LJUBLJANA IN NJENA KUHINJA

Gost: dr. Boris Kuhar

Branka Lovrečič

Ena najdragocenejših pridobitev Svetovne prestolnice knjige je Trubarjeva hiša literature, ki je postala prizorišče najrazličnejših kulturnih dogodkov. Pravkar si je v njej mogoče ogledati razstavo ilustracij znamenitega Marjana Mančka, majsko nedeljo zvečer pa so v Trubarjevi hiši literature v okviru projekta Moje ulice, ki v pogovorih s starejšimi Ljubljančani odkrivajo zgodovino Ljubljane, gostili novinarja, nekdanjega ravnatelja Slovenskega etnografskega muzeja, etnologa in avtorja vrste knjig dr. Borisa Kuharja. Z gostom se je pogovarjala Špela Frlic. Njegove zgodbe so zanimive, polne šaljivosti, ta večer pa so bile usmerjene na meščansko prehrano. Z malce otožnosti je začel, da ni otrok ulice, ampak bolj vaški otrok, ker je prišel v Ljubljano po sili razmer iz ene najlepših vasi na Štajerskem, iz Loč pri Slovenskih Konjicah. Takoj je »etnografsko« dostavil, da je prišel »v grozno ljubljansko meglo, ki si je danes ne moremo več predstavljati. Megla je bila tako gosta, da kot podeželski fantič nisem mogel dihati«. Bil je poslan na novinarski tečaj in po zaključku je bila njegova reportaža objavljena kot najboljša v Slovenskem poročevalcu. Čeprav ni hotel v to meglo, ni nič pomagalo, postal je novinar. So ga določili tudi za zunanjo politično redakcijo, a ko je prvič prevedel »spolna politika« v »seksualna politika«, so ga od tam umaknili in določili, da bo pisal reportaže. Tako je od trgovskega vajenca (kar je bil nekaj mesecev in si v svoji skromnosti predstavljal, da bo to njegovo delo) postal prejemnik Tomšičeve nagrade za novinarsko delo.

Podlistek

V petdesetih letih je bila Ljubljana s svojim socialnim življenjem živahna, delali so veliko, zvečer pa so šli v bar. Tako mestno življenje je živel tudi gospod Kuhar. Imel je čut za opazovanje in je začel pisati Povest brez konca, ki je izhajala kot podlistek. Za takratne razmere

je bilo nezaslišano, ko je prvi zapisal, da v socializmu obstaja tudi prostitucija. V podlistku je opisoval življenje znanih Ljubljančanov, umetnikov, zašel je do škofijskega dvorca. Vsa imena je skrnil v francoščino, da mu nihče ni mogel očitati nediskretnosti. Sever je bil Nord, nastopal je René Verité ipd. Opisoval je, kje se zbirajo, kako se skrivajo, kaj se tam dogaja. Takrat je bilo več pomembnih nočnih lokalov. Eden takih je bil npr. znameniti nočni bar Nebotičnik, »kjer je bila folklor, da so vsakih nekaj dni enega malo 'zaštihali', kot se je reklo, malo so se pretepali.« Tudi policija ga je klicala na pogovor, ker je želela vedeti, kdo so te dame. »Če jih vi ne poznate, ki ste plačani za to, tudi od mene ne boste zvedeli« in ni nobene izdal, čeprav je vse že kar dobro poznal, ker jih je videval v nočnih lokalih. V socializmu dekleta niso bila naprodaj, je bilo vse zastoj. Rumeni tisk takrat še ni obstajal in če je kdo kaj objavil, je objavil Pavliha. Tako se je tega podlistka z veselo svežino spominjala tudi publika Trubarjeve hiše literature. Za tiste čase je bilo z besedami blago nakazano 'se je vrnil med noge' že skoraj pornografija. Študentje so podlistke izrezovali, ker so bili tako zanimivi branje!

Etnolog

Po letih novinarstva se je dr. Kuhar odločil, da bo študiral germanistiko. Prvi teden, ko je poslušal predavanja, je ugotovil, da se bo moral na pamet naučiti, »kako so pred 500 leti molili očenaše« v angleščini ali nemščini, kar ni bilo ravno posebej zanimivo. Bolj so bila zanimiva predavanja etnologije, npr. o tem, kakšno je seksualno življenje Eskimov. Na pogovor ga je sprejel profesor Niko Županič. »Prvo vprašanje profesorja je bilo: 'Kandidat, vi bili zanimivi za nas, vendar - ali ste kdaj imeli sifilis?' 'To menda ja ne,' sem se zgrozil. 'Potem pa ne boste zanimivi za nas. Poglejte tega gospoda zraven (pokazal je na drugega profesorja), ta je imel štirikrat sifilis, in to s štirimi princesami!' Potem sem se začel izvijati: 'Če bo treba, no, bom tudi to ...' Skoraj sem moral obljubiti, da ga bom dobil. Tako sem postal etnolog«. Profesor Županič, ki ni bil le znamenit etnolog, ampak kratek čas tudi minister v Beogradu, je stanoval nad Šumijem. »Pri njem sem dobil kot najvišjo oceno samo devet, ker je za deset znal le on sam, ljubi Bog in nihče drug. Tudi na diplomski je bilo tako, čeprav so drugi profesorji kimali, da znam za deset.« Dr. Kuhar nadaljuje

s svojo sproščeno pripovedjo: »Profesor Županič je bil Belokranjec, svetovljan. Na moji diplomski smo morali jesti z artefakti, tudi s kamnitimi nožki. Bili smo kar dobre volje in profesor Županič je bil na koncu najboljše volje, niso ga več dobro noge nesle. Smo ga mi odnesli domov. Ko smo ga nesli k Šumiju v prvo nadstropje (približno smo vedeli, kje stanuje), smo videli spalnico, posteljo in ga tja položili. In joj, tam je ležala ženska in začela kričati na pomoč in tako naprej. 'Kaj pa je, moža smo vam prinesli?' 'Kako moža, sem že 20 let vdova?!' Zmotili smo se za eno nadstropje.«

Praulica

Boris Kuhar je na večeru črpal tudi iz svoje knjige Dobra meščanska kuhinja, v katero je dodal študijo etnologa Damjana Ovsa. Študija pove, da je bilo v Ljubljani leta 1804 ob 10.000 prebivalcih 167 gostiln in 5 kavarn, torej en lokal na 60 prebivalcev! Leta 1926 je prišlo eno gostišče na 183 Ljubljančanov. Leta 1974 je bilo razmerje samo še en lokal na 1.469 prebivalcev. Gostilne niso imele le kulinarčne vloge, ampak tudi družabno, politično, kulturno in drugo za javno življenje pomembno vlogo. Slovenci so imeli svoje, Nemci svoje, penati svoje, lovci svoje, strelci svoje, vsi so imeli svoje gostilne. Zbirali so se ob določenih dnevih in zaključnih omizjih in vsaka gostilna je imela svoje jedilnike. Kot primer, kaj se je nekoč v ljubljanskih gostilnah jedlo in pilo, nam je dr. Kuhar predstavil Praulico, ki je nastala v Bergantovi gostilni v Trnovem v letu 1862. Ricoletto iz pesmice je bil trgovec: W en' gostivnici u ternovzkl' fari, / Kir pijančvajo mladi in stari, / Kir žrejo peteline in kupune, / Teletino, kozle in kostrune, / Kir se dobre volje bit noben ne brani, / Kir vino eni toko serkajo, / De drug dan koker merhe cerkajo, / Kir se dobi za piti murčeta, / Katir ludem moč in koraizo da ... / Tebe pa lubi murčik (černo močno vino) bom čazitv / K'si pomagov, da fanta sim dobiv ... / Poglejte tukaj Ricoletovega poba, / To je korenjak - slavenzka roba, / U povojih so srazle mu muštače, / Kmal bo zavpu: dajte meni hlače, / Nočem cuzil, dajte meni svinška prato, / Zraven pa terde jaica in salato, / Vodo tudi nočem, dajte meni vin, / Zato, ki sem enga fejst dolenca sin!

Juhe so držale cesarstvo pokonci

Gostilna Slon je bila med boljšimi ljubljanskimi gostilnami. Osrednjo točko je Slon s svojo imenitno kavarnico obdržal tudi v času socializma. Ob sredah so se tam zbirali muzealci, kulturniki. Ko so se zbrali, so jim zaigrali Hej Lili, hejlo, razlaga dr. Kuhar. No, boljša ljubljanska gospoda je lahko leta 1859 zbirala s takega Slonovega vsakodnevnega jedilnika: prežganka, goveja juha z rezanci, gosja juha z zdrobovimi žličniki, ocvrta postrv, pečeni krap, nadevani polži, ocvrt ali pečen piščanec z rižem, pljučna pečenka s praženim krompirjem, volovski rep s pečenim krompirjem, pečena raca, puran, gosi, srnin hrbet, vrtna solata, motovilec z jajci, fižol s hrenom, zeljnata solata, flancati, madljevi upognjenci, jabolčni zavitek s smetano in na koncu se je dobro kosilo vedno končalo s siri. Dr. Kuhar začini: »V duhu francoskega reka: dobro kosilo brez sira je kot lepo deklet brez levega očesa.« Francoska navada, a v Ljubljani so takrat imeli največ švicarskih sirov.

Te zanimive jedi so prišle iz praznične podeželske kuhinje v razliko od vsakodnevnih skromnih podeželske kuhinje, ko so imeli »trinajstkrat zelje, pa spet pridemo do nedelje«, pravi dr. Kuhar. »V tem se je meščanska

Boris Kuhar in Dušan Jovanović v Trubarjevi hiši literature

kuhinja razlikovala od kmečke prehrane. Meščan je zahteval popolno kosilo: predjed, glavno predjed, juhico, glavno jed, drugo glavno jed, solate. Juhe so držale cesarstvo pokonci,« ugotavlja dr. Kuhar. »Brez juhe ni bilo kosila. Vsako kosilo je bilo družinski dogodek. Bog ne daj, da bi se jedlo v kuhinji! Imeli so lepo opremljene jedilnice. Po dobrem kosilu se je šlo v salon.« To je držalo v 19. stoletju in prvi polovici 20. stoletja, ko je pravo meščanstvo v Ljubljani zamrlo.

Kulturna jed je bila govedina

Meščanstvo je imelo obvezno kuhane večerje – za družino in prijatelje. Vsaj bogati meščani so imeli *žur/fikse*, fiksirane dneve za druženje, v salonih, lepo opremljenih z zofami, z naborom peciva, več vrst kave, od *melanža* do turške kave. Stregla so domača dekleta, hčerke in gosposinje, da je goste posebej počastila. Vse boljše družine so sicer imele svoje kuharice, ki so bile izučene v dobrih kuharskih šolah, v Pragi, na Dunaju, Budimpešti. Meščani so se z njimi ponašali, ker so znale odlično kuhati in so bile zato zelo spoštovane. Na prelomu stoletja so se tudi pri nas razvile kuharske šole, naprej v samostanih. Kar so se učile, je bila meščanska hrana. Za meščana je bilo glavno telečje meso, kulturna jed je bila govedina, zelo dosti divjačine, perutnine, kopuni. »Pri nas so večinoma pozabili, kaj kopun je. Moram razlagati tako, da primerjam petelina z bikcem,« pojasnjuje dr. Kuhar. »Kmet je jedel govedino enkrat na teden, *teler fljaš*, ko je v nedeljo prišel iz cerkve, malo juhice z govedino, meščan pa skoraj vsak dan govedino (razen ob postnih dnevih), vsaj govejo juho in tudi boljše jedi, pripravljene iz govedine.«

Hrana polepša življenje

Ljubljanski meščani so vedeli, kateri mesec se gre k Žabarici na žabje krake, kdaj so polži, kdaj sladkovodne ribe. Ob praznikih, kot je velikonočni ponedeljek, pa na izlet tja, kjer so bile gostilne, v Šiško, Šentvid, pod Šmarno goro, k Pratkarju v Polhov Gradec na svinjsko pečenko, krvavico ali pečenico, ki si je doma niso privoščili. Včasih je bilo zelo veliko sladkovodnih rib in med njimi je bil krap najbolj cenjena riba. Zanj so imeli sto receptov! »Danes pa v Ljubljani ni več gostilne s krapci, samo še na Ptujju jih poznajo!« trdi dr. Kuhar. Meščan si je privoščil potočne rake, dokler ni prišla račja kuga. »Tudi po sto na en večer so jih kmetje ujeli v Krki, kmet jih ni jedel, je bilo škoda, jih je prodal, da je imel za sladkor, sol, za svojo osnovno hrano.« Ljubljana je bila zelo bogato založena z ribami.

»Meščani, tudi ljubljanski, so v hrani hoteli posnemati dunajsko kuhinjo, ta je bila najbolj imenitna. Dunajski dvor je imel bogato hrano, dvanajst hodov. Temu so se skušali približati plemiči, plemičem graščaki, ki so tudi imeli svoje kuharje, ogromno gozdov, divjačino, sami so veliko pridelali, vedno vse sveže. Meščani so se hoteli zgledovati pri naših grofih, graščakih, plemičih in so jih skušali posnemati. Ljubljanska družina je včasih boljše kuhala kot podeželski graščaki, ker je imela boljše kuharice in različne jedi, ki si jih tudi graščak ni mogel privoščiti, ker ni imel trga v bližini,« razlaga Kuhar. Živilski trg je bil za prehrano Ljubljane zelo pomemben. »Ljubljanski želodec, kot so rekli trgu, je bil vedno bogato založen.« Trg je imel vse – od jajc, gorenjskega krompirja, posavskih jabolk, prek mlečnih izdelkov,

Foto: Arhiv THL

Študentska založba je v Trubarjevi hiši literature predstavila prvo zbirko pesmi Dušana Jovanovića z naslovom *Nisem*. Pogovor z avtorjem je vodil pesnik in prevajalec Milan Jesih, predsednik Društva pisateljev Slovenije.

masla, sirčka, grmade prekajenega mesa, gnjati, klobas, do žabjih krakov in polžev, razkošnega ribjega trga z morskimi tunami, treskami, malih sardel in sardonov, do sladkovodnih ščuk, krapov, jegulj ter posebno veliko postrvi, celo morskih školjk in polžev je bilo dovolj, da zelenjave iz Trnovega in Krakova sploh ne omenjamo.

Meščanska hrana mora biti duhovita

Dr. Boris Kuhar priporoča, naj bo naša hrana uravnotežena: »Dietne hrane ni. Jej vse, a žri polovico!« (po nemškem pregovoru). Kuhajmo duhovito, malo moraš biti umetnika, ob tem misli na tistega, za katerega kuhaš. Če je mož siten, pa mu skuhaj malo bolj slano juho, s poprom, da si te bo zapomnil.« Obiskovalci večera *Moje ulice v Trubarjevi hiši literature* si bomo njegove duhovitosti zagotovo zapomnili. *Nomen est omen*, dr. Boris Kuhar nosi pravo ime.

PREDSTAVITEV PESNIŠKE ZBIRKE NISEM DUŠANA JOVANOVIĆA

Nada Breznik

Pesniški prvenec Dušana Jovanovića *Nisem* je izšel pri Študentski založbi v letošnjem letu. Predstavitve zbirke je bila v Trubarjevi hiši literature 12. maja. Z avtorjem se je pogovarjal pesnik Milan Jesih, predsednik Društva pisateljev Slovenije. Pogovor je potekal v duhu dolgoletnega poznavanja, prijateljavanja in skupnega ustvarjanja obeh protagonistov (Zlahtna plesen Pupilije Ferkeverk, Pupilia, papa Pupilio in Pupilčki). Malce zadrževana sproščenost tega večera, v katerem so ostali nekateri stavki na pol izrečni ali neizrečni, je bila vseeno pravo olajšanje v primerjavi z nekaterimi mučnimi pogovori in pesniškimi srečanji. Poleg predstavitve zbirke sta se sogovornika dotaknila tudi burne politične preteklosti (razpad Jugoslavije) in Jovanovićevega odziva nanjo ter sedanjega skrb zbujujočega »gluhega« časa. Pesmi po izboru Milana Jesiha je prebiral avtor.

Pesniška zbirka Dušana Jovanovića, dramatika, gledališkega režiserja, romanopisca, esejista in kolumnista je prvotno presenečenje. Nagradjenec

Prešernovega sklada, dobitnik Prešernove nagrade, večkratni dobitnik Grumove nagrade in Rožančev nagradjenec je zbranemu občinstvu prostodušno in brez vsakršne patetične ali drugačne privzdignjenosti, s katero naj bi se obravnavala poezija, razložil svoje vzgibe za pesnjenje. V njih nismo poslušalci zaznali prav nič božanskega ali skrivnostnega. Izziv, ki ga je, kreativce po naravi, zgrabil, garal in se potil in v dveh mesecih ustvaril precejšnje število pesmi, ki jih je selekcionirane in prečiščene izbral za zbirko *Nisem*. A za zbirko navsezadnje ni več pomembno, kaj je bil neposredni povod ali navdih za pisanje pesmi. Pesmi so preproste, vsakomur razumljive, zanje je značilno ponavljanje, nizajoče se zanikanje ali pritrjevanje, stopnjevanje ritem, so takšne, da bi jih lahko »brali na stadionih«, kot je zapisal avtor spremne besede Aleš Šteger. Na gostovanju slovenskih pisateljev v Argentini so prav prevodi teh pesmi v španščino poželi največji aplavz, smeh in odobravanje. Preprosti in vsakomur blizu so v njih človeški strahovi, vprašanja, ki si jih vsakodnevno zastavljamo, naše obsedenosti, bilance, ki jih delamo. Kaj se izgublja, pokvari, pada, zasvinja, sposoja, daruje, kaj vse se prešteva, kdo vse se seli, več ali manj vse naštetu v humornem, samoironičnem, zabavljaskem, včasih nekoliko grenkem ali nepretenciozno kritičnem tonu. Kot nekakšni ljudski izreki ali parodija nanje.

Za ilustracijo zbirke pa pesem, ki zanjo pravzaprav ni značilna:

Promet med dušami se / včasih zgosti v emocijo, / včasih se razredči v dim, / ki se suka v nebo / s pogorišča spodletelega srečanja. / Umetnost sporazumevanja zasije, / ko se najlažje znajde v najlažjem, / nemerljivo v nemerljivem, / lepo v lepem, / ko ni nič napoti skladnemu mešanju etrov, / Senca obstaja v vzporedni hkratnosti s stvarjo, / srečanje ostane zapisano / kot vonj po osebi, / ki je odšla. / Senca je privid v prostoru, / komunikacija je privid v času. / Pari se sama s seboj, / Kopiči se in množi v nedogled. // Po komuniciranju z velikim svetom / se prileže valjanje na domačem kavču, / O, kako paše, / ko se zavlečeš v kuhinjski kot, / pod vročo pazduho kmečke peči, / v potuhnjeno zakotje, / kjer te oko globalne kamere ne doseže.

»Dobrodošel na krovu,« je svojemu pesniškemu kolegu in dolgoletnemu prijatelju zaželel Milan Jesih. »Iskreno sem vesel tvojih pesmi in ti zanje čestitam!«

Bicikel na nebu in golob na strehi

Nagrajena fotografija Jane Kovač Valdes

Stane Jagodič, akad. slikar in publicist

Foto: Jana Kovač Valdes

Nagrajena fotografija.

V najožji izbor za julijsko fotografsko nagrado so se uvrstili trije avtorji: Aleš Sedej, Denis Tekavec in Jana Kovač Valdes. Aleš Sedej je poslal imeniten situacijski prizor iz parka, na katerem se dve sedeči ženski spogledljivo ozirata za mladim zaljubljenim parom. Fotografija je v črno-beli tehniki, primernem kontrastu, solidni kompoziciji in nosi vsebinsko sporočilo. Denis Tekavec kaže velik smisel za humor, posebej pri zrežiranem motivu, kjer se je pozirajoči model v spalni srajci strumno postavil na enega od številnih dimnikov, ki pestrijo skupino mestnih streh. Moški s sončnimi očali drži v rokah bel papir v obliki časopisa, na katerem je razviden napis *Morning News*, v ozadju dominantne figure pa se dviga znameniti hrib z gradom in modrim nebom. Posnetek šaljivega performansa je žal v dokaj kričavi barvitosti. V črno-beli tehniki bi osvojil nagrado.

Je pa to priznanje prejela Jana Kovač Valdes z aktualnim motivom, vezanim na mestni projekt BicikeLJ. V fotoobjektiv je ujela viseče kolo, obešeno na dve kovinski žici, razpeti nad Mestnim trgom. Slikovita silhueta kolesa se lepo odslikava na rahlo oblačnem nebu, medtem ko je precej zastekljena fasada z manj opazno stavbo na desni strani v senci, kar se likovno imenitno ujema s kolesom. Na stičišču dveh zgradb oziroma na spodnji liniji strehe je opazen droben golob, ki si verjetno ogleduje nenavaden objekt, viseč na žici, ki je po svoji funkciji vezan na realna tla. Priča smo poetično obarvani podobi z nadrealističnim pridihom v duhu slikarja Reneja Magritta. Gre za atraktivno promocijsko potezo Mestne občine Ljubljana, ki je spomladi za svoje meščane in turiste izvedla koristen prometni projekt. Fotografija je v podolžnem formatu in v kompoziciji dveh se sekajočih diagonal ter v harmonični monokromatski barvitosti. Tudi Tomaž Levičar je prispeval podobno motiviko, ki predstavlja spodnji del kolesarja, ki se kot celota imenitno zrcali na mokrem asfaltu Tržnice.

Avtorici Ani Doles se je posrečil posnetek s ptičje perspektive, ki predstavlja tri delavce, hišne vzdrževalce na sploščeni strehi moderne zgradbe, na kateri dominirajo škatlaste prezračevalne naprave. Zanimivo in pohvalno je, da je avtorico pritegnil tehnični motiv, v katerem se skriva specifična poetika, ki jo širša publika slabo sprejema. Vesna Videnovič je tokrat poslala kompozicijsko drzno komponiran motiv kamnitega mostu na grajskih Šancah, ki ne vsebuje zemeljske zakonitosti. Horizont panorame s kamnitim ospredjem je preprosto poravnala z diagonalo fotoformata in dosegla vznemirljivo vizualno provokacijo.

Franc Medvešek je poslal dokaj abstrahirano podobo, ki predstavlja vijolično kovinsko ograjo, skozi katero si utira pot bujno zeleno grmičevje. Gre za odličen izrez pouličnega motiva, ki pa je za malenkost premalo kontrasten. Vlado Boršnik je na zgoščen, naturalističen način predstavil pogled s Prešernovega trga proti grajskemu hribu in ustvaril všečno turistično razglednico. Igor Rus je tokrat postregel s cvetlično motiviko iz parka Tivoli, ki je primerna za botanično publikacijo. Nedvomno mu je najbolje uspel posnetek rdečega tulipana. Čašasta cvetna oblika s pecljem, osvetljena od zadaj, čarobno žari in spominja na prosojni vitraž ter v svoji avri na magični prstan sončnega mrka. Veronika Valdes je ponudila cikel fotografij z dekliskim modelom, ki telesno in izrazno šaljivo komunicira s kričavimi grafiti, medtem ko se Aleš Ruter predstavlja z romantičnim motivom ozke Ključavničarske ulice ob sončnem vzhodu.

Nagradni fotonatečaj Moja Ljubljana

Avtor vsakokratnega izbranega posnetka motiva Ljubljane prejme 125 evrov. Fotografije za objavo v naslednji številki pošljite najpozneje do 16. avgusta 2011 na naslov: Mestna občina Ljubljana, glasilo Ljubljana, 1000 Ljubljana na CD-ju ali v fizični obliki ali na e-naslov: glasilo.ljubljana@ljubljana.si.

Čebelarstvo in Ljubljana

Mag. Maruška Markovčič

Fotografije: Dunja Wedam

Neutrudne pridelovalke zdravnega medu. Čebelarjenje je na obrobju Ljubljane verjetno doma že od poselitve tega prostora, s pridelkom odličnega medu pa se danes ponaša tudi Cankarjev dom v mestnem središču, ki je postavil panj na svoji terasi. – Poslikane panjske končnice dajejo čebelarjenju poseben čar, obenem pa so tudi dragoceno študijsko gradivo umetnostnim zgodovinarjem in etnologom. Kot specifično slovenski pojav so bile motiv in navdih številnim slovenskim pisateljem in slikarjem.

Fizik Albert Einstein je nekoč zapisal: »Ko bodo ljudje zemljo tako zastrupili, da bodo začele umirati čebele, bodo kmalu na vrsti tudi oni sami!« Glede na zadnje dogodke, ki jih lahko spremljamo v medijih, žal nismo daleč od napovedanega. Med človekom in čebelo vlada poseben odnos, ki je viden tudi v tem, da čebelarji nikoli ne rečejo, da čebela pogine, ampak umre. Na območju Mestne občine Ljubljana delujejo številni čebelarji, ki se združujejo v čebelarska društva. Čebele skrbijo za dobro letino sadja in zelenjave, čebelarji pa meščanom ponujajo številne čebelarske pridelke in izdelke, od medu do cvetnega prahu, matičnega mlečka in propolisa.

Začetki čebelarjenja na obrobju Ljubljane

segajo najverjetneje že v čas prvih poselitve tega prostora. Najstarejša naselja, gradišča iz bronaste dobe, najdemo na vzhodnem delu današnje MOL že na hribu Zid, na Jančah, na Kaplovem hribu, na Molniku, pri Zagradišču itd. Na podlagi ostankov lahko rečemo, da sta bila dobro razvita tako živinoreja kot poljedelstvo, najdeni ostanki opreme pa kažejo, da je bilo razvito tudi čebelarjenje. V gozdovih so obešali daljša votla debela, v katera so naselili čebelji roj. Na splošno je gozdno čebelarstvo prevladovalo vse do 14. stoletja, ko so počasi začeli čebele prenašati tudi v urbano okolje. Med je bil v srednjem veku edino znano sladilo in ker je bil vosek iskan material za cerkvene sveče, so bili tudi čebelarji kot podložniki manj obremenjeni z dajatvami. Zanimivo je, da je bil tak način čebelarjenja znan na območju Podlipoglava, Brezij in Besnice vse do II. svetovne vojne

Čebelarstvo je bilo za Ljubljano velikega pomena, o njem pa poročajo različni arhivski viri. V fevdni knjigi Jamskih iz leta 1453 zasledimo, da je ljubljanski meščan Lenart Meminger, v vaseh Vižmarje, Stanežiče, Dvor in Medno, pobiral desetino v vsem pripadajočem, od jagenčkov, prašičkov, do čebeljih panjev. Na pomembnost čebelarstva na območju pod Šmarno goro kaže tudi ime vasi Medno, ki je, kot je razvidno iz srednjeveških zapiskov, nosila prej ime Medovno – in če pogledamo natančneje, je to vas, kjer pridelujejo med oziroma kjer živijo čebelarji. Naslednji arhivski vir poroča o francoski zasedbi Fužinskega gradu leta 1797, kjer so uredili vojaško bolnišnico. Že

nekaj dni po ustanovitvi je poveljujoči podoficir s četo vojakov in vozom nakupoval med po vaseh Sostro, Zadvor, Podlipoglav, Češnjica in Brezje, »pokupil naj bi vsako količino, samo, da je bil med sladke«.

Čebelarjenje v začetku 19. stoletja

Čebelarji z vzhodnega dela Mestne občine Ljubljana so prodajali svoj med in vosek neposredno ljubljanskim medicinarjem in svečarjem. V začetku 19. stoletja so začeli čebelarji množično trgovati ne le z medom in voskom, temveč tudi s čebelami. Zaradi pojave cenejšega industrijsko pridelanega belega sladkorja in petroleja, ki je začel izpodrivati vosek, je v prvi polovici 19. stoletja prišlo do zastoja v razvoju čebelarstva. Ponoven razcvet je zaznan v začetku 20. stoletja, ko začnejo uvajati različne nove pridobitve. Panje kranjčice, kjer so čebele gradile nepremično satovje in je bilo potrebno ves čebelji rod pomoriti (zažveplati), da so lahko pobrali med, so zamenjali tako imenovani AŽ panji, poimenovani po čebelarju Antonu Žnideršiču, s premičnim satjem. Ta je omogočal preprostejši dostop do medu in ohranitev čebelje družine. Prav tako so začeli uporabljati nove satnice (iz voska vlit v mesno steno sata, ki je že vsebovala osnutke celic) in centrifugo za točenje medu. Vse poenostavitve so povečale proizvodnjo medu in pospešile razvoj čebelarstva. Posebnega pomena za porast čebelarstva je bil tudi izbor prave pasme čebel. Za najbolj primerno se je izkazala naša *kranjska sivka* ali *kranjčica*, kot so poimenovali čebelo iz rodu *Apis mellifica carnica*. Odlikuje jo

prilagojenost na naše podnebne razmere, neroljivost, dober razmnoževalni cikel, mirnost in delavnost, predvsem pa donosnost pridelka medu. Konec 19. stoletja je na Kongresnem trgu potekala živahna prodaja medu na debelo, prodaja medu na drobno pa je do uvedbe tramvajske proge 1901. leta potekala na ulici ob Škofiji, ki še danes nosi ime Medarska ulica.

Organiziranost

Začetki organiziranega čebelarjenja segajo v čas vladavine Marije Terezije. Poleg šol so v tem času ustanavljali tudi kmetijske družbe, ki so skrbele za napredek kmetijskih panog, med njimi tudi čebelarstva. Ob koncu 19. stoletja se je med čebelarji pojavila potreba po skupnem in organiziranem delovanju. V Ljubljani je bilo v hotelu Slon 30. julija 1873 ustanovljeno Kranjsko društvo za umno čebelarstvo. Sledile so različne oblike organiziranosti, ki so povezovalе čebelarje, skrbele za njihovo izobraževanje in razvoj. Po koncu II. svetovne vojne je bila v Ljubljani ustanovljena Čebelarska zadruga za Slovenijo, čebelarstvo na širšem območju Ljubljane pa se je reorganiziralo v Čebelarsko podružnico za Ljubljano in okolico. Leta 1948 je imela več kot 6800 članov in približno 100.000 čebeljih družin.

Leta 1951 je bila Zadruga ukinjena, ustanovljena pa je bila Zveza čebelarskih društev Slovenije. Zveza je odkupovala med po vsej nekdanji Jugoslaviji, pri čemer kakovost ni bila na prvem mestu. Njeno delo je leta 1954 prevzel Medex (export), imel pa je tudi pomembno vlogo na področju razvoja in proučevanja

ugodnih vplivov čebeljih pridelkov: medu, matičnega mlečka, propolisa, cvetnega prahu in čebeljega strupa, leta 1970 pa je Medex postal tudi največji ponudnik medu in izdelkov iz medu v Jugoslaviji. Leta 2004 je prejel za med zlati panj, znak višje kakovosti Republike Slovenije.

Čebelarstva v Mestni občini Ljubljana

Na območju Mestne občine Ljubljana danes delujejo štiri čebelarstva – ČD Barje, ČD Ljubljana Center, ČD Moste Polje in ČD Tacen. Združujejo več kot 300 čebelarjev. V povprečju ima čebelar 10 panjev, v vsakem pa je več kot 40.000 čebel. V dobri letini da panj tudi do 20 kilogramov medu. Vsi čebelnjaki in panji so zaradi boljše evidencije označeni s številko, ki jo čebelarji pridobijo na Ministrstvu RS za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Vsako leto do konca leta vodijo evidenco zazimljenih čebeljih družin, 15. aprila v tekočem letu pa navedejo število čebeljih družin, ki so zimo preživele.

Glavni cilji organiziranja čebelarjev v društva so izobraževanje, izmenjava informacij in povezovanje za lažje doseganje skupnih ciljev. V ta namen pripravljajo zimska predavanja, člane obveščajo o možnostih izobraževanja pri Čebelarški zvezi Slovenije, vsako leto izvedejo strokovno ekscurzijo in srečanje članov društva. Samo društvo ima poleg povezovalne in izobraževalne funkcije tudi nalogo, da zbira podatke ob popisu in registraciji čebeljakov ter urejanju pašnih katastrov. Pridobljeno znanje čebelarji prilagodijo razmeram v svojih panjih, saj z leti čebelar sam najbolj »vidi, kaj čebelam manjka«. Čebelarstvo društvo poskrbi tudi za to, da novi člani dobijo mentorja, ki jim pomaga pri uvajanju v čebelarjenje. Mentor novemu članu pomaga z nasveti, poleg tega pa pazi tudi na to, da se novi člani povezujejo v društvo. Izkušeni čebelarji so mentorji mlajšim članom – zaradi veselja do širjenja znanja o čebelah. Novincem pogosto podarijo čebeljo družino.

Vedno pomembnejša postaja vloga društev pri ozaveščanju vrtičkarjev in sadjarjev glede uporabe zaščitnih sredstev za varovanje rastlin. Tako si prizadevajo, da ne bi prihajalo do nepotrebne zastrupitve čebel in ptic. Pomembna je njihova vloga pri vzgajanju in ozaveščanju mladih, predvsem osnovnošolske mladine. V okviru čebelarstvih krožkov mlade seznanjajo s čebeljakom, delom v njem, s pomenom čebel za naše življenje in medu za naše zdravje. Vzgajajo jih v duhu pravega odnosa do teh edinstvenih živali.

Čebelarstva so ena najstarejših stanovskih društev na območju današnje Mestne občine Ljubljana.

ČD Tacen

je bilo ustanovljeno že leta 1919 na domačiji Maček v Tacnu. Po II. svetovni vojni so se preimenovali v Čebelarstvo družino Tacen, leta 1980 pa je bilo registrirano Čebelarstvo društvo Tacen.

Naslov: ČD Tacen, Pločanska 8, 1211 Ljubljana – Šmartno, predsednik: Anton Tome, m: 041/ 561 548, e-naslov: tt77@evj-kabel.net.

V povprečju ima čebelar 10 panjev, v vsakem pa je več kot 40.000 čebel. V dobri letini da panj tudi do 20 kilogramov medu.

ČD Moste Polje

Začetki segajo v leto 1921, ko so na pobudo gostilničarja Franca Korbarja iz Spodnje Hrušice ustanovili čebelarstvo podružnico Hrušica, k članstvu pa so pozvali čebelarje od Štepanje vasi do Besnice. Leta 1945 so se preimenovali v Čebelarstvo podružnico Devica Marija v Polju, 1946 Čebelarstvo družino Polje, danes pa nosi naziv ČD Moste Polje in združuje čebelarje vzhodnega dela MOL.

Naslov: ČD Moste Polje, Zaloška c. 191 a, 1260 Ljubljana – Polje, predsednik: Marko Alauf, m: 041/ 661 098, e-naslov: marko.alauf@kcl.si.

ČD Barje

je bilo ustanovljeno na pobudo ravnatelja osnovne šole Barje Tita Grčarja leta 1933. Želel si je, da bi se čebelarji na območju Barja (s tem imenom je geograf Anton Melik poimenoval območje Ižanske ceste, Črne vasi, Lip in območja Hauptmanca) združili v skupnost, v kateri bi se strokovno izobraževali in enotno nastopali pri širjenju čebelarstva. Od leta 2006 ima društvo sedež v osnovni šoli Livada, kjer so uredili tudi manjši čebelarstveni muzej, v katerem so razstavljena različna čebelarstvena orodja in pripomočki za čebelarjenje. Odprt je vsak torek po 18. uri.

Naslov: ČD Barje, Ul. Dušana Kraigherja 2, 1000 Ljubljana, predsednik: Milan Ovca, t: 01/ 427 13 15, e-naslov: milan.ovca@gmail.com.

ČD Ljubljana Center

združuje več kot 50 čebelarjev, ki čebelarijo na območju MOL in širše.

Naslov: ČD Ljubljana Center, Linhartova 13, 1000 Ljubljana, predsednik: Dušan Holzbauer, t: 01/ 512 62 59, m: 041/ 683 245, e-naslov: dusan.holzbauer@erling.si

Čebelji pridelki

Najpomembnejši pridelek čebel je vsekakor med. Na rastlinah nabirajo nektar in medicino ali pa pobirajo mano. To je izloček nekaterih žuželk, ki sesajo rastlinski sok in izločajo sladko tekočino, to pa potem naberejo čebele. Glede na izvor tako razlikujemo cvetlični med in gozdni med iz mane. Cvetlični med je svetlejši, gozdni pa temnejši. Osnovno surovino čebele prinesejo v panj v medenem želodčku, jo obdelajo, zgostijo, dodajo izločke svojih žlez in shranijo v satovje. Surovina za med vsebuje sestavljene sladkorje, predvsem saharozo. Čebele ji dodajo encime iz svojih žlez, ti pa sestavljene sladkorje razgradijo v enostavne sladkorje – glukozo in fruktozo, zato ju lahko naš organizem takoj uporabi kot vir energije. To je bistveni razlog, zakaj je med boljši vir energije kot sladkor.

Čebele surovin ne nabirajo samo na eni rastlini in če med nima tipične značilnosti določene vrste, je to cvetlični med ali med iz mane oz. gozdni med. Na tržišču lahko najdemo različne vrste medu – akacijev, lipov, kostanjev, smrekov, hojev.

Poleg medu pa so pomembni še drugi čebelji pridelki:

- **Cvetni prah** nabirajo čebele na rastlinah, ga obogatijo z različnimi fermenti, hormoni in antibiotičnimi snovmi.
- **Matični mleček** je izloček mladih čebel delavk, z njim čebele dojlje krmijo tri dni stare čebelje ličinke, matico pa vse njeno življenje.
- **Propolis** – čebele na živih delih rastlin, največ na popkih nabirajo smolnate snovi, tem pa med hranjenjem zalege dodajo še izbljuvke smolnatih kožic svetlega prahu.
- **Čebelji vosek**
- **Čebelji strup**

Med in čebelji izdelki naj bi bili nepogrešljivi del naše prehrane, prav tako pa so tudi cenjeni v ljudski

Čebelarstvo in Ljubljana

medicini, danes pa tudi vse pogosteje v kozmetični industriji. Apiterapija, ki se zadnje čase vse bolj uveljavlja, uporablja kot osnovni vir za krepitev in ohranjanje zdravja med in čebelje pridelke. V okviru Čebelarstva Slovenije je začela pred kratkim delovati komisija za apiterapijo, v katero so vključeni tako zdravniki kot izkušeni čebelarji.

Zanimivost: Vsak naraven med kristalizira. Da se ga ponovno utekočini tako, da se ga potopi v vodno kopel, vendar pa temperatura kopeli ne sme preseči 40 °C.

Spoznanja čebelarjev

Tone Tome, čebelarški mojster, predsednik ČD Tacen

»Moje prvo srečanje s čebelami in čebeljimi pridelki je bilo leta 1974. To leto sem imel težave z zdravjem in pri iskanju poti iz težav sem poleg zdravnikov srečal tudi zeliščarja, ki mi je svetoval uporabo čebeljih pridelkov. Priporočil mi je mešanico medu, cvetnega prahu, propolisa in matičnega mlečka. Čebelariti sem začel leta 1978. Skozi leta, ki sem jih preživel s čebelami in delal z njimi, sem prišel do spoznanja, da ne znamo ceniti in pravilno vrednotiti čebeljih pridelkov. V zadnjih letih zdravniki raziskujejo blagodejne vplive čebeljih pridelkov na človeka. Uporabo čebeljih pridelkov danes imenujemo apiterapija. Sam osebno mislim, da bomo o tem še veliko slišali in upam, da tudi z veseljem izkoriščali. Zame so čebelji pridelki vir najboljše hrane. Vsak dan zaužijem eno žličko medu in dve žlici cvetnega prahu. Meni so čebelice spremenile življenje. Če se v čebelnjaku zadržujem dalj časa, se v njem sprostim in umirim. Prislunhimo torej našim čebelicam in pomagale nam bodo.«

Marko Alauf, predsednik ČD Moste Polje

»V zadnjem času se vse prevečkrat srečujemo z izginjanjem-pomori čebel. Pred tremi leti je katastrofa prizadela tudi naše območje, predvsem na območju Domžal in okolice. Danes pa lahko spremljamo novice o zastupitvi čebel v Pomurju. Vsekakor so glavni krivec za pomore fitofarmaceutvska sredstva, ki niso primerna za zatiranje oz. so preveč strupena za okolje in nevarna za čebele, ter njihova neprimerna uporaba.

Pri teh pomorih čebel ne gre več samo za čebelarstvo in gospodarsko škodo čebelarjev, ampak za zastupljanje okolja, katerega del smo tudi mi. Čebela je le pokazateljica stanja narave, ker ne živi v nekem izoliranem akvariju, ki je nepredušno ločen od našega sveta. Skupaj delimo isto okolje in isto usodo.

Zato pozivam vse, da po svojih močeh prispevajo k ureditvi razmer za zdravo okolje. Uporabnike fitofarmaceutskih sredstev pa prosim, naj previdno ravnajo z uporabo teh sredstev, naj škropijo zgodaj zjutraj ali zvečer in pred škropljenjem naj obvestijo nas čebelarje, da bomo lahko za ta čas zaprli čebele in jih s tem zavarovali pred strupi. Uporaba sredstev za škropljenje naj bo odmerjena v količinah, ki so potrebne za uspešno delovanje, ne pretiravajmo z uporabo teh sredstev. Zavedajmo se, da so to strupi, ki ne škodujejo samo škodljivcem na rastlinah, ampak tudi nam.«

Ponudniki medu in medenih izdelkov

Matija Barle

Mali Vrh pri Prežganju 12
1129 Ljubljana – Zalog
M: 031/ 669 627
Prodaja: po vnaprejšnjem dogovoru

Adolf Boc

Šentpavel 22
1261 Ljubljana – Dobrunje
T: 01/ 542 02 72
Prodaja: na kmetiji (od ponedeljka do nedelje)

Gabrijel Bolnar

Besnica 7a
1129 Ljubljana – Zalog
M: 031/ 592 644
Prodaja: po naročilu

Avgust Bučar

Ulica bratov Učakar 100
1000 Ljubljana
M: 041/ 696 210
E: avgust.bucar@siol.net
Posebna ponudba: matice in čebelje družine
Prodaja: Trznica BTC (tor., pet., sob.), v čebelnjaku na Dolgem Brdu – Janče (po vnaprejšnjem dogovoru)

Čebelarstvo Jere

Gregor Jere
Novo naselje 5B
1000 Ljubljana
M: 040/ 511 653 (Franc Jere – 040/ 556 852)
E: cbeelarstvo-jere@siol.net
Posebna ponudba: darilni program
Prodaja: Trznica Kranj (čet. od 16.00 do 19.00), na kmetiji (vsak dan od 8.00 do 20.00)

Čebelarstvo Rus

Jože Rus
Srednja pot 2 a
1000 Ljubljana
M: 031/ 717 355
Prodaja: na kmetiji (tor., sre., čet., pet.), po naročilu

Lojze Čemažar

C. Urške Zatlerjeve 4
1000 Ljubljana
M: 041/ 738 017
E: cemazar.l@gmail.com
Prodaja: po naročilu in po vnaprejšnjem dogovoru

FERMEDICA, David Ferle s.p.

Bizoviška c. 1 B
1000 Ljubljana
M: 041/ 776 867
E: info@fermedica.si
www.fermedica.si
Posebna ponudba: darilni program, sveče iz čebeljega voska
Prodaja: Osrednja trznica v Ljubljani (nedelje od aprila do oktobra), na domu (po vnaprejšnjem dogovoru)

Ivan Jurkovič

Magajnova 26
1000 Ljubljana
M: 031/ 325 089
Prodaja: na domu

Jože Klančar

Novo Polje c I. 16
1260 Ljubljana – Polje
T: 01/ 529 40 48
M: 031/ 641 309
Prodaja: na kmetiji (pon. – sob.), po naročilu

Rudolf Matajdl

Glinškova ploščad 6
1000 Ljubljana
M: 031 763 079
E: rudolf.matajdl@siol.net
Prodaja: na Kmetiji Snopičar, Češnjica 14, 1261 Ljubljana – Dobrunje in po vnaprejšnjem naročilu

Venceslav Papež

Hruševska c. 45 B
1000 Ljubljana
T: 01/ 544 50 07
Prodaja: na kmetiji (po vnaprejšnjem dogovoru)

Tomislav Strgulc

Peščena pot 7
1133 Ljubljana
T: 01/ 512 80 290
E: tomislav.strgulc@telemach.net

Tone Tome

Kajakaška c. 63
1000 Ljubljana – Tacen
M: 041/ 561 548
E: tt77@evj-kabel.net
Prodaja: na domu

Tomaž Zajc

Sneberska 113 B
1000 Ljubljana
T: 01/ 529 41 75
Prodaja: na kmetiji (po dogovoru)

Viri in literatura

Jurij Šilc: Naj medi! Devetdeset let Čebelarstva društva Tacen. Ljubljana, Čebelarstvo društvo Tacen, 2009.
Janez Zatlter: Zgodovina čebelarstva na področju vzhodno od Ljubljane. Ljubljana, Čebelarstvo društvo Ljubljana Moste – Polje, 2002.
Marjan Skok, Janez Mihelič, Anton Rems: Uresničitev večtisočletnih teženj slovenskih čebelarjev. V: Bilten Čebelarstva centra Slovenije. Lukovica 2002.

**Oddelek za gospodarske dejavnosti in promet
Mestne občine Ljubljana
Odsek za razvoj podeželja in upravne zadeve
Zarnikova 3, SI – 1000 Ljubljana
T: +386 (0)1/ 306 43 01
F: +386 (0)1/ 306 43 03
E: podezelje@ljubljan.si
W: <http://www.ljubljana.si/si/zivljenje-v-ljubljani/podezelje/>**

Foto: arhiv Rekreatur

6. ekipno kolesarjenje po Sloveniji Rekreatur se bo 28. avgusta končalo na Vodnikovem trgu v Ljubljani. Zadnja, 3. etapa, bo dolga 95 km in se bo začela na Otočcu, končala pa v Ljubljani. Zmagovalni ekipi 3. etape bo majice nadel podžupan Aleš Čerin, oranžne majice pa bo skupnim zmagovalcem podelil župan Zoran Jankovič.

Poletna rekreacija

Žiga Černe

Ljubljana tudi poleti ni zaspano mesto, saj je tudi koledar rekreativnih dogodkov poln, da kar poka po šivih. Klub pričakovani sopari sredi mestnega betona pa je med dogajanjem tudi precej priložnosti za ohladitev.

28. 6. do 28. 8.: toriki, četrtki

V vodi se lahko hladite in se učite prvih zamahov ali novih tehnik na plavalnih tečajih v bazenu na Kodeljevem. Večerni tečaji potekajo vsak torek in četrtek in bodo še do 28. avgusta, pridružite pa se jim lahko, kadar želite. Skoraj čisto na koncu drugega počitniškega meseca, to je 26. avgusta, pa boste svoje plavalno znanje v istem bazenu lahko nadgradili še na *Festivalu plavanja*, kjer bodo poleg svetovalnega kotička pripravili še preizkus znanja plavanja, merjenje časa na 50 metrov, Cooperejev test na dvanajst minut plavanja ter plavalni maraton na dva kilometra (informacije: 031/742-782, www.riba-drustvo.si). Priložnosti, da si izmerite čas v plavanju na dva kilometra, pa bo 2. avgusta ob 19. uri, pripravljajo jo udeleženci legendarnih Kaveljcev in Korenin (informacije: 041/417-188, www.drustvo-brazde-vzdrzljivosti.si). Vodnega hlajenja ste lahko deležni tudi na gladinah Ljubljaniče ali Save. Na prvi celo vsak četrtek, saj v popoldanskem času na Livadi izvajajo tečaje prvih zaveslajev in redno rekreativno vadbo pod strokovnim vodstvom. Na Savo pri Tacnu seveda tudi lahko veslate, z lastnim ali pri Skok športu izposojenim plovilom. Prav Skok šport pa v soboto, 6. avgusta, vabi na šolski poligon tacenskih brzic, kjer se boste lahko igrali pravi slalom na malce razburkani gladini vedno hladne reke. Na dolžini 200 metrov bodo postavili 12 vratc (ovir), pretok vode pa bo majhen, zato je tekmovalje primerno tudi za tiste, ki ste ali boste s kajakaštvom šele začeli (informacije: 040/217-000, www.skok-sport.si).

Tudi poleti se kolesarska vadba s šefom Franje Gorazdom Penkom in družino iz Kolesarskega društva Rog ne bo ustavila. Še naprej se vsak četrtek ob 17. uri srečujejo pri Peclju na začetku doline Besnice, udeležba pa je brezplačna. Kdor pa bo zmogel, bo veter in laseh iskal na kar 300 kilometrov dolgem brevetu, kar pomeni organizirano ekstremno dolgo kolesarsko vožnjo, na kateri vozite po vnaprej določeni trasi, a brez spremstva in le z zemljevidom. 27. julija bo ekstremni kolesar Marko Baloh pripravil start na Dolgem mostu, ena izmed vmesnih točk maratona pa bo tudi Vršič (informacije: 041/437-734, www.randonneurs.si).

Pasje vročine se boste v teh tednih znebili tudi z obiskom gora, ob tem pa bo precej priložnosti tudi za priključek h kateremu izmed vodenih planinskih izletov.

Tekaških prireditev čez poletje v Ljubljani, kot kaže, ne bo, vseeno pa se lahko vključite v redno tekaško vadbo ali vadbo na trim stezi pri dr. Branku Škofu, ki poteka večkrat tedensko v Tivolju (informacije: www.tek.si). Sicer pa se pridno pripravljajte na oktobrski Ljubljanski maraton (pozor: pogoji za prijavo so letos spremenjeni in prvi rok za plačilo prijavnine je že 31. avgust!). Vmesna postaja do maratona je lahko tudi Cooperjev tekaški preizkus, ki bo 2. septembra potekal na stadionu Slovan. Začetek bo ob 17. uri, prijavnine tradicionalno ne bo, vseeno pa bodo zraven strokovnjaki, ki vam bodo znali svetovati za uspešen nastop na maratonu (informacije: 031/791-694, www.tek.si). - Naj vam poletje ne mine prehitro!

6. Rekreatur - ekipno kolesarjenje po Sloveniji

28. avgusta 2011 se bo na Vodnikovem trgu v Ljubljani končal 6. *Rekreatur-ekipno kolesarjenje po Sloveniji*. Udeležilo se ga bo 44 kolesarskih ekip, ki bodo v 4 dneh prevozili 334 km slovenskih cest, večinoma

Povabilo v svet gibanja

po Dolenjskem. Zadnja, 3. etapa, bo dolga 95 km in se bo začela na Otočcu, končala pa v Ljubljani. A Rekreatur ni le kolesarjenje, to je šarm etapnih dirk, povezan s turističnim spoznavanjem krajev, ki jih kolesarji obiščejo. Njegovo bistvo je druženje, povezano z zdravim načinom življenja. V Ljubljani na Vodnikovem trgu bodo kolesarje pričakale stojnice, na katerih se bodo s svojo promocijsko ponudbo predstavili turistični ponudniki iz vse Slovenije, vsi tisti, kjer je Rekreatur že gostoval. Ljudski godci, pevci, rokodelci in še kdo se bo znašel v vrvežu nestrpnega pričakovanja.

Program se bo začel ob 13.00 uri. Od 15.00 do 16.30 bodo v cilj druga za drugo prihajale ekipe udeležene Rekreatura. Njihov prihod je škoda zamuditi, saj je čisto nekaj posebnega.

Ob 16.45 bo razglasitev zmagovalcev. Zmagovalni ekipi 3. etape bo majice nadel podžupan Mestne občine Ljubljana Aleš Čerin, oranžne majice pa bo skupnim zmagovalcem podelil župan Zoran Jankovič. Zaključek štiridnevnega druženja bo skupno kosilo v Gostilni na gradu, kamor se bodo udeleženci povzpeli z vzpenjačo.

Podatki o vaši vadbeni ponudbi BREZPLAČNO v glasilu Ljubljana!

September je čas za začetek nove vadbene sezone pri večini športov in vpisi v najrazličnejše programe za male in velike športnike ali rekreativce so že v polnem teku. Zato športnim društvom in drugim ponudnikom športne ali rekreativne (gibalne) vadbe predlagamo, da izkoristijo BREZPLAČNO možnost objavljanja svojih podatkov v naši reviji in tudi na spletni strani www.szlj.si ter www.rekreacija.si. Tako bodo športniki in rekreativci prišli do natančnih osnovnih podatkov ter odgovorov na vprašanje, kam na vadbo. Zanima nas čisto vse: vadba za majhne in velike, mlajše in starejše, za tiste z manj denarja in za tiste, ki ga imajo dovolj, za zdrave in bolne ...

Podatke pošljite po elektronski (koledar@rekreacija.si) ali navadni pošti (Športna zveza Ljubljane, Celovška cesta 25, Ljubljana), lahko kar v obliki (predvidenega) programa (urniki niso bistveni!), iz katerega so razvidni osnovni podatki o posameznem programu in lokacijah izvajanja.

POLETJE V ŠPORTNEM CENTRU GIB ŠIŠKA

Smo najbolj učinkovito zdravilo zoper dolgočasno poletje! Stranski učinki zdravila so lahko: nasmeh do ušes, rdeča lička, iskrice v očeh, vzdržljivost, pospravljena postelja, izboljšana koordinacija, pomivanje posode, ločevanje odpadkov, branje knjig ob sveči, gibljivost, pripravljanje svežih in hranljivih jedi za vso družino, iznajdljivost, ustvarjalnost in prespane noči. Letos smo v Športnem centru GIB poskrbeli, da bodo otroci preživeli poletje aktivno in zabavno. Vse od jutra naprej bodo prisotni v vrtincu športnih aktivnosti, ustvarjalnih delavnic ter zabave. Zaposlen bo vsak delček telesa, tako se ne čudite, če bo vaš otrok na poti domov zaspal kar na zadnjem sedežu.

Kaj vse boste lahko doživeli, preživeli na teh poletnih počitnicah v Šiški?

Dopolodne se bomo prepustili vrtincu različnih športov in zabave! Ponujamo vam pester izbor športnih delavnic, v sklopu katerih bodo otroci spoznavali nove športne zvrsti in nadgrajevali že obstoječe znanje. Zanje smo pripravili raznovrstne dejavnosti, od športov z žogo, plesa, rolanja do plavanja, skokov v vodo in šaljivih cirkuških vragolij. Otroci so v delavnice razdeljeni po starosti, zato se formirajo skupine, v katere so vključeni otroci, stari 5 in 6 let, skupine, ki združujejo otroke od 7 do 9 let, ter skupine, v katere so vključeni otroci, stari od 10 do 13 let. Popoldan so otroci vključeni v ustvarjalne in poučne delavnice. Vsak dan je na sporedu druga, nekatere pa so sprva poimenovane tudi kot »delavnica presenečenja«, ki jo nato skupaj razkrijemo.

Dnevni potek programa

Programi so tedenski in potekajo od ponedeljka do petka, od 7. do 17. ure (daljši program, primeren za manjše otroke, ki so poleg vseh delavnic vključeni še v jutranje in popoldansko varstvo) ter od 9. do 15. ure (krajši program, ki vključuje vse delavnice - športne oz. dopoldanske in ustvarjalne in poučne, ki so na sporedu po kosilu). Ob prijavi izberete eno od dopoldanskih delavnic, ki jo otrok obiskuje ves teden. Različne popoldanske delavnice pa se zvrstijo preko celega tedna - vsak dan je tako na sporedu druga. En dan v tednu so otroci

ves dan na bazenu - takrat je na sporedu delavnica »žur na bazenu! Krepčali se bodo z zdravimi in toplimi obroki z ravno pravnjno mero beljakovin, maščob in ogljikovih hidratov.

Kontakt: Športni Center GiB, Drenikova 32, Ljubljana, gsm: 030 312 804

Več na: www.gib-sport.com, programi@gib-sport.com

Vadba iVitalis – redna vadba od septembra dalje

Aleš Remih

V današnjem času slišite ogromno informacij glede zdravega načina življenja, ker se človekov organizem vsak dan spopada z različnimi stresi, težavami, nezdravim okoljem. Le zdrav in vitalen organizem pa se s pomočjo učinkovitega imunskega sistema ubrani. Če je obrambna sposobnost organizma oslabiljena in vitalnost nizka, postane telo občutljivejša za bolezni, tako telesne kot duševne. Vadba iVitalis vpliva na dvig odpornosti in vitalnosti. Vaditelji te vadbe vam pomagajo, da s preprostimi vajami preprečite nastanek bolezni sodobnega časa, pospešite okrevanje po boleznih in telesnih poškodbah, podprete vitalnost celotnega organizma in imunski sistem, izboljšate spomin in koncentracijo ... Gre za krepilne vaje mišic telesa, ki so povezane z energijskimi tokovi telesnih organov. To so vaje za krepitev notranjih organov (srce, trebušna slinavka, želodec, pljuča, črevesje) in preventivno pred boleznimi (visok krvni tlak, inkontinenca, sladkorna bolezen, holesterol, zaprtje, nespečnost).

7. junija je potekal v organizaciji Športne zveze Ljubljane v Športnem centru Triglav dogodek, ki smo ga poimenovali *Dan vadbe iVitalis*. iVitalis je vadba, ki je namenjena za vse starostne skupine. V prvem delu predstavitve sta imeli dr. Neja Zupan in olimpijka Maja Benedečič krajše predavanje, nato pa je sledil tudi praktični del prikaza teh vaj. Vsi udeleženci predstavitve so bili z videnim zadovoljni in obljubili so, da se bodo od septembra dalje udeležili tudi redne vadbe, ki bo potekala ob torkih in četrtek v Športnem centru Triglav v organizaciji Športne zveze Ljubljana in Zavoda Bisernica. Konec avgusta bomo Dan vadbe iVitalis ponovili, na ta dogodek ste že zdaj vljudno vabljeni. Za več informacij smo dosegljivi na 01/ 434 72 92, na e-naslov: info@szlj.si oz. na spletno stran www.szlj.si. V letu 2011 tovrstno vadbo za zdravstveno ogrožene podpira tudi Mestna občina Ljubljana, ki omenjeni program tudi sofinancira.

Pilates

je celosten program vadbe, ki pripomore k pravilni in zdravi telesni držji, krepitvi mišic (še posebej mišic medeničnega dna) in kardiovaskularnega sistema, izboljšani telesni pripravljenosti in koordinaciji ter boljšemu samozavedanju. Je kombinacija vzhodnoazijskih

vadb, joga in zenovske meditacije ter upošteva tudi gibanje živali. Vadba vključuje vaje za moč, raztezanje in dihanje.

Vadba je namenjena: ● ženskam in moškim vseh starosti, ● ženskam po porodu, ● tistim, ki imajo bolečine v hrbtenici, ● rehabilitaciji po poškodbah itd.

Kraj in čas vadbe: Vadba poteka v Ljubljani ob torkih od 17.30 do 18.30 v mali telovadnici OŠ Poljane, Zemljemerska 7, Ljubljana. Prvi obisk je brezplačen.

Vadbo vodi Barbara: 9 let vaditeljica aerobike, 7 let vaditeljica pilatesa z opravljenimi tečajji za pilates z malo in veliko žogo, z elastičnim trakom, pilates stoji, pilates flow, jogalates in pilates proti bolečinam v hrbtenici; pri Društvu fizioterapevtov Slovenije je opravila tečaj za vodenje vadbe za nosečnice, pri Andreji Semolič pa študira pedokinetiko. Tako raziskuje in povezuje različna področja vadbe, gibanja in razvoja.

Kontakt: barbanela@hotmail.com, gsm: 040/ 331 699.

Pilates za mamice z dojenčki

Vadba je namenjena mamicam po porodu. Po pregledu pri ginekologu po 6 tednih oz. ko začutite, da ste pripravljene na telesno aktivnost. Na vadbi bodo z mamicami prisotni tudi dojenčki. Tako vam ne bo treba iskati varuške, vaš dojenček pa bo lahko več čas z vami in bo v prijetnem okolju lahko počel marsikaj: se razgledoval, igral, plazil, naredil kakšno vajo z vami; lahko pa bo tudi jedel, spal, karkoli bo takrat najbolj primerno zanj.

Kraj in čas vadbe: Vadba poteka v Ljubljani ob ponedeljkih od 12. do 13. ure in sredah od 9.30 do 10.30 ure v dvorani Citiyoga, Ul. Jožeta Jame 12 (nad salonom Ford), v bližini Mercator centra Ljubljana Šiška. Brezplačne predstavitve bodo v tednu od 5. do 9. septembra 2011 (dnevi odprtih vrat).

Vadbo vodi Barbara, kontakt: barbanela@hotmail.com, gsm: 040/ 331 699.

Sprostitutvene urice za mamice z dojenčki

Poleg pilatesa bo vadba vsebovala tudi vaje za krepitev mišic celotnega telesa: mišice medeničnega dna, trebuh, hrbet, roke in noge. Vadba je namenjena mamicam po porodu, prisotni pa so tudi dojenčki.

Kraj in čas vadbe: Vadba poteka v Ljubljani ob sredah od 10.30 do 11.30 ure in petkih od 9. do 10. ure v dvorani Citiyoga, Ul. Jožeta Jame 12 (nad salonom Ford), v bližini Mercator centra Ljubljana Šiška. Brezplačne predstavitve bodo v tednu od 5. do 9. septembra 2011 (dnevi odprtih vrat).

Vadbo vodi Barbara, kontakt: barbanela@hotmail.com, gsm: 040/ 331 699.

NAPREDOVANJE GRADBENIH DEL ZA ČISTEJŠO LJUBLJANICO

PROJEKT DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA IZ KOHEZIJSKEGA SKLADA

Ta projekt prispeva k zmanjšanju ekonomskih in socialnih razlik med državljani Evropske unije.

INVESTITOR: MESTNA OBČINA LJUBLJANA

Foto: arhiv Fit media

Zaključek armiranobetonskih del na zadrževalnem bazenu B0.

»Izboljšujemo kanalizacijo za čistejšo Ljubljano« je slogan, s katerim smo leta 2008 začeli projekt Izboljšava hidravličnega delovanja kanalizacijskega sistema v Ljubljani. Trenutno potekajo dela na zadnjem predvidenem objektu, do konca leta 2011 pa se bo projekt v celoti uspešno zaključil.

Gradnja najmanjšega zadrževalnega bazena

Da dela v okviru projekta Izboljšava hidravličnega delovanja kanalizacijskega sistema v Ljubljani ne počivajo, priča gradnja na območju Most, ob Kajuhovi ulici, južno od sotočja Ljubljane in Gruberjevega kanala. Tam so se konec marca 2011 začela dela za gradnjo še zadnjega zadrževalnega bazena v sklopu projekta, poimenovanega B0, za zmanjšanje nenadzorovanega in čezmernega prelivanja odpadne vode v Ljubljano. Gre za zaprti podzemni bazen iz armiranega betona, ki ne prepušča vode. Zadrževalni bazen bo s prostornino 6.000 kubičnih metrov najmanjši, a bo prav tako pripomogel k učinkovitemu delovanju kanalizacijskega sistema v Ljubljani. Zaradi zahtevnega terena so se zemeljska dela, ki so se začela v začetku aprila, zavlekla vse do začetka meseca maja. Izkop je globok kar 9 do 10 metrov. V maju so se pričela izvajati armiranobetonska dela, ki so že v zaključni fazi, kmalu pa bodo začeli namesočiti tudi opremo. Sočasno potekajo dela na kanalizaciji po Kajuhovi ulici, tako da je na tem delu trenutno popolna zapore ceste, ki bo trajala do predvidoma 5. avgusta 2011. Gradnja naj bi bila zaključena predvidoma do septembra 2011.

Namen projekta: izboljšani kanalizacijski sistem

Na preostalih dveh zadrževalnih bazenih, ob Centralni čistilni napravi Ljubljana in na Stolpniški ulici, ter na kanalizacijskih zbiralnikih so dela že zaključena in je izdano tudi uporabno dovoljenje. Nad zadrževalnim bazenom na Stolpniški ulici je ponovno urejena BMX steza, ki je tako dostopna za ljubitelje tega športa. Dokončana dela projekta so obeležena s postavitvijo spominskih tabel neposredno ob zgrajenih objektih, ki nas bodo spominjala in obveščala o projektu in izvedenih investicijah za izboljšano kakovost vodnega okolja Ljubljane ter s tem za lepši prostor našega bivanja in preživljanja prostega časa.

Do konca leta 2011 bodo zaključena vsa dela v okviru projekta, Ljubljanci pa bo s tem dodatno povrnjen del njene prvotne lepote. Izvedba projekta je pomemben korak našega mesta k optimizaciji delovanja kanalizacijskega sistema, k razbremenitvi obstoječega kanalizacijskega sistema ter k omejevanju nenadzorovanega in čezmernega prelivanja odpadne vode v Ljubljano. Dodatni zbiralniki in zadrževalni bazeni bodo namreč omogočili, da se bo večja količina odplak in meteorne vode brez težav zlivala v Centralno čistilno napravo Ljubljana, ki bo poskrbela za očiščenje voda, preden jih vrnemo v Ljubljano.

Projekt je sofinanciran iz Kohezijskega sklada EU, iz proračuna Mestne občine Ljubljana in okoljske dajatve za onesnaževanje okolja zaradi odvajanja odpadnih voda.

Na spletni strani www.ljubljana-kanalizacija.si si lahko ogledate več informacij o poteku gradnje, fotografije z gradbišča in kratke videoizseke. Postavite nam lahko tudi vprašanja, ki se navezujejo na projekt, na katera vam bomo z veseljem odgovorili.

Četrtni razgledi

Foto: Miha Fras

V atriju doma upokojencev Poljane je 25. maja vse generacije združila prireditev Poljane pojejo.

Foto: Dunja Wedam

3. julija je Festival Ljubljana na Dvorni trg postavil kip Gustava Mahlerja, ki ga je zasnoval skladateljev občudovalec kipar Bojan Kunaver.

Foto: Dunja Wedam

Zaprto mestno središče in mestno kolo bicikelJ sta spodbudila vsesplošno priljubljenost kolesarjenja po mestu.

ČS Center

Maj v ČS Center

Meta Verbič, predsednica ČS Center

Maj. Za marsikoga mesec ljubezni in prijateljstva, za mnoge med nami tudi mesec spominov na mladost. Zato ni nič nenavadnega, da smo v ČS Center v mesecu maju pripravili dve prireditvi, na katerih se je zbralo mlado in staro, se spoznavalo, družilo, prepevalo in uživalo lepa majska dneva ne glede na leta.

Poljane pojejo

25. maja so Poljane pele. V atriju Doma upokojencev Poljane so se zbrali mladi in starejši, vsi, ki jih družijo veselje do petja. Tu so bili najmlajši iz Vrtca Pod Gradom, učenci OŠ Poljane, domski pevski zbor, ki ga vodi Meri Avsenak, prišla sta soseda, operna pevka Rebeka Radovan in njen brat Igor, pa tudi dramska igralka Meta Vranič, ki je povezovala program. V atriju doma na Poljanah je že precej pred napovedano uro vrvelo kot v čebelnjaku. Nastopajoči so preizkušali glasove pa ozvočenje in nastavljali mikrofone, poslušalci pa smo z nestrpnostjo pričakovali, kaj nam bodo zapeli. Začeli so najmlajši s tremi pesmicami, med njimi je bila tudi Kekčeva pesem. S tremi živahnimi pesmicami so sledili osnovnošolci, potem pa je zazvenela Domska himna v izvedbi Domskega pevskega zbora. Pa še vsem navzočim znane Mandolina, Žvižga in Triglav moj dom. Napitnica iz Traviate v izvedbi Rebeke in Igorja Radovana je navdušila. In za konec so združeni zbori zapeli Sončno uro, pritegnili pa smo jim vsi, ki smo se prireditve udeležili. Prireditve smo v letu medgeneracijskega sodelovanja pripravili DU Poljane, Dom upokojencev Center – Enota Poljane in ČS Center.

Evropski dan sosedov

Letošnji Evropski dan sosedov je imel v ČS Center še posebno obeležje. OŠ Toneta Čufarja, naša dobra soseda, praznuje 50-letnico svojega obstoja. Zato smo se skupaj odločili, da bomo že naš tretji dan sosedov 26. maja namenili čestitki

šoli za visok jubilej. Pa kako se ne bi, ko so nam napisali: V naši šoli praznujemo, / pol stoletja že poučujemo, / se veselimo in pridno učimo. / Delite z nami naše veselje / in se nam pridružite.

Zavihali smo rokave in se lotili priprav. Spet smo dokazali, da korak za korakom uresničujemo idejo, da tudi v mestnem okolju lahko povezujemo ljudi različnih generacij, bližnjih in daljnih sosedov. Vsako leto se nas več zbere na OŠ Toneta Čufarja. Vedno več nas je pripravljenih sodelovati, prispevati svoje znanje in predstaviti del svojih dejavnosti. Učencem OŠ Toneta Čufarja, ki so peli in plesali, so se s pesmijo in plesom pridružili otroci iz Vrtca Ledina. Pesniki, učenci OŠ Ledina, so predstavili delček pesniške zbirke *Vsako prijateljstvo je pesem*, ki je nastala v okviru nacionalnega Unesco ASPnet projekta *Dobre vesti iz naše šole in našega mesta* in je plod skupnega ustvarjanja učencev in mentorjev devetih slovenskih in ene madžarske osnovne šole. V francoščini so zapele dijakinja Gimanzije Ledina, s klasično glasbo so se predstavili študenti Konservatorija za glasbo in balet in Akademije za glasbo, Mestno društvo gluhih pa je s svojo folklorno skupino že stalnica našega dneva sosedov. Letos se je predstavila tudi njihova pevska skupina deklet Solze z znakovnimi znaki in glasbeno podlago. Za dobro razpoloženje, ki lahko prispeva k uresničevanju temeljnega cilja dneva sosedov, so poskrbeli še pop skupina Feliks Langus in pevka Anamarija Majcen, narodnozabavni ansambel Ruševci, manjkala pa ni niti dramska igralka Jerica Mrzel.

Program prireditve smo tako kot vedno obogatili z razstavami in predstavami Društva Kralji ulice, kljekljaric s Tabora, Javnega zavoda Kinodvor, Zavoda Bunker, Planinskega društva RTV in dijakov Srednje zdravstvene šole Ljubljana. Članice DU Tabor so nam iz svoje bogate zakladnice kuharskega znanja posredovale slastne recepte. Vse, kar so pripravile, smo lahko poskusili. Posebej zanimiva je bila predstavitev evropskega projekta CIVITAS ELAN, v katerega je vključena tudi Mestna občina Ljubljana. Razstava *Spet ta gneča* nam je pokazala stanje na področju prometa in nakazala možne rešitve. Mi pa smo lahko povedali, kaj si o predlogih rešitev mislimo, in predlagali svoje. Prijetno je bilo srečati stare in spoznati nove znanke in sosede ter skupaj z njimi uživati ob vsem, kar smo pripravili.

Zagotavljanje varnosti prebivalcev v ČS Center

Meta Verbič, Goran Iskrčić

Ljubljana postaja mesto kolesarjev. Odlično. Vendar se pešci, še posebej starejši nam to pripovedujejo, počutimo ogrožene. Zakaj? Na ulicah se je naenkrat znašlo veliko kolesarjev, ki ne spoštujejo pravil, kakršna veljajo za vse udeležence v prometu. Na semaforiziranem križišču se na primer zapelje diagonalno čez prehod za pešce gruča kolesarjev, mladi očka, ki ima na kolesu spredaj in še na zadnjem sedežu dva majhna otroka, zapelje v rdečo luč, mlado dekle pristopi k policistu in ga vpraša, če mora na prehodu za pešce, kjer ni kolesarske steze, res stopiti s kolesa. Vse opisane primere sem doživela sama. Pred dnevi pa sem bila še priča dogodku na Trubarjevi ulici. Očka in majhna deklica sta šla pravilno po svoji desni strani drug za drugim v smeri proti centru. Nasproti jima je po levi strani pripeljala kolesarka in s krmilom kolesa zadela deklico v glavo. Popolnoma mirno je odpeljala naprej. Otrok je jokal, vendar k sreči ni bilo nič hujšega. Bila sem zgrožena in z mano še mnogi drugi mimoidoči. Imam občutek, da mnogi kolesarji sedejo na kolo, ne da bi sploh kdaj pomislili, da niso sami na cestah in da tudi zanje veljajo pravila. Na primer pravilo o vožnji na prehodu za pešce, pravilo vožnje po desni strani, o dovoljeni hitrosti 5 km na uro v peš coni ...

V ČS Center nismo nasprotniki kolesarjev in kolesarjenja, smo pa veliki nasprotniki nespoštovanja pravil, ki jih imamo zato, da zagotavljamo varnost udeležencev v prometu, tudi pešcev. Kaj storiti? Poostri nadzor, morda tudi za odrasle kolesarje pripraviti izpite iz poznavanja prometnih predpisov, bodo preventivne akcije dovolj? Morda bo kamenček k izboljšanju kolesarske kulture prispeval tudi ta zapis. V ČS Center bomo probleme prometne varnosti prebivalcev redno spremljali in v sodelovanju s pristojnimi organi, Mestnim redarstvom in Policijsko postajo Center, ko gre za kolesarje, pa tudi v sodelovanju z Ljubljansko kolesarsko mrežo iskali rešitve, ki naj prispevajo k večji prometni varnosti vseh udeležencev v prometu v naši četrtni skupnosti. To je prav gotovo ena od nalog *Sosveta za varstvo prebivalcev ČS Center*, ki je že doslej veliko pozornosti namenil opozarjanju pristojnih organov Mestne občine Ljubljana na urejanje prometa in mirujočega prometa v centru mesta, ki povzroča nemalo preglavic prebivalcem, ki ne morejo parkirati v coni, za katero plačajo dovolilnico. Zato bomo še naprej podpirali projekte za omejevanje osebnega prometa (razen za prebivalce in dostavo) in vse občinske akcije, ki bodo spodbujale k večji uporabi javnega prometa,

Foto: Miha Fras

Revija skakalnih skokov v Mostecu je v počastitev dneva ČS Šiška pripravil Smučarsko skakalni klub Ilirija.

vztrajali bomo tudi pri povečanju števila parkirnih mest v garažnih hišah za domicilne prebivalce.

Drugo, izredno pomembno področje varstva prebivalcev je varovanje zdravja in okolja, ki je tudi v neposredni zvezi s prometom. Območje ČS Center je namreč močno izpostavljeno onesnaženju ozračja s prašnimi delci PM₁₀ in ozonom, pa tudi drugim vplivom, značilnim za urbano okolje, kar vse vpliva na zdravje prebivalcev. Vsaj dokler ne bodo izpeljani projekti prometne infrastrukture in projekti urejenosti prometa, ki so prednostna naloga v tem mandatu in bodo prometno razbremenili mestno središče, bi morale pristojne službe Mestne občine Ljubljana razmisliti o predlogu ČS Center, da pogosteje spirajo najbolj prometno obremenjene ceste in ulice.

ČS Šiška

Dan, zaznamovan s športom

Vesna Kos Bleiweis, predsednica ČS Šiška

V Četrtni skupnosti Šiška je cela vrsta športnih prizorišč in drugih okolij, ki se sama od sebe ponujajo za prireditve – od športnih do kulturnih. Praznovanje letošnjega dneva Četrtna skupnosti Šiška, ki je bilo 18. junija, so zaznamovali predvsem športniki.

Mednarodna revija skokov na skakalnicah v Mostecu je bila doslej osrednji dogodek praznovanja. Letošnje praznovanje pa so poleg skakalcev obogatili še balinarji, nogometaši, košarkarji, ragbijaši na mivki, taborniki in karateisti.

Skakalni center v Mostecu je oživel že dva dni pred »uradnim« datumom praznovanja. Organizacija revije skokov je bila v rokah Smučarsko skakalnega kluba Ilirija. V skokih so se med drugimi pomerili tudi najmlajši člani skakalnih klubov iz Slovenije, ki so poželi tudi največ občudovanja. Med pogumnimi bodočimi orli so se izkazale tudi deklice. V organizaciji Smučarsko skakalnega kluba Ilirija se je v treh dneh pomerilo več kot 200 skakalcev. Častno pokroviteljstvo nad zaključkom revije je prevzel župan Mestne občine Ljubljana Zoran Jankovič.

Na zelenici ob Koseškem bajerju so se predstavili najmlajši člani Sankukai karate kluba Forum. Dečki in deklice so pod vodstvom svojih trenerjev prikazali potek vadbe in prvine športa, v katerem bodo nekoč zanesljivo mojstri. Dobro organizirana in pristrčna predstavitev!

Škoda, ker se na istem prizorišču niso enako izkazali taborniki Rodu Dobre volje. So se pa zato izkazali upokojenci. Turnir v balinanju na balinišču v Mostecu je bil za tekmovalke in tekmovalce hkrati tekmovalni in družabni užitek – dan za celodnevno zadovoljstvo in veselje.

Ves dan je bilo živahno na igriščih v športnem parku Ilirija ob Vodnikovi cesti. Nogometaši v malem nogometu, košarkarji, ragbijaši ... celodnevna dogajanja so potekala v organizaciji Nogometnega društva Ilirija, Košarkarskega društva Ilirija in Rugby kluba Ris. Merili so se, škoda, samo moški. Košarka in nogomet – znana športna panoga rugby na mivki pa je bila za mnoge gledalce novost. Ekipe, pretežno »nadstandardno« grajenih in krepkih mladcev (tudi kakšna siveča

Foto: Sanja Rizvič Ljubljankič

S trdim delom bodo najmlajši člani Karate kluba Forum postali mojstri.

glava je bila vmes), so se zagrizeno gnale za žogo, se prekopicemale, valjale in zgnetele v klopčič teles, znoj je lil v potokih ... in menjave v ekipi so po minuti, dveh, obvezne. Kot nepoznavalki tega športa se mi je zdelo, da gledam rokoborbo in »nogoborbo« hkrati. Ne mi zameriti – prihodnje leto mi bo vse jasno. Pomembno pa je, da zdravnik ni imel nobenega dela.

Vsem udeležencem in organizatorjem športnih dogodkov se za sodelovanje zahvaljujem v imenu sveta ČS Šiška. Prihodnje leto pa bomo dnevu ČS Šiška dodali še zrno kulture.

Dan, zaznamovan s pobudami

Vesna Kos Bleiweis

Seja sveta Četrtna skupnosti Šiška 24. maja 2011 je bila posvečena pobudam občanov, poročilo o delu strokovne službe in predsednice sveta med 5. in 6. sejo sveta, pripravam na praznovanje dneva četrtna skupnost 18. junija 2011 na različnih prizoriščih na območju četrtna skupnosti in poročilo o izvajanju izvedbenega finančnega načrta četrtna skupnosti. Seje se je udeležil tudi podžupan MO Ljubljana za lokalno samoupravo Jani Mödendorfer, ki je odgovarjal na številna vprašanja svetnikov o ljubljanskih načrtih za urejanje prometa.

Pobude občanov so dobrodošle

V zvezi s pobudami občanov, da se v urbanih okoljih poskrbi za zmanjšanje populacije sivih vran, je svet sprejel sklep, da to pobudo naslovi na Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS, ki naj skupaj z drugimi ustanovami, pristojnimi za področje varovanja narave, pripravi aktivnosti za zmanjšanje populacije sivih vran v urbanih okoljih. Svet je povabil vse četrtna skupnosti mesta Ljubljane, da se pridružijo naši pobudi.

Svet je sprejel pobudo občanov za ustanovitev nove poštne enote na območju Trga Komandanta Staneta. Pobuda je bila posredovana Pošti Slovenije.

Pobudo MO Ljubljana za določitev lokacij za namestitve premičnih radarjev obravnava svet za promet, komunalno infrastrukturo in splošno varnost pri svetu Četrtna skupnosti Šiška, ki bo pripravil predlog zelenih namestitvev.

Strokovne presoje želimo v določenih rokih

Strokovna služba četrtna skupnosti in predsednica Sveta sta v času med 5. in 6. sejo sveta delovali v skladu s sklepi sveta in svojimi pristojnostmi ter o tem Svetu podrobno poročali. Pomembnejše ugotovitve iz poročila: ● Predstavitev prometnih in drugih problemov ČS predstavnikom Oddelka za gospodarske dejavnosti in promet MO Ljubljana. Žgoč problem: promet, promet...in cestnoprometna infrastruktura. Žal na sami seji sveta svetnikom nismo mogli postreči s strokovno utemeljenimi presojami Oddelka za gospodarske javne službe in promet glede možnega uresničevanja naših predlogov. Smo pa odgovor prejeli dva dni po seji s povabilom, naj na gradivo pripravimo pripombe. Svet za promet, komunalno infrastrukturo in splošno varnost pri svetu

Foto: Matej Pušnik

Viški dan sosedov je 16. junija gostil festival Metalwich.

četrtna skupnosti je poleg konkretnih pripomb sprejel tudi dve splošni pripombi, in sicer: določijo naj se roki za izvedbo pripravljalnih študij in terenskih ogledov, roki za izvedbo nalog in roki za obveščanje četrtna skupnosti o strokovnih odločitvah v zvezi s predlogi ČS. ● Predstavnika ČS Šiška (Tomaž Ogrin in Vesna Bleiweis) sta se udeležila javne obravnave oz. razprave o Osnutku Odloka o izgradnji zadrževalnika vode ob Brdnikovi ulici. Z izgradnjo zadrževalnika predvsem stoletnih voda bo namreč prizadet tudi del območja, ki sodi v ČS Šiška. Pripombe na Osnutek Odloka so bile v pisni obliki posredovane Oddelku za urbanizem MOL.

● Na podlagi pritožbe prebivalcev Milčinskega ulice glede emisij, ki se domnevno širijo iz metalurškega obrata Litostroj Jeklo, je bila 11. aprila 2011 pristojni inšpekcijski službi vložena zahteva za inšpekcijski nadzor. V času seje o rezultatih inšpekcijskega nadzora nismo bili obveščeni. V začetku junija pa smo prejeli poročilo Inšpektorata za okolje in prostor RS – območne enote Ljubljana, v katerem inšpektor ugotavlja, da prekoračitve dovoljenih parametrov ni.

● Po pričakovanjih naj bi se jeseni začela gradnja podzemne garaže v Kosezah (med Ulico Bratov Učakar in tržnico). Strokovna služba ČS je konec aprila pripravila poizvedovalno anketo glede interesa za nakup garažnega boksa. Anketni vprašalnik je prejelo 2100 gospodinjstev, predvsem v Ulici Bratov Učakar in v bližnjih ulicah. Predvidena zmožljivost garaže je 260 parkirnih mest, v roku pa je prispelo 134 pozitivnih odgovorov. ● Veliko zadovoljstvo so izrazili poslušalci promenade koncerta, posvečenega 70-letnici ustanovitve OF slovenskega naroda in 1. maju – Litostrojka pihalna godba je navdušila. ● Na vse pobude, vprašanja ali druge oblike komuniciranja s prebivalci ČS Šiška smo tekoče odgovarjali. V primerih, ko strokovna služba ČS sama ni mogla kompetentno odgovoriti, je za odgovore zaprosila pristojno službo. Na večino vprašanj so pobudniki dobili tudi odgovor.

Tradicionalno, vendar z dodatki

18. junija četrtna skupnost praznuje svoj praznik – dan Četrtna skupnosti Šiška. Praznujemo ga s tradicionalno Mednarodno revijo skokov v organizaciji Smučarsko skakalnega kluba Ilirija, letos pa še z nekaj dodanim športnim dogajanjem.

ČS Vič

Viški dan sosedov 2011

Danilo Šarić, predsednik ČS Vič

16. junija 2011, na sončni dan ob skorajšnjem začetku poletja, je Četrtna skupnost Vič v športnem parku Svoboda na Gerbičevi ulici priredila tradicionalni viški dan sosedov. V njegovem sklopu je letos potekal festival MetalWitch. Rock koncert se je pričel s skupino Necrotic, sledili sta skupini Brezno in Shanti Nilaya, za odlični glasbeni vrhunec in zaključek viškega dneva pa je poskrbela skupina Aperion. Vstop je bil, že tradicionalno, brezplačen.

Predstavniki Svetov četrtnih skupnosti in občani so se prijetno družili in izmenjevali izkušnje.

Foto: Matej Pušnik

Viški dan sosedov je letos obiskalo okoli 500 občanov.

Našemu povabilu sta se odzvala tudi podžupan Jani Möderndorfer in direktor Službe za lokalno samoupravo Vojko Grünfeld. Viški dan je bil dobro obiskan, saj je prišlo okoli 500 občanov (naslednje leto jih pričakujemo še več).

Ob 17. uri so se ljubitelji športa in rekreacije pomerili v tenisu, balinanju in odbojki na mivki. V tekmovanjih so sodelovale vse generacije. Tekmovalno razpoložene dijakinje in dijaki viške in bežigradske gimnazije so zavzeli igrišče odbojke na mivki. Ljubitelji tenisa so se pomerili na teniškem turnirju naključno izžrebanih parov. Starejši občani pa so se s svojimi ekipami pomerili v ekipnem tekmovanju v balinanju. Za sodelujoče je bilo poskrbljeno s hrano in pijačo, zmagovalci pa so si prislužili tudi pokale in priročne nagrade.

Viških dnevov pa poleg Mestne občine Ljubljane ne bi bilo brez naslednjih sponzorjev, ki so pripomogli s finančno in tehnično podporo: Javna razsvetljava d.d. in Imos-G d.o.o. sta prireditev že tradicionalno podprla finančno. Biring d.o.o. je brezplačno natisnil plakate. Velika zahvala gre viškim tabornikom Močvirski tulipani, ki so prijazno prostovoljno postavili šotor. Oddelek za zaščito, reševanje in civilno obrambo je postavil drugi šotor. Prostovoljno gasilsko društvo Kozarje je posodilo klopi in mize. Teniški klub Svoboda je ponudil svoj prostor, Balinarsko društvo pa igrišče za balinanje in dostop do elektrike. Matic Bizjak nam je pomagal pri zbiranju nagrad za športnike. Fotograf Matej Pušnik je celoten dogodek fotografsko dokumentiral. Avtohiša Malgaj je na zelenici ob teniških igriščih TK Svoboda postavila v trajno last in uporabo otroška igrala za naše najmlajše.

Še v prihodnost in beseda o viškem dnevu 2012. Za naslednje leto načrtujemo dopolnitve v dnevnem delu viškega dneva. Na račun bodo-bomo (poleg drugih) prišli tudi ljubitelji tradicionalne ljudske glasbe. Na naše povabilo se je odzval in na Viškem dnevu sosedov 2012 napovedal nastop pevski zbor viškega društva upokojencev.

ČS Posavje

Okolje, v katerem živimo

Tina Jeklič, predsednica ČS Posavje

Polletje je za nami, zato je prav, da potegnemo črto in pogledamo rezultate našega dela.

V marcu smo z Oddelkom za gospodarske javne službe in promet (OGDP) pregledali seznam pobud občanov – od hitrostnih ovir, prehodov za pešce pa vse do ureditve celotnih ulic. Večji del nalog je ostalo iz preteklih let, nekaj pobud je novih. Razdelili smo jih po prednostnem vrstnem redu. Vsi se moramo zavedati, da čez noč ne bodo izpolnjene vse želje in potrebe, saj pomenijo za občino velik finančni zalogaj. Pričakujem pa, da v celotnem mandatu ne bodo izpolnjene le tiste naloge, za katere obstajajo resne tehnične ovire.

Foto: Tina Jeklič

Krajani ČS Posavje so na čistilni akciji z veseljem ugotovili, da je bilo letos manj odpadkov kot lani.

Naša velika želja je, da pride do sanacije Bratovševe ploščadi, ki je v slabem stanju, je pa potrebno pred samo sanacijo urediti še veliko stvari. Delovna skupina, ki se ukvarja z reševanjem tega problema že nekaj let, dela na tem projektu korak za korakom, največja težava je visok strošek popolne sanacije.

V spomladanskem delu smo uspeli z OGDGP izvesti kar nekaj projektov, da je naše okolje prijaznejše. Najpomembnejši med njimi so:

- Pravočasno in natančneje je bila pokošena trava v okoliških parkih.

- Sprehajalna pot za Bratovševo ploščadjo je bila že prav nevarna za sprehajalce, predvsem za otroke, za mamice z vozički je bila neprehodna, saj so asfaltirano sprehajalno pot začele dvigovati korenine platan. V maju so jo prekrili z več kot 10 cm debelo plastjo asfalta v veliko veselje obiskovalcev parka.

- Zapuščeno balinišče ob Slovenčevi cesti so očistili in prebarvali steno. Postalo naj bi miren kotiček za mamice z otroki, čez čas pa imamo obljubljen postavitev fitnes naprav za rekreacijo na prostem.

- S parkirišča ob železniški postaji, ki je bilo urejeno v preteklih letih, so bili prejšnji mesec odpeljani kupi mešanice zemlje in odpadnega materiala, saj bi bilo redno vzdrževanje odločno predrago, na mesto teh kupov so po novem nameščeni količki. Ni šlo samo za estetski popravek, čeprav tudi ta ni zanemarljiv. Izvajalci so se zares potrudili. Pridobili smo kar nekaj dodatnih parkirnih mest in po prvem vtisu bo tudi voda, ki je v primeru dežja zadrževala v ogromnih lužah, lažje odtekala.

Vsa vzdrževalna dela so odlično potekala predvsem zaradi odlične komunikacije med gospo Lucijo Breskvar na oddelku OGDGP ter našo članico sveta gospo Marijo Tomac.

Šport, kultura in prosti čas

V začetku mandata smo si zadali cilj, da dvignemo družabno življenje v Posavju, spodbudimo številna društva, da aktivno delujejo še naprej ter da se čim večkrat predstavijo svojim sosedom. V prvi polovici so bile to naslednje priložnosti:

- Kulturni praznik 8. februar: društvo HD Nikoli sam je v čast slovenski kulturi priredilo nastop, na katerem se je predstavila folklorna skupina Kolovrat, skupina mladih osnovnošolcev OŠ Danile Kumar je zrecitala čudovitega Prešernovega Povodnega moža, kot že tolikokrat doslej pa je s svojimi glasovi zapolnil prostor naš Moški pevski zbor.
- Glasbeni večer ČS Posavje: vokalna skupina Jazzva se je prvič spoprijela z organizacijo glasbenega večera, kjer se je srečalo pet generacijsko in vokalno različnih pevskih zborov, od najmlajših osnovnošolcev Otroškega pevskega zbora Sovice, njihovih staršev in učiteljev Sove in Čuki, resnega Moškega pevskega zbora Posavje, fantovske zasedbe Ježenskega okteta pa do modernih zvokov Vokalne skupine Jazzva. Zares nepozaben večer.
- Štehanje, starodavno tekmovanje fantov domače vasi za lepe dečve, pa je pod okriljem Strojno kmečkega društva postalo že tradicionalno. Letošnje tekmovanje je bilo sedeminpetdeseto po vrsti. Fantje, oblečeni v narodne noše, osedlajo konje, dirjajo okrog starega kozolca in v vsakem krogu z jeklenim kijem zadajo udarec sodu. Cilj je, razbiti ta sod, ki je narejen posebej za to priložnost. Letos jim je to uspelo

Foto: Tina Jeklič

Strojno kmečko društvo je v ČS Posavje pripravilo že 57. Štehanje.

v 24. krogu. Zmagovalec 57. Štehanja pa je Ivan Čerin. Seveda je v čast prireditvi sledila veselica do poznih ur.

- Teden športa: v organizaciji ŠD Ljubljana-Ježica so odprle vrata sokrajanom vse športne organizacije, od tistih, ki gojijo nogomet, košarko, baseball, pa vse do rekreacijskih programov, kot so *Šola zdravlja*, kolesarjenje, pohodništvo ... Svoj krst je doživel tudi *Tek pod Ježo*. To je tek za Savo v različnih kategorijah – glede na starost in dolžino proge. Udeležba ni bila tolikšna, kot je bilo pričakovati, vendar je potrebno upoštevati, da je prireditev datumsko sovpadla z nekaterimi že tradicionalnimi teki. Tisti, ki so se teka udeležili, pa niso skrivali navdušenja. Obljubili so, da drugo leto zagotovo spet pridejo.
- Organizirali smo tudi čistilno akcijo. Odpadkov je bilo veliko manj kot lani, kar je razveseljav podatek. Še vedno pa ostaja odprta problematika divjih odlagališč odpadnega materiala za Savo. Iščemo rešitev, saj odlagališča kazijo čudovito naravo, ki pomeni zatočišče številnim rekreativcem in sprehajalcem.

V pomladanskem času so nam bili pri vseh akcijah v veliko pomoč predvsem člani Kluba voznikov štirikoles Quadriders ter obe gasilski društvi, PGD Stožice in PGD Ježica. Vsem se zahvaljujemo in upamo na sodelovanje tudi v prihodnje.

Spomladi smo začeli preurejati spletno stran ČS Posavje. Nova stran je še v fazi preizkušanja. Prebivalcem želimo ažurno nuditi številne informacije, od tega, kaj vse si lahko ogledajo, v katere aktivnosti se lahko vključijo, kako napreduje naše delo ... Vzpostaviti želimo aktivno vez med mestom, našo četrtno skupnostjo in prebivalci.

Dan ČS Posavje

Tina Jeklič

Prvič smo se lotili širše organizacije dneva ČS Posavje, zato sporočamo osnovne informacije:

- **Kdaj:** Sobota, 27. avgust.
- **Kje:** Športni park za Bratovševo ploščadjo.

Začeli bomo že v dopoldanskem času, ko se bosta vzporedno odvijala dva nogometna turnirja: prvi za tiste, ki nogomet obvladajo (prijave sprejema Bar Forca), drugi pa za tiste, ki se radi zabavajo in žogo brcajo bolj iz veselja (prijave sprejema pisarna ČS Posavje). Med slednjimi so v zasedbi zaželeni tudi punce.

Ob 16. uri se začne program. Predstavile se nam bodo skupine iz naše soseske: Vokalna skupina Jazzva, Folklorna skupina Kolovrat, Moški pevski zbor Posavje, trebušne pesalke in še kakšno presenečenje. Sledil bo koncert skupine Gašperčki. Mladi glasbeniki, ki ob zvokih harmonike postrežejo z vsem: slovensko, dalmatinsko in tujo glasbo. Od jutra do večera bodo z nami gasilci s svojimi vozili, prav tako policija, štirikolesniki ... Društvo KUD Novi val in Mladi zmaji bodo organizirali mladinsko ustvarjalno delavnico. Taborniki iz Rodu Bičkova skala bodo predstavili svoje večšine. Otroci bodo imeli veliko videti in doživeti. Rdeči križ bo na prizorišču s svojo postajo in lahko vam bodo izmerili krvni tlak, sladkor ...

Zares bo veselo, zabavno, tega dneva ne smete zamuditi! Tudi golaž in čevapčiči bodo. Torej: vidimo se zadnjo soboto v avgustu v parku za Bratovševo ploščadjo.

Foto: arhiv ČS Golovec

ČS Golovec je pripravila nogometni turnir na igrišču OŠ K. D. Kajuha v sodelovanju z romskim društvom Anglunipe.

ČS Golovec

Nogometni turnir v sodelovanju z Romskim društvom Anglunipe

Aleš Dakić, predsednik ČS Golovec

Četrtna skupnost Golovec in Romsko društvo Anglunipe sta 28. maja 2011 organizirala celodnevni nogometni turnir, ki je potekal na igrišču OŠ Karel Destovnik Kajuh v Štepanjskem naselju. Turnir si je ogledala kopica gledalcev, spremljala pa ga je raznolika glasba – od romske in slovenske do hitov svetovne glasbe. Poskrbljeno je bilo tudi za hrano in pijačo. Turnirja se je udeležilo več kot 10 ekip, tako romskih kot neromskih, pa tudi mešanih, prišli so celo iz Maribora. Zmaga je ostala doma, vendar pa so vse ekipe pokazale odlične nogomet, predvsem pa ferplej na zavidljivi ravni.

Namen turnirja je bil poleg samega nogometa pokazati, da lahko četrtna skupnost v sodelovanju s posameznimi društvi naredi veliko za spodbujanje medsebojnega razumevanja in strpnosti med različnimi etničnimi skupinami. V četrtni skupnosti Golovec strnjeno živi romska populacija, ki pomembno prispeva k bogatjenju kulturnega dogajanja in raznolikosti naše okolice. Nogometni turnir je na najlepši možen način povezal neromske in romske prebivalce ter pomeni pomemben korak h krepitvi vezi med ljudmi. Za konec bi se rad zahvalil RD Anglunipe in Harisu Tahiroviću, predsedniku društva, za odlično organizacijo, zato se veselimo prihodnjega sodelovanja.

Japonski dresnik – botanična Frankensteinova pošast

Aleš Dakić, predsednik ČS Golovec

Jaz rastlinica sem živahna, / pogumna in prav nič plahna, / Rada ob mokrem se bohotim, / ko sem majhna, nikogar ne motim, // Pridno, hitro rastem in uspevam, / meter za metrom vztrajno zavzemam, / Razširiti se prav nič ne oklevam, / prostor drugi zelenjadi odvzemam, // Druge rastline preziram in preklinjam, / brezobzirnemu uničevanju se udingnam, / Če radovedno se sprašujete, kdo to je, / povem vam, japonski dresnik mi je ime.

Pogosto se sprehajam po različnih poteh v četrtni skupnosti, vendar sem se zadnjič pretresen vrnil s sprehoda ob Ljubljani, kar me je pripeljalo do tega, da sem spesnil zgornjo pesem; malo za šalo, še bolj pa zares. V zadnjih letih je namreč mogoče opaziti veliko razrast japonskega dresnika (latinsko Fallopija Japonica) v naši četrtni skupnosti in tudi širše, kjer je na nekaterih mestih povsem okupiral obrežje Ljubljani in pomeni resno grožnjo domačim rastlinskim vrstam. Japonski dresnik je tujerodna invazivna rastlina, ki je prava

Foto: Rok Mihevc

Akcija odstranjevanja problematičnega japonskega dresnika, ki je potekala v organizaciji Društva študentov biologije.

botanična pošast. Raste izredno hitro, saj lahko v treh tednih v višino zraste za cel meter. Tvori goste sestoje, ki povsem izpodrivajo domorodno rastje. Zaradi svoje invazivnosti hitro preraste tudi obdelovalne površine predvsem pa travnike in pašnike. Na ta način povsem osiromaši biotsko raznovrstnost in negativno vpliva na podobo pokrajine, ki postane neprijazna in enolična.

Japonski dresnik ustvarja veliko škodo gospodarstvu in rečnim obrežjem, kar lahko močno poslabša poplavno varnost, to pa je glede na velike lanske poplave, ki so prizadejale velik del Slovenije in tudi Ljubljane, nezaželeno. Korenine lahko prodrejo skozi 5 cm debele plasti asfalta in imajo negativen vpliv na stavbe in druge objekte, kot so nasipi, jezovi itd. ter nabrežja rek. V Veliki Britaniji vsako leto porabijo več kot 180 milijonov evrov za nadzor in uničevanje te rastline.

Kaj lahko storimo, da zajezimo japonski dresnik? Japonski dresnik je skoraj nemogoče odstraniti, ko se enkrat razraste, zato bi bilo smotno, da se na celotnem območju Ljubljane čim prej lotimo omejevanja in uničevanja sestojev ter sprejemimo ukrepe za omejevanje širitve te rastline (npr. sušenje in sežiganje odpadnega materiala). Prednost takojšnjega ukrepanja je razmeroma nizka cena reševanja problema, ko pa se japonski dresnik razširi, stroški uničevanja rastejo eksponentno.

V razmislek ponujam nekaj predlogov, ki bi uspešno vsaj omejili, če ne povsem odstranili to botanično nadlogo. Predlagam, da se na ravni celotne občine čim prej lotimo omejevanja in odstranjevanja te rastline. Morda bi lahko organizirali podobno akcijo, kot so jo lani pripravili na Bledu, kjer so z obale jezera v precejšnji meri odstranili rastlino. Poleg tega bi veljalo vzpostaviti sistem obveščanja in interaktivnih GIS zemljevidov na spletu, kamor bi lahko občani interaktivno vnašali lokacije, kjer raste japonski dresnik, in s tem olajšali delo pristojnim organom, ki bi rastlino odstranjevali. Hkrati bi veljalo k sodelovanju vključiti tudi pristojne državne ustanove (npr. ARSO, FURS), saj je lahko uspešno le sistematično in celostno odstranjevanje tovrstnih invazivnih vrst.

Viri: <http://www.tujerodne-vrste.info/informativni-listi/INF1-japonski-dresnik.pdf>, http://www.europe-aliens.org/pdf/Fallopija_japonica.pdf, <http://news.bbc.co.uk/2/hi/8555378.stm>

ČS Moste

PLATA 2011 – Z nogometom proti diskriminaciji

Marko Taljan

29. maja, se je v Zalogu, na šolskem igrišču Plata, odvila zdaj že tradicionalna družabno-rekreativna prireditev PLATA 2011 – Z nogometom proti diskriminaciji. Z njo je Četrtni mladinski center Zalog (ČMC Zalog), ki deluje v okviru Javnega zavoda Mladi zmaji - Centra za kakovostno preživljanje prostega časa (JZMZ), obeležil četrto obletnico svojega delovanja.

Foto: Marko Taljan

ČMC Zalog je 29. maja pripravil družabno-rekreativno prireditev PLATA 2011. Navijači so si nadeli izvirna pokrivala.

Dogodek je pod vodstvom Erike Dolenc in Marka Taljana, koordinatorjev v ČMC Zalog, v sodelovanju s sodelavci iz JZ MZ in soorganizatorji iz društva DIH ter drugih organizacij na Plato privabil več kot 250 obiskovalcev iz Zaloga in okolice. Mladi so lahko svoje zaloge energije usmerili v športne boje na turnirju v malem nogometu. Tega se je leto udeležilo dvanajst ekip, skupaj 80 ljubiteljskih nogometašev, med katerimi ni manjkalo vabljenost moštvo Policije Moste. Skupaj je bilo odigranih 23 tekem v dveh starostnih skupinah. V kategoriji do 15 let je zmagalo moštvo Picerija Murka, med starejšimi ekipami je bila najboljša ekipa NK Rude. Naj dodamo še imeni najboljših igralcev. Med mlajšimi nogometaši je bil za najboljšega izbran Igor Kondič, med starejšimi pa je naziv najkoristnejšega igralca osvojil Damir Halilović. Poleg nogometnega se je odvil tudi miniturnir v metanju trojk, ki se ga je udeležilo 21 tekmovalcev. Največ trojk je zadel Igor Kondič.

Da ne bi kdo mislil, da je imela Plata 2011 samo tekmovalni značaj, moramo zapisati, da so lahko obiskovalci svojo ustvarjalnost sproščali na številnih kreativnih delavnicah pod vodstvom izkušenih animatorjev iz *Zavoda Enostavno prijatelj*, ki so za mlade med drugim pripravili srečemet, poslikavo obraza in rok, poslikavo majic, izdelovanje okrasnih škatel. Dekleta so svojega »zaveznika« našle v lepem salonu, ki so ga samo za to priložnost odprle prostovoljke iz ČMC Zalog. Športni navdušenci so lahko ob strokovnem vodstvu Skikea Slovenija spoznavali športno atrakcijo Skike, Ekologi brez meja so nam, v okviru projekta Tovarna dela tekstil ponudili priložnost za izmenjavo oblačil, medtem ko je Kulturno umetniško društvo C3 predstavilo projekt Zalograd, v okviru katerega v Zalogu poteka prenova šolskega igrišča Plata.

Ker se že od samega začetka v našem četrtnem mladinskem centru družijo mladi različnih narodnosti, etničnih porekel, verskih prepričanj, socialnih položajev, starosti ipd., je povsem naraven in logičen izbor osrednjega gesla prireditve *Z nogometom proti diskriminaciji*. Na tokratni smo še enkrat več utrjevali prijateljske in sosedske vezi, občutek za ferplej ter praznovali drugačnost. Ali niso to vrednote, ki najbolj prispevajo k prijetnejšemu in bolj kakovostnemu življenju v skupnosti? V ČMC Zalog smo veseli, da smo lahko njihov glasnik v imenu mladih.

(Marko Taljan je koordinator v ČMC Zalog, Javnem zavodu Mladi zmaji.)

Oživimo Fužine! Sosed sosedu človek – Fužiniada

Aljoša Gadžijev, Društvo SPM

Uspelo nam je! Prebudili smo naše sokrajane in jim pomagali pri medsebojnem dobrososedskem druženju ...

Društvo za razvoj skupnostnih programov za mlade, Center za socialno delo Ljubljana Moste-Polje in

Foto: Marko Taljan

Na PLATI 2011 so mladi takole izdelovali šatuljice.

Foto: Aljoša Gadžijev

Letošnja Fužiniada je pritegnila kar 4000 krajanov.

Foto: arhiv ČS Polje

Barvit gledališko, glasbeno in plesno obarvan program je počastil letošnji dan sosedov v ČS Polje.

Četrtna skupnost Moste smo že sedmo leto zapored pripravili v ljubljanskih Fužinah javno multikulturno prireditev Oživimo Fužine! Sosed sosedu človek, v okviru katere smo 28. maja, tokrat na ploščadi na Preglovmem trgu, zelo uspešno izpeljali našo Fužiniado.

Na njej je od 14. do 19. ure potekal bogat kulturni program s folklornimi skupinami različnih narodnosti iz Slovenije: srbska *Mladost* in *Vidovdan*, bosanska *Ljiljan*, makedonska *Kalina*, hrvaška *Međimurje* in slovenska *Emona* ter *pevski zbor Doma starejših občanov iz Fužin*.

Raznovrstni narodnostni plesi in petje, igre mladostnega osvajanja, pokončna poskočnost in graciozna tankočutnost ter blagovzvočje starejših glasov ... Vse to je zadrževalo oblačno nebo, ki se je vse bolj veselilo z nami in skrivalo svoje kaplje, da nas ni poškopilo. Pod njim se je zbirala množica gledalcev: bilo jih je vse več, naenkrat gotovo 2000, skozi ves dan 3000 do 4000. Nastopajoči so bili zares odlični, gledalci pa temu primerno izredno navdušeni. Vse je prišel nenapovedano pozdravit tudi župan Zoran Jankovič.

Naša voditeljica je z dobršno mero živahne prijetnosti, s poučno predstavitvijo skupin, s pogovori z njihovimi člani in z lastno izraženo željo, da se še sama nauči različnih plesnih korakov, vseskozi spodbujala občinstvo k veselemu sodelovanju. Pred odrom so rajali najmlajši ... Za sproščujoči smeh pa je med prireditvijo z zabavnim skečem poskrbela priznana igralka Vesna Anđeljkovič.

Po vsesplošnem »jugoslovenskem« kolu, ko so se na odru in pod njim pomešali vsi, nastopajoči in gledalci vseh narodnosti, ponosni občani Ljubljane, živobarvni prebivalci multikulturne Slovenije, je naposled s soncem obsijani večer z nekaj svojimi poučnimi skladbami zaključil še naš reper Nikolovski.

Na okoliških stojnicah so se folklorne skupine predstavljale še s posebnim prikazom svojih običajev, spominki in različnimi kulinaricnimi dobrotami. Sicer pa je bilo v času prireditve vseskozi poskrbljeno za ugodno gostinsko ponudbo. - Fužiniado je sofinancirala Mestna občina Ljubljana.

ČS Polje

Dan Četrtna skupnosti Polje

Mag. Minka Jerebič

11. junija 2011 je Komisija za kulturo, pripravo prireditve in informiranje organizirala in uspešno izvedla že 5. dan četrtna skupnosti Polje v Zajčji Dobravi. Društva, bilo jih je več kot 30, so predstavila svoje poslanstvo, prikazala dejavnosti, s katerimi se ukvarjajo, in jih predstavila tudi obiskovalcem.

Za glasbene vložke je poskrbela glasbena skupina Vanilla Vanilla. Med predstavitvijo, ki jo je povezoval Blaž Kuhar, svetnik v ČS Polje, so se na odru z glasbenimi točkami in plesom predstavili učenci OŠ

Kašelj in Vrtca Miškolina, za plesno točko so poskrbela dekleta iz Četrtnega mladinskega centra Zalog, vzgojiteljice Vrtca Pedenjped pa so odigrale kratko gledališko predstavo za najmlajše in prikazale, kako se godi škratoma Brdajsku in Škrbonclju, ko gresta v vrtec. Na osrednji proslavi, ki je bila glasbeno obarvana, so se predstavili MePZ Pentakord in MePZ Vevče, Glasbena šola Moste - Polje z godalnim orkestrom, mlada glasbenika naše četrtna skupnosti, Gregor in Urška, sta zaigrala zimzelene melodije, člani Folklorne skupine Ljiljan, med katerimi so tudi naši krajanji, pa so nam s plesom prikazali, kako poteka oddaja neveste.

Obiskali so nas župan Zoran Jankovič, direktor Službe za lokalno samoupravo Vojko Grünfeld, mestna svetnica Mojca Kucler Dolinar, predsedniki društev in številni krajanji iz naše in sosednjih četrtna skupnosti. Vreme je bilo naklonjeno in zato smo dan četrtna skupnosti v zeleni naravi uspešno zaključili. Obljubili smo si, da se prihodnje leto spet srečamo in skupaj uživamo.

Vsem udeležencem, gostom, obiskovalcem in ustvarjalcem kulturnega dogodka ter velikemu številu krajanov, ki so s svojim delom pomagali, da smo lahko izpeljali to čudovito popoldne, bi se želeli zahvaliti v imenu Komisije za kulturo, pripravo prireditve in informiranje pri Svetu ČS Polje ter v imenu Sveta ČS Polje.

(Mag. Minka Jerebič je predsednica Komisije za kulturo, pripravo prireditve in informiranje pri Svetu ČS Polje.)

Dober dan, sosed

Mag. Minka Jerebič

je bila rdeča nit Evropskega tedna sosedov, ki je bila v ČS Polje v času od 16. do 20. maja 2011. K sodelovanju so bili povabljeni: osnovne šole Zalog, Zadobrova, Polje in Kašelj, vrtca Pedenjped in Miškolina, Glasbena šola Moste-Polje, enota Polje, Zavod Zarja in Četrtni mladinski center Zalog. Malčki in učenci so sodelovali v akciji za najboljši spis in najboljšo sliko na temo *Dober dan, sosed*.

Štiričlanska komisija s tremi zunanjimi opazovalci je imela veliko dela. Malčki in učenci so narisali ogromno čudovitih slik v različnih tehnikah. Iz odpadnega materiala so sestavili makete Debnega vrha, šol, sosedov itd. Zavod Zarja in Četrtni mladinski center Zalog sta predstavila dela, ki jih izvajajo njihovi uporabniki. Avlo OŠ Polje so krasili čudoviti izdelki mladih ustvarjalcev in polepšali gledališki predstavi in kulturni dogodek, ki je sledil ob zaključku evropskega tedna sosedov.

Malčki vrtca Miškolina, stari med štiri in peti let, so začeli z gledališko predstavo *O miški, ki je iskala sir*. Kot pravi pregovor »Konec dober, vse dobro«, se je tudi gledališka predstava, v kateri je zaljubljena miška iskala sir, končala srečno.

Po krajšem odmoru so nadaljevali učenci nižje stopnje OŠ Zadobrova z gledališko predstavo o

Metku Smetku. To je naš sosed, ki živi na ekološkem otoku in s svojimi prijatelji pridno hrusta odpadke. A včasih se zgodi, da prideta mimo otroka, ki bi želela hitro pospraviti stanovanje, odnesti smeti v smetnjak, jih odvreči v prvi smetnjak in ... Kar naenkrat pa iz kante skoči Metko Smetko. Nepoučena otroka hitro poudči, njegovi prijatelji so mu pri učenju razvrščanja smeti v pomoč ...

Gledaliških predstav se je udeležilo okoli 150 obiskovalcev, nato so si ogledali razstavo in nekateri so počakali še na glavni kulturni dogodek, ki se je začel natančno ob 18. uri. Sodelovali so malčki iz vrtec in učenci osnovnih šol, uporabnik Zavoda Zarja in plesna skupina ČMC Zalog ter Mešani pevski zbor Pentakord in mladi umetniki Gregor, Martin in Urška ter orkester Glasbene šole Polje.

Program je bil tako barvit, glasbeno, plesno obarvan, da so bili obiskovalci, ki jih je prišlo več kot 350, navdušeni in so nastopajoče nagradili s bučnimi aplavzi. Napovedovalec Blaž Kuhar, svetnik v ČS Polje, je na oder povabil 15 nagrajencev, ki so dobili praktične nagrade donatorjev - Založbe Mladinska knjiga, Gostilne Pr' Novak, Podjetja Panem, Knjigoveznice Horvat, Zavarovalnice Maribor, Podjetja Marbona, Vodnega mesta Atlantis, Papirnice Ricci in Cvetličarne Mahkovic. Za žejjo je poskrbel najboljši sosed - Mercator.

Vsem nagrajencem iskreno čestitam. Prav tako gredo čestitke in zahvala vsem sodelujočim in nastopajočim. Pisanje bom zaključila z mislijo, ki jo je prebral napovedovalec ob zaključku kulturnega dogodka: »Na daleč se izognite tistemu, ki lahko živi brez sosedov.«

Nasvidenje, sosed/a!

ČS Sostro

Obletnica ustanovitve Molniške čete in praznik ČS Sostro

2. julija je Četrtna skupnost Sostro proslavila obletnico ustanovitve Molniške čete in obenem praznovala tudi svoj krajevni praznik 13. julij. Že pred ustanovitvijo četrtnih skupnosti je bil to praznik nekdanje krajevne skupnosti Zador. Prireditve so tradicionalno organizirali Svet ČS Sostro, ZB za vrednote NOB Moste Polje, enota Zador-Sostro, in Turistično društvo Zador.

Molniška četa je pognala korenine že v predvojnem delovanju zadvorske Svobode, ustanovljene leta 1927. V okviru Svobode se je pozneje odvijalo celotno napredno politično delovanje. Tu so se kalili poznejši borci Molniške čete in drugih partizanskih enot. V Zadoru in v okoliških vaseh je večina med njimi dočakala razpad stare jugoslovanske vojske in prihod okupatorja. V času razpada so člani Svobode zbirali orožje, s katerim je bila pozneje opremljena Molniška četa. V noči med 12. in 13. julijem 1941 so Italijani aretirali 18 svobodašev. Vsi preostali - bilo jih je okoli 40 - so se 13. julija 1941 zbrali pod vodstvom Jožeta

Foto: arhiv ČS Polje

Zaloški most v ČS Polje je dobil novo trdno ograjo.

Foto: arhiv ČS Polje

5. dan četrtne skupnosti Polje v Zajiči Dobravi

Foto: Miha Fras

Priznanik ČS Sostro je letos sovpadel s 70-letnico ustanovitve Molniške čete. Slavnostni govornik je bil predsednik ZZB NOB Slovenije Janez Stanovnik.

Moškriča v Zadvorških hribih in nekaj med njimi jih je ustanovilo Molniško četo kot prvo partizansko četo na Slovenskem. V tedanjih okoliščinah, ko se je osvobodilni boj šele porajal, je imela različne težave zaradi neizkušenosti in nepoznavanja partizanskega vojskovanja, so pa njene izkušnje koristile drugim. Četa je delovala do 7. januarja 1942. Skozi njene vrste je šlo nešteto borcev in aktivistov.

Na slovesnosti, ki se je začela s slovensko himno in polaganjem venca k spomeniku Molniški četi, vsem padlim v NOB in umrlim v različnih koncentracijskih taboriščih iz nekdanje krajevne skupnosti Zadvor, je bil slavnostni govornik Janez Stanovnik, predsednik Zveze združenj borcev za vrednote NOB Slovenije, navzoče pa so s pozdravnimi govori nagovorili župan Zoran Jankovič, Janez Moškrič, predsednik Sveta ČS Sostro, Jože Martini, predsednik KO ZZB Zadvor-Sostro in Mojca Eržen, predsednica Turističnega društva Zadvor.

V kulturnem programu so nastopili Partizanski pevski zbor, učenci OŠ Sostro, Papirniški pihalni orkester Vevče, recitatorka Marjana Moškrič, praporščaki ZZB in Častna četa Slovenske vojske, program pa je povezovala Katarina Leban Škoda. Po slovesnosti je navzoče pogostilo Turistično društvo Zadvor.

Problematika kamnoloma Sostro - Sadinja vas

Civilna iniciativa za zaprtje kamnoloma Sostro

Krajani Četrtna skupnosti Sostro vas želimo seznaniti s težavami, ki nam jih povzročata kamnolom oziroma podjetje Komunalno podjetje Ljubljana (v nadaljevanju KPL) kot koncesionar za izkoriščanje kamnoloma.

Delovanje kamnoloma ima izredno negativen vpliv na naše okolje in s tem povezano kakovostjo življenja krajanov, najbolj tistih, ki prebivamo vzdolž ceste od kamnoloma do Litijske ceste, pa tudi prebivalcev vasi Podmolnik in Šentpavel, kjer je ogrožena njihova pitna voda.

Krajani in tudi Četrtna skupnost Sostro, ki nas podpira, opozarjamo na to problematiko pristojne institucije (Oddelek za gospodarske dejavnosti in promet na MOL, Inšpektorat za varstvo okolja, Rudarsko inšpekcijo, policijo) že vrsto let, vendar so pristojne službe zelo pasivne, prelagajo odgovornost ena na drugo ali pa se sploh ne odzivajo.

Največja problema sta naslednja: ● 1. Zaradi poseganja v podtalnico pri izkopu kamenine ter odlaganja in predelave odpadkov je neposredno ogrožen vodni vir, iz katerega se črpa pitna voda za tri lokalne vodovode: Sadinjo vas, Podmolnik in Šentpavel. Ogroženost potrjuje tudi študija podjetja Hydroconsulting, ki jo je leta 2008 naročila MOL. In kaj je MOL ukrenila na osnovi dobljenih podatkov?! V novem prostorskem načrtu v lanskem letu je

predvidela ukinitvev teh treh lokalnih vodovodov, ki z dobro in neoporečno vodo oskrbujejo okrog 300 gospodinjstev že skoraj 50 let! ● 2. Cestna infrastruktura ne ustreza tovrstnemu prometu. Cesta skozi naselja je enostavno preozka, zato se ponekod ne moreta srečati niti tovornjak in osebni avto, dva tovornjaka pa sploh nikjer ne. Zato se srečujejo tako, da vozijo po pločniku in bankinah. Najbrž ni potrebno posebej opozarjati, kakšna je pri tem varnost pešcev, še posebno šolarjev. Rezultat je ta, da si starši svojih otrok sploh ne upamo pustiti peš v šolo, tudi nekaj sto metrov ne, kar ima za posledico, da jih moramo voziti sami v šolo ali pa jih v šolo in iz nje vozijo šolski kombiji. Kje je tu gospodarnost porabe našega in davkoplačevalskega denarja? Da ne omenjamo škode na stavbah (razpoke), ki stojijo ob cesti.

Kamnolom in posledično promet povzročajo seveda tudi prekomeren hrup in onesnaževanje zraka. V kratkem se nam obeta pa še dodatno potenciranje vseh naštetih problemov: v mesecu marcu 2011 je predstavnik KPL na seji Sveta Četrtna skupnosti Sostro povedal, da namerava KPL v kamnolomu v kratkem preseliti še betonarno in obrat litega asfalta. Četrtna skupnost se je na to informacijo takoj odzvala in o tem obvestila pristojne službe, ki pa ne reagirajo ali pa se jim to ne zdi sporno.

Morebitno odprtje betonarne in asfaltne baze v kamnolomu bo povzročilo neizmerno onesnaževanje okolja, v katerem živimo, in še dodatno povečanje tovrstnega prometa po naših cestah, ki je zaradi odvažanja peska iz kamnoloma in dovažanja odpadkov v kamnolom že tako ali tako prevelik. To pa pomeni, da se bo kakovost življenja v našem okolju še dodatno poslabšala, ob vsem tem pa bosta še dodatno ogrožena zdravje in varnost nas vseh, predvsem pa naših otrok. Tako krajani Četrtna skupnosti Sostro opažamo, da stojijo za vsemi aktivnostmi očitno samo kapitalski interesi, ki jim za okolje in življenjske pogoje krajanov ni mar. Očitno so v naši državi enosmerni in kratkoročni kapitalski interesi pred določili 72. člena Ustave RS, ki jasno določajo: ● »Vsakdo ima v skladu z zakonom pravico do zdravega življenjskega okolja. ● Država skrbi za zdravo življenjsko okolje. V ta namen zakon določa pogoje in načine za opravljanje gospodarskih in drugih dejavnosti. ● Zakon določa, ob katerih pogojih in v kakšnem obsegu je povzročitelj škode v življenjskem okolju dolžan poravnati škodo.« O vsem smo obvestili tudi MOL kot našo občino, ki pa tudi ni pokazala posluha za naše probleme.

Krajani smo se zato zbrali v obliki civilne iniciative, da se bomo organizirano zoperstavili ogrožanju naše varnosti in kršenju naših ustavnih pravic do zdravega okolja in varnega načina življenja.

Če se naši problemi vsaj posredno dotikajo tudi vas, vas vabimo k sodelovanju pri skupnem prizadevanju za povečanje naše varnosti in izboljšanju kakovosti življenja v naših lepih krajih.

Z lepimi pozdravi,
Civilna iniciativa za zaprtje kamnoloma Sostro

Pismo župana Zorana Jankovića preds. ČS Sostro

Poštovani gospod Janez Moškrič!

Tako imenovana »Civilna iniciativa za zaprtje kamnoloma Sostro« z dopisom seznanja občane z njihovim videnjem problematike kamnoloma v Sostrem in poziva okoliške stanovalce k skupnem reševanju problematike in skupnem prizadevanju za povečanje varnosti in izboljšanje kakovosti življenja.

Razumem, da se krajani borijo za boljše pogoje bivanja, vendar je ravnanje civilne iniciative, v delovanje katere se, kot slišim, tudi sam aktivno vključuješ, nekorektno in zavajajoče, saj zavestno obračate dejstva.

Naj te spomnim, da sva, skupaj s odgovornimi osebami Snage, CPL in KPL, pred dvema letoma obiskala kamnolom. Dogovorili smo se, da MOL oziroma JP Snaga postane lastnik nekaterih sosednjih zemljišč, kjer bo uredila predelovalnico gradbenih odpadkov, krajani pa bodo dobili novo cesto, saj je cesta, ki pelje do kamnoloma, ozka in preobremenjena.

Nova cesta je bila, kot smo obljubili, predvidena v osnutku občinskega prostorskega načrta, a si preko četrtna skupnosti, skupaj z gospodom Ovnom, takratnim predsednikom nadzorne odbora MOL, izsilil njeno črtanje, čeprav so že potekale aktivnosti s pristojnim kmetijskim ministrstvom za izdajo potrebnih soglasij in kljub dejstvu, da predlagana trasa ceste praktično ne bi potekala po obdelovalnih površinah. Celotno opozoril sem te, da ne vem, kako boš to znal pojasniti prebivalcem ob obstoječi cesti. Zato ni korektno, da posledice preozke ceste, kot so varnost pešcev, predvsem šolarjev, razpoke na stavbah, hrup in onesnaževanje okolja, prevališ na vodstvo Mestne občine Ljubljana.

Lokalni vodovodi (Podmolnik, Sadinja vas, Podlipoglav, Šentpavel in Češnjice-Zagradišče) bodo navezani na centralni vodovodni sistem, pa ne zaradi »neposredne ogroženosti vodnih virov« kot posledice delovanja kamnoloma, pač pa zaradi boljše oskrbe s pitno vodo, njene kakovosti in zanesljivosti dobave.

Z načrtovanimi aktivnostmi KPL glede kamnoloma Sostro si bil pisno seznanjen konec marca letošnjega leta. Še pred morebitno širitvijo bo v kamnolomu urejena sekundarna predelava agregata oziroma izdelava betonskih mešanik, nikoli pa ne bi dovolil selitve obrata litega asfalta na to lokacijo.

Ohranjanje območja kamnoloma, njegova širitev in dopustnost umestitve zbirnega centra za predelavo in odlaganje gradbenih odpadkov je razvojna strateška odločitev občine. Za območje širitve kamnoloma je predviden OPPN. V postopku njegovega sprejemanja se bo izvedla tudi presoja vplivov na okolje, ki bo pokazala okoljsko ustreznost z vseh okoljskih vidikov (voda, zrak, vplivi na bivalno okolje in družbene aktivnosti ...).

Zato očitek civilne iniciative, da MOL nima posluha za interese kraja, ne drži, ne pozabi niti, da kamnolom omogoča delo in s tem preživetje kar nekaj družinam s tega območja.

Z reševanjem problematike kamnoloma Sostro bi se morali ukvarjati tako, kot smo začeli. Torej, s sodelovanjem, ne pa na način, ki se ga lotevate v civilni iniciativi, ki po mojem globokem prepričanju ne bo dal pričakovanih rezultatov.

Z lepimi pozdravi,
župan Zoran Jankovič

Kolišča na Ljubljanskem barju vpisana na Unescov seznam svetovne dediščine

Foto: Bor Slana, Simon Plestenjak/siol.net

V alpskem prostoru ležijo najbolj jugovzhodne prazgodovinske koliščarske naselbine na mokrih tleh na obrobju Ljubljanskega barja, ki je eno najpomembnejših arheoloških območij v Sloveniji in po uvrstitvi na Unescov seznam svetovne dediščine zdaj tudi v svetu. Gre za dragocen del človekove preteklosti, zgodovine arheološke znanosti v tem delu Evrope in hkrati neizčrpen arheološki vir v skupnem spominu človeštva.

27. junija 2011 so bila v Parizu Prazgodovinska kolišča okoli Alp na vsakoletnem srečanju Odbora za svetovno dediščino uvrščena na Seznam svetovne dediščine. Tako ima Slovenija sploh prvo kulturno nominacijo na Seznamu, in to ob 25-letnici vpisa Škocjanskih jam pod naravnimi kriteriji. Koliščem na Ljubljanskem barju je z vpisom na Unescov Seznam svetovne dediščine po najstrožjih mednarodnih standardih priznana izjemna univerzalna vrednost in prispevek k poznavanju prazgodovinskih koliščarskih civilizacij, ki so se raztezale v zaokroženem geografskem območju več kot 4500 let.

Znanih je približno 1000 koliščarskih najdišč okoli Alp, srečamo jih v Švici, južni Nemčiji, Avstriji, severni Italiji, na vzhodu Francije in v Sloveniji. Pogosto ležijo na obrobju jezer, na danes z barjem prekritih nekdanjih vodah in redkeje v rečnih mrtvicah. Ker so se pogreznila v tla, ki so bila stalno vlažna, so lesene konstrukcije, ostanki hrane, lesena orodja in celo oblačila ostali ohranjeni. Ostanki nam dajejo poglobljen vpogled v takratno življenje. Kolišča in barjanske naselbine iz prazgodovinskega obdobja so poseben pojav, značilen za alpske dežele. V številnih jezerih in na mokrotnih področjih alpskega sveta so se odlično ohranila. Gre za spomenike edinstvenega pomena. Na nobenem drugem kraju na svetu ni razvoj naselbinskih skupnosti iz mlajše kamene dobe in kovinskih dob tako jasno viden. Raziskave lahko njihovo kulturo, gospodarstvo in okolje od 5. do 1. tisočletja pr. n. š. osvetlijo do podrobnosti. V alpskem prostoru ležijo najbolj jugovzhodne prazgodovinske koliščarske naselbine na mokrih tleh na obrobju Ljubljanskega barja, ki je eno najpomembnejših arheoloških območij v Sloveniji in zdaj tudi v svetu. Je dragocen del človekove preteklosti, zgodovine arheološke znanosti v tem delu Evrope in hkrati neizčrpen arheološki vir v skupnem spominu človeštva.

Na povabilo Švice kot vodilne partnerice se je Slovenija pridružila Franciji, Nemčiji, Avstriji in Italiji pri pripravi serijske nominacije Prazgodovinska kolišča okoli Alp na Unescov Seznam svetovne dediščine. Prazgodovinska kolišča na Ljubljanskem barju so zastopana in predstavljena z dvema lokacijama pri Igu. S svojo kompleksnostjo predstavljata vse bogastvo in raznolikost koliščarske dediščine in tem delu alpskega obrobja.

Krajski park Ljubljansko barje se je že pred svojo formalno ustanovitvijo aktivno vključil v pripravo dosjeja za nominacijo, v nadaljevanju pa je postala njegova vloga še pomembnejša, saj je ustanovljeno zavarovano območje narave na tem območju Odboru za svetovno dediščino pri Unescu zagotavlja aktivno upravljanje s tem območjem. Naravovarstveni režimi, ki veljajo na območju najdišč (prvo varstveno območje krajskega parka) so tako idealna oblika varstva arheološke dediščine na tem območju. Zagotavljanje trajnostne kmetijske rabe na tem prostoru, prepoved agro- in hidromelioracij ter građenj namreč omogoča ohranitev dovolj mokrotnega značaja barjanske zemlje, v kateri se bodo ostanki koliščarske civilizacije lahko ohranili tudi za naslednje generacije.

POZIV ŽUPANA ZORANA JANKOVIČA

Spoštovane mlade obiskovalke in mladi obiskovalci Trnovskega pristani!

Urejena nabrežja Ljublanice postajajo s prenovljenimi sprehajalnimi potmi in prostori za sprostitve vsak dan bolj priljubljena točka za srečanja in druženje. Trnovski pristan ali »Trnovska plaža«, kot ste jo poimenovali, je postal priljubljeno shajališče vseh generacij, ob koncih tedna predvsem vas mladih, ki si tukaj naredite svojo zabavo.

Prav dogajanja ob koncih tedna so žal tista, ki povzročajo slabo voljo okoliških prebivalcev, ki tožijo predvsem nad (pre)glasnim zbiranjem in popivanjem mladih ter nad brezobzirnim smetenjem in odpadki, ki jih večerni in nočni obiskovalci po končanih zabavah zmeraj znova puščate za seboj.

V Ljubljani spodbujamo strpnost in medkulturni ter medgeneracijski dialog, zato skušamo razumeti obe strani: **stanovalce, ki so upravičeni do miru in reda v svoji soseski, ter vas mlade, ki si želite prostora za druženje in zabavo tudi zunaj gostinskih lokalov.** Na nabrežja smo namestili velike koše za smeti, kamor naj bi odlagali pločevinke in druge odpadke. Okrepili smo ekipe, ki ob koncu tedna čistijo vse tisto, kar za seboj pustite na nabrežju, pa tja še zdaleč ne spada. Prizadevamo si, da bi bila nabrežja očiščena, še preden se stanovalci v soseski zjutraj zbudijo. Pod Prulskim mostom smo uredili **nove, za uporabnike brezplačne sanitarije.** S stanovalci se pogosto pogovarjamo in skušamo miriti vse tiste, ki so razočarani nad ravnanjem mladih v njihovi okolici.

Vendar pa to ni dovolj, saj za ureditev razmer potrebujemo predvsem vašo pomoč. Stanovalci so namreč zmeraj bolj zlovoljni, »Trnovska plaža« vedno bolj zasmetena, noči ob koncu tedna pa vedno bolj hrupne. Zato nam boste morali čim prej stopiti nasproti: **za seboj sproti pospravljati, saj je košev dovolj, uporabljati nove sanitarije, ki so vam na voljo, in občutno znižati raven hrupa.**

Od vas pričakujem, da spoštujete lepoto in urejenost »Trnovske plaže«, in prepričan sem, da bomo skupaj dosegli, da bo lokacija prijazna do vseh – vas, ki se zabavate, jutranjih sprehajalcev in okoliških stanovalcev. Če nam to ne bo uspelo, bomo namreč žal primorani ob koncu tedna čez noč zapreti dostope do Trnovskega pristani.

Sam sicer nasprotujem takšnemu skrajnemu ukrepu, ki pa žal ni izključen. Pred nami je poletje, čas počitnic, družabnih srečanj in zabave. Na Trnovskem pristanu bi veliko raje kot mestne redarje srečeval prebivalke in prebivalce vseh generacij, seveda tudi mlade, ki s svojo prisotnostjo dokazujete, da se na nabrežjih Ljublanice dobro počutite. Ali bo temu tako in nam bo z roko v roki uspelo zagotoviti sožitje in zadovoljstvo vseh, je sedaj odvisno samo od vas.

Lepo poletje 2011 vam želim!

Zoran Jankovič, župan

Ljubljanske novice

Podatki Centralnega čakalnega seznama javnih vrtcev MOL za šolsko leto 2011/12 z dne 4. julija 2011

Z združitvijo čakalnih seznamov vseh 23 vrtcev v centralni čakalni seznam MOL se nadaljuje proces vključevanja otrok na prosta mesta v vrtcih. Informacijski sistem bo samodejno poiskal iz centralnega čakalnega seznama otroke po vrstnem redu po številu točk, prvi izbiri, drugi izbiri itd. in jih razporejal glede na podatke vrtcev o novih prostih mestih, kar posledično pomeni, da se centralni čakalni seznam dnevno spreminja. MOL objavlja novi seznam enkrat mesečno.

Vrtec pozove starše otroka k podpisu pogodbe o vključitvi otroka v vrtec takoj oz. najpozneje v roku 3 dni od dneva, ko ga sistem dodeli v obravnavo. Starši otroka so dolžni v roku 15 dni od dneva vročitve poziva k sklenitvi pogodbe podpisati pogodbo. Če starši v roku 15 dni ne bodo prišli podpisati pogodbe v vrtec, bodo podatki o otroku vrnjeni na centralni čakalni seznam, vrtec pa bo lahko k podpisu pogodbe pozval naslednjega otroka, ki ga bo sistem izbral iz centralnega čakalnega seznama po vrstnem redu. Program bo za vsakega posameznega otroka vedno znova najprej preverjal možnost vključitve otroka v vrtec prve izbire, druge izbire (opredeljene na vpisnici vpisa v marcu 2011) in nato po vrstnem redu v okviru izbire katerikoli vrtec – še tretji, četrti in peti želeni vrtec, če pa v vseh naštetih vrtcih ne bo prostega mesta za posameznega otroka, pa možnost vključitve tudi v vse preostale vrtce.

Kljub zakonsko določenim rokom pozivamo starše, da se čim prej odločijo za podpis pogodbe ali za zavrnitev ponudbe vrtca, kar morajo vrtcu sporočiti v pisni obliki, saj s tem sprostijo prostor za druge otroke.

Na centralnem čakalnem seznamu so lahko tudi otroci z visokim številom točk, ker morda ni bilo razpisane prostega mesta, ki bi ustrezal starosti otroka, programu, želenemu vrtcu ali pa so starši zavrnilo podpis pogodbe. V primeru, da starši zavrnejo ponujeno prosto mesto v vrtcu, jim ta vrtec v tem šolskem letu ne bo več ponudil nadaljnjih prostih mest.

Otrokom na centralnem čakalnem seznamu, ki jim šolskem letu 2011/12 ne bo ponujeno nobeno prosto mesto v vrtcu, pripada po veljavnem odloku o sprejemu otrok 10 točk pri ponovnem vpisu v vrtec za šolsko leto 2012/2013, če pa so starši ponujeno prosto mesto odklonili, do teh točk niso upravičeni. Centralni čakalni seznam za šolsko leto 2010/11 velja do 31. avgusta 2011.

Primeri vključevanja

Primer 1: Izbrali ste vrtec 1 (prva izbira), izbrali ste vrtec 2 (druga izbira) in izbrali ste izbiro katerikoli vrtec – DA (3, 4, 5 vrtec)

1. Pokličite vas vrtec po vašem zaporedju od 1 do 5, sprejmete ponujeno mesto,

otrok je sprejet v vrtec in ni več na centralnem čakalnem seznamu.

2. Ker v vrtcu 1 do 5 ni prostora, vas pokliče vrtec X, ker ste izbrali izbiro katerikoli vrtec. Vi sprejmete ponujeno mesto v vrtcu X, otrok je sprejet v vrtec in ni več na centralnem čakalnem seznamu.

3. Ker v vrtcu 1 do 5 ni prostora, vas pokliče vrtec X, ker ste izbrali izbiro katerikoli vrtec. Vi NE sprejmete ponujenega mesta v vrtcu X in še naprej čakate na ponudbo vaših izbranih vrtcev ali katerega koli drugega vrtca. Otrok v tem primeru ostane na centralnem čakalnem seznamu, v centralni evidenci vpisa pa bo pri zapisu o vašem otroku zabeleženo, da ste mesto v vrtcu X zavrnilo, zato vam pri vpisu otroka v vrtec za naslednje šolsko leto ne bodo pripadale točke po 8. kriteriju iz veljavnega odloka. V primeru sprostitev mesta v vrtcu X vam ta vrtec ne bo več ponudil prostega mesta, ker ste ga poprej že odklonili, lahko pa boste pozneje še vedno prejeli ponudbe iz vrtcev 6, 7, 8 ...

Primer 2: Izbrali ste vrtec 1 (prva izbira), izbrali ste vrtec 2 (druga izbira), niste pa izbrali izbire katerikoli vrtec

1. Pokličite vas vaš izbrani vrtec, sprejmete ponujeno mesto, otrok je sprejet v vrtec in ni več na centralnem čakalnem seznamu.

2. Če v vaših dveh izbranih vrtcih ne bo prostora, ne boste prejeli ponudb iz drugih vrtcev ob sprostitev mest, ker na vlogi niste izbrali izbire katerikoli vrtec. Otrok v tem primeru ostane na centralnem čakalnem seznamu, pri vpisu otroka v vrtec za naslednje šolsko leto mu bodo pripadale točke po 8. kriteriju iz veljavnega odloka.

Oddelek za predšolsko vzgojo in izobraževanje MOL

Otroški bazar

8.-11. september 2011, Gospodarsko razstavišče Ljubljana

Otroški bazar je največja izobraževalno-sejemska prireditelj za družine v Sloveniji. Otrokom ponudi številne ustvarjalne delavnice v tematskih koticih, bogat kulturni program na odru, spoznavanje malih živali, veliko športnih aktivnosti ter drugih zanimivih doživetij. Staršem v okviru sejemskega dela predstavi otroške izdelke in storitve, načine preživljanja prostega časa, otroško pohištvo, obšolske dejavnosti, otroška oblačila in opremo ter nove ideje za počitnice. Obiskovalcem bodo

v Svetovalnici za starše na voljo številne delavnice, predavanja in svetovanja s področja vzgoje otrok, dojenja, shranjevanja matičnih celic, varnosti v prometu in partnerskih odnosov. Seveda organizator ne pozablja niti na številne izdelke, storitve in informacije za nosečnice.

Organizator za otroke iz vrtcev in osnovnih šol tako kot vsako leto tudi letos pripravlja brezplačne vodene ogledne prireditve, poskrbi pa tudi za to, da se v Ljubljano pripeljejo z vlaki in avtobusi po izjemno ugodnih cenah. Otroški bazar seveda namenja posebno pozornost tudi dobrodelnosti in v okviru tega pripravlja kar dve dobrodelni akciji – zbiranje šolskih potrebščin in zbiranje denarja s pomočjo prodaje Bazarkovih majic.

Vstop na prireditve je prost!

Več o prireditvi: www.otroskibazar.si

Počitniške dejavnosti Javnega zavoda Mladi zmaji za otroke in mladostnike

Javni zavod Mladi zmaji – Center za kakovostno preživljanje prostega časa otrok in mladih, katerega ustanoviteljica je Mestna občina Ljubljana, je pripravil pester počitniški program za otroke in mladostnike, ki že od 27. junija poteka v Četrtnih mladinskih centrih (ČMC) Bežigrad, Črnuče, Šiška in Zalog. Dejavnosti bodo potekale vse do konca avgusta.

V tem času se bodo mladi udeležili različnih izletov po Sloveniji (v adrenalinski park, pustolovski park, na Bled in še kam), obiskali Gardaland, izpeljali dve mednarodni mladinski izmenjavi in Ljubljani in Nemčiji, se družili na zanimivih taborih (v Savudriji, Moravskih toplicah ...) ter ustvarjali v delavnicah v Četrtnih mladinskih centrih.

Dejavnosti so namenjene predvsem otrokom in mladostnikom med 9. in 18. letom starosti. Udeležba na vseh dejavnostih je brezplačna ali pa so prispevki le simbolični. Natančnejši program in časovni razpored aktivnosti je dostopen na spletni strani Mladih zmajev, za dodatne informacije o poletnem počitniškem programu pa se lahko obrnete tudi na Sandro Smiljanič na e-naslov: sandra.smiljanic@mladizmaji.si ali info@mladizmaji.si. Pod zavihkom Kontakti najdete tudi spletne strani posameznih Četrtnih mladinskih centrov.

Javni zavod Mladi zmaji

Otroško poletno branje

Mestna knjižnica Ljubljana s projektom *Poletavci – poletni bralci* spodbuja branje pri otrocih.

Boj z branjem in knjigo proti neulovljivim svetovom, ki jih ponuja sodobna

elektronika, se kaže na prvi pogled kot boj s kamenčki proti Goljatu. Ni veliko možnosti na uspeh, pa vendarle. Ker se v Mestni knjižnici Ljubljana zavedamo, kako pomembno je branje v otroštvu, kakšno moč ima pisana beseda na razvoj otrokove domišljije, smo se odločili, da otroke stare od 7. do 12. let povabimo k posebnemu poletnemu branju. Projekt smo poimenovali *Poletavci – poletni bralci*. Poletavci zato, ker verjamemo, da s prebrano besedo otroške misli in fantazija letijo visoko in proderjo globoko. Ker vemo, da niso vsi otroci ljubitelji knjig, jim pri Poletavcih omogočamo branje česar koli, še posebej pa nagovarjamo starše, da otroke spodbujajo in jih navajajo na vsakodnevno branje med poletnimi počitnicami.

Po lanskoletnih ameriških raziskavah (Keiser Family Foundation; Generation M2) povprečen ameriški najstnik preživi vsako svojo budno minuto – razen časa, ko je v šoli – tako, da uporablja pametni telefon, računalnik, televizijo in ostale elektronske naprave. Otroci in mladostniki med 8. in 18. letom tako preživijo več kot sedem ur in pol na dan v družbi tovrstnih naprav in skorajda ne berejo več. Z otroki in mladimi v Sloveniji ni veliko drugače, zgovoren je podatek Statističnega urada RS, ki pove, da dekleta na dan porabijo le 17 minut za branje, med vikendom pa prav toliko časa dečki.

Kako postati poletavec, poletavka?

V projektu lahko sodelujejo otroci med 7. in 12. letom, ki bodo med poletnimi počitnicami brali 30 dni vsaj pol ure na dan. Otroci lahko berejo, kar koli si zaželejo: knjige, časopisne članke, stripe, revije, turistične vodnike. Zgibanke s seznamom bralnih dni in priloženo kazalko otroci ali starši prejmejo v vsaki enoti Mestne knjižnice Ljubljana, lahko pa si jo natisnejo tudi na naši spletni strani: www.mklj.si. Poln seznam bralnih dni otroci skupaj s svojimi podatki oddajo v knjižnici ali pa pošljejo po elektronski in navadni pošti.

Projekt bomo zaključili 15. septembra 2011. Na zaključni prireditvi, ki bo konec meseca septembra, bo vsak poletavec in poletavka prejel priznanje in majico Poletavci – poletni bralci. Izžrebanim pa bomo podarili tudi privlačne nagrade: 20 nahrbtnikov in glavno nagrado – kolo!

Mestna knjižnica Ljubljana

Poletne prireditve v Ljubljani

Poleti je Ljubljana privlačno, sproščeno mesto z mnogimi doživetji. Številne prireditve se odvijajo na javnih površinah in so za obiskovalce brezplačne.

Za nami je že **festival Ana Desetnica**, ki je do 3. julija potekal po številnih ljubljanskih ulicah in trgih in ob Gradaščici ter Ljubljani. ● Tudi letos je na ladjicah po Ljubljani videti in slišati godbenike **pihalne orkestre**, ob nedeljah pa obiskovalce ob Ljubljani zabava Glasbena mladina Ljubljanska,

Foto: Miha Fras

9. junija so odprli vrata prostori Vrtca Viški gaj, prenovljeni po lanskih poplavalih.

Foto: arhiv GR

Otroški bazar že šestič vabi na Gospodarsko razstavišče od 8. do 11. septembra.

Foto: Dunja Wedam

Nova poletna popestritev v središču mesta sta dve cvetlični cizi z rezanim cvetjem.

Foto: Vojko Anzeljc

Na Gornjem trgu je 24. julija zažvela nova turistična prireditev Srednjeveški semenj.

ki izvaja program **Glasba na vodi** julija in avgusta ob nedeljah od 11.30 do 12.30. ● Kogar bo pot zanesla na Gornji trg, bo ob petkih ob 20.30 lahko prisluhnil glasbi **Jazz na Gornjem trgu** (vsi petki še do 26. avgusta). ● Na Gornjem trgu bodo ob nedeljah (21. 8., 28., 4. 9. in 11. 9.) **Srednjeveški semnji**, prireditve, ki bodo trajale od 10. do 15. ure in bodo poleg sejišča in z njim povezanim dogajanjem vključevale tudi **gledališko predstavo s srednjeveškimi burkači** (vsakokrat ob 11. do 13. ure). ● Nedelje bodo pestreše kot v preteklih letih, saj je letos zažvel tudi paviljon v Parku Zvezda, kjer potekajo **Promenadni koncerti** ves julij, avgust in september z začetkom ob 11. uri in zaključkom ob 15. uri. ● Tradicionalni mednarodni **festival Minipoletje**, namenjen otrokom, bo prav tako potekal ob nedeljah do 30. avgusta, in sicer na Križevniški ulici in na Ljubljanskem gradu. ● **Knjižnice pod krošnjami** letos delujejo na štirih lokacijah: do konca avgusta vsak petek, soboto in nedeljo v parku Tivoli, v Trnovskem pristanu in na Ljubljanskem gradu, ob sobotah pa tudi na razgledni terasi na Petkovškovem nabrežju. ● Vsako soboto ob 11. uri se z balkona Mestne hiše oglašijo **Ljubljanski piskači**, vztrajali bodo do konca septembra. Pol ure zatem, ob 11.30, se Ljubljanski piskači oglašijo s stolpa na Ljubljanskem gradu. ● Sobote do konca oktobra so na Bregu rezervirane za **Umetniško tržnico**, med 9. in 16. uro, nedelje pa za **Sejem starin**, ki poteka vse leto med 10. do 14. uro.

Celovit pregled je na voljo na spletni strani www.visitljubljana.si/si/prireditve.

Ob sprehodih ne pozabite na **galerije na prostem**: v Tivoliju bo fotografska razstava Žige Koritnika na ogled do 30. avgusta, na Krakovskem nasipju pa razstava fotografij ob 20. obletnici osamosvojitve Slovenije do 25. avgusta.

Knjižnica pod krošnjami vabi k branju na petih lokacijah

Branje pod krošnjami dreves se je letos začelo 27. maja in bo trajalo vse poletje – do 28. avgusta na petih lokacijah: ● **Park Tivoli, Wellness pod hrastom**: Čas za listanje: petek, sobota in nedelja od 10. do 20. ure. Vsak petek ob 17. uri: *Odprta krošnja*, vsak petek ob 18. uri: *Bralna glasba v živo*. ● **Ljubljanski grad, Pristajališče pod kostanjem**: Čas za listanje: petek, sobota in nedelja od 10. do 20. ure. ● **Trnovski pristan, Bralno gnezdo pod vrbo**: Čas za listanje: petek, sobota in nedelja od 10. do 20. ure. ● **Petkovškovo nabrežje, Časopisnica na mestni plaži**: Čas za listanje: sobota od 10. do 20. ure. ● **Park Tabor, Kavarna pod platano**: Čas za

listanje: petek, sobota in nedelja med 10. in 17. uro. Vsak petek od 10.30–11.30: *Glasno branje za bralce v letih*. - Več informacij na spletni strani Knjižnice pod krošnjami.

Koncerti na Ljubljani tudi septembra

Zveza kulturnih društev Ljubljana je junija in julija pripravila cikel *Koncertov na Ljubljani*. Gre za koncerte, s katerimi ljubljanske pihalne godbe razveseljujejo ljubljance, turiste, ljubitelje godbene glasbe in mimoidoče na obrežjih Ljubljane in v središču mesta. 13. julija si je koncert ogledal tudi župan Zoran Jankovič in pozdravil člane Godbe ljubljanskih veteranov. Posamezna godba se ustavi tudi na Mesarskem mostu, kjer odigra od 20 do 30 minut programa. Septembrski koncerti na Ljubljani pa se bodo odvijali 1. septembra (Pihalni orkester Bežigrad), 5. septembra (Pihalni orkester Litostraj) in 6. septembra (Papirniški pihalni orkester Vevče).

Letošnji Koncerti na Ljubljani in Mesarskem mostu so del projekta *Starosti prijazna Ljubljana*, katerih namen je med drugim prispevati h kakovosti življenja starejših meščanov in sožitju generacij. Mestna občina Ljubljana je prvo slovensko mesto, ki se je odločila za podporo temu projektu (program Svetovne zdravstvene organizacije, s katerim želijo mestnim oblastem po svetu pomagati pri uvajanju prijaznejšega načina življenja in odnosa do starejših meščanov) in je tako postala zgled vsem slovenskim mestom.

Avgustovske prireditve na Ljubljanskem gradu

Poleg Filma pod zvezdami, katerega program predstavljamo posebej, Grad tudi avgusta vabi na vrsto zanimivih prireditev: ● Drugo pravljčno ustvarjalno srečanje za otroke bo 13. avgusta ob 17. uri v Friderikovem stolpu. Prebirali bodo slovenske pravljice, spoznavali pravljčne junake in njihove prigode, nato pa nadaljevali z delavnico, na kateri bodo otroci poskušali izraziti pravljčne utrinke. Delavnice in pravljčne animacije so primerne za otroke, starejše od treh let, pripravljajo pa jih v sodelovanju z Društvom prireditve in dogodki. Zbirni center: pri Info centru Ljubljanskega gradu, vnaprejšnje najave niso potrebne. Prodaja vstopnic: Info center na Ljubljanskem gradu, spodnja postaja vzpenjače, www.ljubljanskigrad.si ter na www.mojeokarte.si. ● Festival stand-up komedije Panč bo potekal od 21. do 24. avgusta, vsakokrat ob 21. uri na Grajskem dvorišču. V štirih dneh se bo vrstilo 24 komikov iz Slovenije, Hrvaške, Bosne, Srbije in Anglije, ki bodo poskrbeli, da bo smeh odmeval med zidovi

gradu. ● **Interaktivni avdiovizualni performans** Uzvočevanje // Hibridni vrt je instalacija avdiovizualnega performansa v urbanem prostoru, ki ne govori o sozvočju, pač pa pripoveduje na uzvočen način. Način pripovedovanja je hkrati že vsebina sama. Projekt, ki je bil podprt s strani Ministrstva za kulturo RS in Občine Medvode, bo potekal 25. avgusta ob 20. uri v Grajskem parku – Lipnik. V primeru dežja bo prestavljen na 31. avgust. Vstop je prost. ● **Festival komedije** Komedija pod zvezdami bo potekal od 26. do 31. avgusta. Vsak večer ob **21.30 uri** bodo slovenski igralci na Grajskem dvorišču predstavili po eno komedijo. Več: www.komedijapodzvezdami.si.

Poleg naštetih dogodkov je še vedno na ogled: ● **slikarska razstava** V čast sliki (Stanovska dvorana in Palacij; do 4. 9. 2011) profesorjev Akademije za likovno umetnost in oblikovanje **Emerika Bernarda, Hermana Gvardjančiča, Jožefa Muhoviča, Franca Novinca in Branka Suhyja**, ki v času novih medijev zavestno gojijo klasične slikarske tehnike in kot skupina razstavljajo doma in v tujini, vsakokrat z novim opusom del (doslej v Zagrebu, na Dunaju, v galeriji Prešernovih nagradencev v Kranju, v Benetkah), ● **miniature in slike** Karla Zelenka (Peterokotni stolp; do 4. 9. 2011), ● **razstava Ples barvnih sozvočij Nore de Saint Pičman** in otrok iz vrtca pod Gradom (Kazemate; do 11. 9. 2011), ● **spominska razstava Franceta Rotarja – Velika plastika** (Grajsko dvorišče; do 11. 9. 2011) in ● **slikarska razstava Milana Eriča in Zvonka Čoha z naslovom Transformerji** (Nekaj na klavir).

Podrobnejše informacije o dogodkih na www.ljubljanskigrad.si.

Noči v stari Ljubljani: Sozvočje različnosti

23. mednarodni glasbeni festival

25. – 27. avgust 2011, 13 različnih prizorišč v Stari Ljubljani. Na več kot 30 dogodkih se bo v treh dneh predstavilo več kot 500 domačih in tujih glasbenikov iz različnih držav sveta. Program je zasnovan predvsem na jazz, etno in klasični glasbi in je namenjen obiskovalcem vseh generacij. Letošnji 23. mednarodni glasbeni festival bo potekal pod geslom *Sozvočje različnosti*, začel se bo 26. avgusta ob 20. uri na Mestnem trgu pred Mestno hišo z dogodkom *Zvezda nad goro*. Nastopila bo ena najprepoznavnejših literarnih ustvarjalok v Sloveniji, Svetlana Makarovič ob spremljavi Madžarskega nacionalnega romskega orkestra.

Več informacij na www.imagosloveniae.net

Potujoči cvetlični cizi v središču mesta

Turizem Ljubljana je letošnje poletje popestril z dvema potujočima cvetličnima cizama za prodajo rezanega cvetja. Prodajalki cvetja s cvetličnima cizama lahko srečamo na Mesarskem mostu, na Prešernovem trgu, pri Čevljarškem mostu, na začetku Brega, pri Herkulovem vodnjaku na izteku Starega trga ali na Cankarjevi cesti v bližini Moderne galerije. Lokacije so izbrane tako, da prodaja cvetja ne ustvarja konkurence drugim prodajalcem rezanega cvetja.

Projekt za cvetlični cizi je nastal v Quadratu Designu, izdelali pa so ju v Mizarstvu Golob v Kamniku. Turizem Ljubljana je za cvetlični cizi namenil 6.360 evrov. Grafično opremo je ustvarila Jagoda Jejčič, avtorica grafičnega simbola zmajčka Ljuba, ki na aplikacijah za ta projekt v rokah drži šopek. Enotno so opremljene tudi cvetličarke – nosijo predpasnike z enako podobo in slamnike. Prizor postaja priljubljen fotografski motiv turistov.

Srednjeveški semenj na Gornjem trgu

Na prenovljenem Gornjem trgu Turizem Ljubljana letos razveseljuje z novo prireditvijo - Srednjeveškim semnjem. Prvi se je kljub deževnemu vremenu dogajal 24. julija in je trajal vse od 10. dopoldne pa do 15. ure. Prireditev je paša za oči, saj je zasnovana kot živ muzejski dogodek na prostem, ki obiskovalcem pričara pristno vzdušje srednjega veka sredi Stare Ljubljane. Na stojnicah je mogoče kupiti srednjeveške predmete, pa tudi hrano in pijačo. Semenj spremljajo predstavitev srednjeveških rokodelcev, na delavnici lahko aktivno sodelujejo tudi obiskovalci. Del srednjeveškega semnja sta tudi gledališki predstavi *Roman pa Julci* s srednjeveškimi burkači, ki se začeta ob 11. in 13. uri. Na Gornjem trgu bodo celotno prireditev ponovili še štirikrat, vsakič ob nedeljah: 21. in 28. avgusta ter 4. in 11. septembra 2011.

Ogled Ljubljane z Veselim Janezom

Slovenija je bogatejša za novo turistično atrakcijo – prvi nadstropni panoramski avtobus, ki se imenuje Veseli Janez. Janez prevaža turiste in domačine tudi po Ljubljani. Ogled slovenske prestolnice z Veselim Janezom in vodnikom je izjemno doživetje tudi za Ljubljance. Zaenkrat prevaža po

Ljubljani zaključene skupine (društva, klube, upokoje), izjemno zanimiv je za šole in vrtce, pa za študente, ki prihajajo v naše mesto ... Uporaben je tudi kot potujoči oder z animacijo, glasbo ... Na odprtem delu ima 52 sedežev, spodaj pa še 32 v pokritem delu. Med približno 3-urno vožnjo z Janezom si potniki ogledajo vse glavne znamenitosti Ljubljane, ustavijo pa se tudi na Barju pri Plečnikovi cerkvi in na Gradu, kjer se lahko povzpnejo na stolp ali si ogledajo razstavo slovenske zgodovine. Rezervacije za vožnje sprejema Kompas iz Novega mesta na tel 07/393 1 530 ali po e-pošti kompas.nm@siol.net.

Več informacij na www.kompas-nm.si/veseli-janez/.

Orinoco - Indijanci amazonskega deževnega gozda

Razstava Indijanci amazonskega deževnega gozda pripoveduje o sonaravnem dvanajstih etničnih skupin, ki že stoletja živijo ob reki Orinoko v južni Venezueli. Skupine De'áruwa (Piaroa), Ye'kuana, Yanomami, Híwi (Guahibo), E'ñepa (Panare) in Hodi živijo v porečju reke Orinoko v Amazoniji. Wakuenai (Curripaco), Baniwa (Baniva), Baré, Puinave, Warekena in Tsase (Piapoco) so z območij Gvajane in Rio Negra amazonskega porečja v Braziliji in Kolumbiji. Postavljena v slikovni in zvočni ambient deževnega gozda, razdeljena v tri glavne sklope - narava, vsakdanje življenje, sistemi verovanj in obredov - jih predstavlja v gozdu, na rekah in njihovih skupnih bivališčih. Zajema zelo širok razpon predmetov (okrog 700) od obrednih - maske, okraski iz perja, šamanski pripomočki, posvečene palice in orožje - do pestrega izbora nakita: zapestnice, ogrlice in uhani. Prav tako predstavlja bogat izbor pip, piščali, ropotulj in drugih glasbil, predmetov iz vsakdanjega življenja - čolnov, vesel, loncev in tkanin - in bogato paleta edinstvenih in umetno pletenih košar. Vsi ti predmeti jasno odražajo nezapleten odnos med njihovimi uporabniki in naravo: vse, kar izvira iz deževnega gozda, se mora tja tudi vrniti.

Orinoko je tretja največja reka na svetu, ki deli Venezuelo na dva dela: naseljeni sever in neobljudeni jug, kjer živijo Indijanci amazonskega deževnega gozda. Svoje vode izliva v 30.000 km² veliki delti z okrog 300 rokavi, ki so pomembne transportne poti za Amazonijo, kjer so si indijanska ljudstva ustvarila svoje domove v sozvočju z naravo. Amazonija je ena od dvajsetih zveznih držav Venezuele, ki je devetkrat večja od Slovenije, njeno naravno okolje pa sodi med najbolj ohranjene na svetu. Velika razstava z zbirko Orinoco Fundacije Cisneros, Venezuela je odprta od letošnjega aprila do aprila 2012 in je nikakor ne gre zamuditi.

Slovenski etnografski muzej, Metelkova 2, Ljubljana, odprto: torek - nedelja 10.00 - 18.0, zaprto: ponedeljki, prost vstop: vsako zadnje nedeljo v mesecu
www.emo-muzej.si

Natečaj za dramsko besedilo, namenjeno mladim

Gledališki epicenter srednje in jugovzhodne Evrope v sodelovanju z gledališčem Company of Angels iz Londona razpisuje natečaj za dramsko besedilo, namenjeno mladim od 14. leta dalje (brez tematskih omejitev), ki bo hkrati potekal v sedmih državah: Bosni in Hercegovini, Bolgariji, Črni Gori, Hrvaški, Sloveniji, Srbiji in Makedoniji.

Natečaj je anonimen, v primeru pridejo še neobjavljena in neuprizorjena dramska besedila. Dramska besedila je treba dostaviti pod šifro s pripisom Za Južnoslovansko čitanko v treh izvodih do 1. septembra 2011. Za Slovenijo na naslov Lutkovno gledališče Ljubljana, Krekov trg 2, 1000 Ljubljana.

Nagrajena dramska besedila bodo v izvorniku in v angleškem prevodu natisnjena v Južnoslovanski čitanki, katere promocija bo potekala novembra 2012 v državah srednje in jugovzhodne Evrope ter v Londonu.

Prav tako bodo nagrajena dramska besedila, uprizorjena v enem od gledališč za mlade, ki je član Gledališkega epicentra.

Rezultati bodo objavljeni na spletnih straneh Gledališkega epicentra (www.theatre-epicentre.org) in posameznih gledališč 19. decembra 2011. V Sloveniji na spletni strani Lutkovnega gledališča Ljubljana (www.lg.lj.si).

Z natečajem želimo organizatorji projekta spodbuditi dramsko ustvarjalnost za mlade v južnoslovanskih državah, omogočiti prepoznavnost dramskih avtorjev v regiji ter pospešiti uprizorjanje novih dramskih besedil v gledališčih zunaj omenjenih držav.

Gledališki epicenter srednje in jugovzhodne Evrope s pomočjo edicij gledaliških čitank promovira in podpira dramsko ustvarjalnost za otroke in mlade v regiji ter afirmira dramsko pisanje avtorjev iz drugih regij. V zadnjih dveh letih je Gledališki epicenter izdal prevode nemških avtorjev v Nemški čitanki, poljskih avtorjev v Poljski čitanki in britanskih avtorjev v Britanski čitanki.

Žirije po državah: Bosna in Hercegovina ● mag. Miroljub Mijatović, umetniški vodja Dječije, omladinske i lutkarske scene, kontakt: e-naslov: djecija.scena@bnp.ba, naslov: Dječija, omladinska i lutkarska scena, Bosansko narodno pozorište Zenica, Trg Bosne i Hercegovine 3, 72000 Zenica, Bosna i Hercegovina; Bolgarija ● Kremena Dimitrova, dramaturg, kontakt: e-naslov: remedios@abv.bg, naslov: 16 Karnigradska, II - 2, Sofia 1000, Bugarska; Črna gora ● doc. dr. Nikola Vukčević, režiser, profesor na Fakultetu dramskih umjetnosti Cetinje, kontakt: e-mail: galileo01@com.me, naslov: FDU Cetinje, za Nikolu Vukčevića, ulica Bajova 5, 81 250 Cetinje; Hrvaška ● Ivica Šimić, igralac in režiser, umetniški direktor gledališča Mala scena. Glavni tajnik međunarodne udruge kazališta za djecu i mlade ASSITEJ International, osnivač i vodja Kazališnog epicentra - kazališnog centra za mladu publiku, kontakt: e-naslov: info@theatre.epicentre, naslov: Preradovićeveva 44, 10 000 Zagreb; Makedonija ● Nelko Nelkovski, predsednik ASSITEJ Makedonije, kontakt: e-naslov: sarosh@t-home.mk, naslov: P.O.Box 11, 1060, Gjorce Petrov, Skopje, Makedonija; Slovenija ● Jera Ivanc, umetniški vodja Lutkovnega gledališča Ljubljana, kontakt: e-naslov: jera.ivanc@gmail.com, naslov: Lutkovno Gledališče Ljubljana, Krekov trg 2, 1000 Ljubljana; Srbija ● Milica Piletić, dramatičarka in scenaristka, kontakt: e-naslov: letic.milica@gmail.com, naslov: Pozorište Boško Buha, za Milicu Piletić, Trg Republike br. 3, 11 000 Beograd, Srbija.

V Mestni galeriji Ljubljana še do 16. oktobra na ogled razstava Risba v stripu na Slovenskem

Razstava predstavlja izbor skoraj vseh stripovskih avtorjev, ki so v Sloveniji zaznamovali strip in ga uveljavili kot enakovredno likovno izrazilo v preteklosti in danes, in pomeni nadaljevanje preglednih razstav *Risba na Slovenskem I* in *Risba na Slovenskem II*, ki sta bili na ogled leta 2009 v Narodni galeriji Ljubljana in Mestni galeriji Ljubljana. Strip »v zadnjem času tudi pri nas pridobiva na veljavi, pomenu in družbeni aktualnosti. Njegova neposrednost je brezkompromisna, učinkovita in raznovrstna,« v uvodnem besedilu razstavnega kataloga piše dr. Sarival Sosič. »Strip s svojo pronicljivostjo, navidez preprosto narativnostjo in čisto risbo dodaja likovni umetnosti svoj poetični značaj, svojo likovno in vsebinsko estetsko podobo, ki ga enakopravno umešča v razstavne dejavnosti naših galerij ter zahteva vedno bolj poglobljeno raziskovanje in analiziranje,« meni dr. Sosič.

V okviru razstave so v Trubarjevi hiši literature razstavljene tudi avtorski stripi Marjana Mančka. Na ogled je izbor avtorjevega tridesetletnega ustvarjanja stripov za otroke.

Zakladi slovenske grafike 1955 – 2005 v Mednarodnem grafičnem likovnem centru v Gradu Tivoli

Razstava Zakladi slovenske grafike 1955 – 2005, zbirka Slovenske akademije znanosti in umetnosti, bo v Mednarodnem grafičnem likovnem centru na ogled še do 4. septembra 2011. Zbirka jasno in pregledno predstavlja eno najpomembnejših področij naše polpretekle zgodovine umetnosti. Dela na razstavi so večinoma dela umetnikov, ki jih slovenska umetnostna zgodovina označuje za pripadnike ljubljanske grafične šole. Umetniki razstave so: Zvest Apollonio, Janez Bernik, Janez Boljka, Bogdan Borčić, Lucijan Bratuž, Jože Ciuha, Riko Debenjak, Štefan Galič, Bojan Gorenc, Samuel Grajfoner, Irwin Božidar Jakac, Andrej Jemec, Metka Krašovec, Tomaž Kržišnik, Lojze Logar, Vladimir Makuc, Miha Maleš, Adriana Maraž, Živko Marušič, Kiar Meško, France Mihelič, Jožef Muhovič, Zoran Mušič, Valentin Oman, Klavdij Palčič, Marjan Pogačnik, Marij Pregelj, Jože Spacal, Lojze Spacal, Tinca Stegovec, Branko Suhy, Gorazd Šefran, Marijan Tršar, Karel Zelenko, Mojca Zlokarnik.

Po razstavi so ob nedeljah - še 7. in 21. avgusta ter 4. septembra - ob 12. uri organizirana vodstva. Obiskovalci se bodo najprej udeležili predstavitve v grafičnem ateljeju, saj je za ljubljansko grafično šolo značilna prav kreativna navzočnost umetnika v celotnem procesu nastajanja grafičnega lista od ideje, tehnoloških postopkov do odtisa. Sledil bo ogled del v galeriji. Predstavitve v ateljeju in vodene ogledne razstave bo vodil akademski slikar grafik mag. Boge Dimovski (MGLC).

Prvi Praznik glasbe v Ljubljani

21. junija, na dan poletnega solsticija, je v Ljubljani potekal prvi slovenski Praznik glasbe. Glasbeniki so zavzeli ulice in trge v centru Ljubljane ter AKC Metelkovo mesto in z živimi nastopi zaznamovali začetek poletja. Po vzoru uglednega mednarodnega festivala *Fête de la Musique*, ki že od leta 1982 poteka v več kot 100 državah in 340 mestih po vsem svetu, so na dan tudi slovenski glasbeniki godli na prostem in na drugih prizoriščih in se pri tem odpovedali plačilu. Organizacijo je prevzela skupina različnih organizacij, ki želijo tako promovirati slovensko glasbo in poudariti pomen živih glasbenih nastopov, za koordinacijo pa so poskrbeli Agencija Celinka, Društvo Kapa, Slovenski glasbeno informacijski center SIGIC in Mestna občina Ljubljana - Oddelek za kulturo.

Na Prazniku so sodelovali tako poklicni kot ljubiteljski glasbeniki vseh žanrov. Na Dvornem trgu, Mestnem trgu, Starem trgu in Šuštarstem mostu so nastopili Pihalni orkester Litostroj, Mešani zbor Filozofske fakultete iz Ljubljane, Bojan Cveteržnik in Godalkanje, Janez Dovč, Boštjan Gombač, Goran Krmac, Nino Mureškič, Bilbi & Gušti, Jazzva, Ariel Cubria, Marko Grobler, Matej Krajnc, Mystica & Mystica junior in Tinkara, Matija Solce, Koriandr. Zvečer so se na Prešernovem trgu zvrstili nastopi Orkestra Mandolina Ljubljana pod vodstvom dirigenta Andreja Zupana, Leseni rogisti in Pevska skupina Cintare, Mešani mladinski pevski zbor Veter ter Pihalni orkester Eta Cerknio pod vodstvom dirigenta Andreja Zupana in z gostjo sopranistko Natašo Krajnc.

Praznični dan je obogatil tudi glasbeni sejem na Stritarjevi ulici, ki so se ga udeležili slovenski založniki, ki so predstavili slovensko glasbo na nosilcih zvoka, notne izdaje in literaturo o glasbi v slovenščini. **Na Metelkovi** pa so ob festivalskih dejavnostih (glasbeno-ritmični delavnici, cirkuški dražbi instrumentov, razstavi unikatnih koleb akademskega kiparja Jake Miheliča, veganski pojedini itn.) med drugim nastopili Trankilesha, Čao Portorož, Sweet Sorrow, Spunk on toast in Vortex Magnolia.

Nova revija Kužek

Prvega julija je izšla prva številka dobrodošle nove revije Kužek, saj naj bi po nekaterih podatkih v Sloveniji živelo več kot 200.000 prijavljenih psov. To pomeni vsaj toliko pasjih lastnikov. Zanje in vse druge ljubitelje psov je to zdaj revija, v kateri je mogoče spoznavati različne pasje pasme, prebrati najboljše nasvete strokovnjakov, se seznaniti s pasjimi saloni in prenočišči, z vzreditelji, pasjimi trgovinami in najti še vrsto drugih uporabnih informacij, zanimivi pa bodo tudi intervjuji z uglednimi Slovenci in Slovenkami, ki imajo kužke. Pri nastajanju revije so se ustvarjalci zlagodovali po nekaterih tujih zelo cenjenih revijah, kot sta *Modern Dog*, *Dogfancy*. S Kužkom sodelujejo priznani kinologi, veterinarji, vzreditelji in drugi, obenem pa ustvarjalci pripravljajo tudi bolj sproščene rubrike, kot so Pisma bralcev, Knjižni kotiček, Fotografije naših kužkov, Nagradne igre in še kaj. Kužka najdete v izbranih trafikah, trgovinah in na bencinskih

črpalkah, v klinikah za male živali, pri pasjih frizerjih, v kinoloških društvih, pri vzrediteljih in pa na vseh dogodkih, tudi mednarodnih, ki so v prvi vrsti namenjeni psom. Kužek izhaja dvomesečno, naslednja številka izide 1. oktobra. - Kužek in prijatelji vas prijazno vabijo, da se jim pridružite tudi na njihovi FB strani <http://www.facebook.com/revijakuzek>.

Združenje proti spolnemu zlorabljanju

se ukvarja z zaščito otrok, socialo, otrokovimi pravicami, človekovimi pravicami, ozaveščanjem javnosti, izobraževanjem. Organizacija je specializirana za delo na področju spolnih zlorab otrok ter drugih oblik nasilja, katerih žrtve so otroci, in za delo z odraslimi preživeliimi žrtvami spolnih zlorab v otroštvu. Nudi tudi pomoč in podporo vsem, ki želijo zaščititi otroka. V okviru združenja deluje **brezplačni telefon 080 28 80**, ki uporabnikom zagotavlja ne samo poslušanje, vživljanje v njihov problem, podporo pri iskanju rešitev problema, čustveno oporo, temveč jim nudi tudi potrebne informacije, strokovno podporo in pomoč v zvezi z vsemi vprašanji, ki zadevajo vse oblike zlorabljanja otrok, prijavljanja zlorab, zaščite zlorabljenih otrok, iskanje poti za okrevanje odraslih in otrok po prestani zlorabi, iskanju rešitev za pomoč in podporo staršem, ki so pripravljene zaščititi otroka in ga ustrezno podpirati po zlorabi itd. Uporabniki vedno lahko uporabijo tudi **osebno svetovanje** v dogovorjenem terminu.

Združenje prav tako nudi **podporo in pomoč** pri vseh postopkih, s katerimi se soočajo uporabniki, in pri stikih z uradnimi ustanovami (npr. pot od prijave do sodnega postopka v primerih razkrite zlorabe otroka, sodelovanje na skupinskih sestankih Centrov za socialno delo), zaščiti otrokovih in človekovih pravic, zaščiti pravic žrtev itd. Nudi **osebno podporo** s spremljanjem na policijo, sodišče, druge uradne ustanove itd.

V okviru združenja se enkrat tedensko sestaja **skupina za samopomoč za odrasle, ki so preživeli spolne zlorabe v otroštvu**. Tu se srečujejo ljudje z enako izkušnjo, pri čemer žrtve pridobivajo samozavest, zaupanje, moč, nadzor nad lastnim življenjem, samospoštovanje, identiteto. Združenje organizira tudi **skupino za samopomoč za mladoletne** od 14. do 21. leta in **skupino za samopomoč za podporo in pomoč članom družin**; gre za pomoč članom družin, ki so se soočile z zlorabo in katerih člani so bili pripravljene zaščititi otroka. V skupini poleg čustvene opore pridobivajo soočanje, moč, pomoč in podporo za soočanje s posledicami zlorabljenega otroka in si delijo izkušnje. - **Združenje prostovoljce vključuje pod pogojem, da sodelujejo najmanj eno leto**. Po telefonu in na e-naslovu že sprejemajo prijave za jesensko obdobje samopomočnih skupin za odrasle žrtve spolne zlorabe, ki se bodo sestajale dvakrat mesečno.

Naslov: Masarykova 23, 1000 Ljubljana, brezplačni telefon za pomoč: 080 28 80, tel./faks: 01/ 43 13 341, delovni čas: pon., tor., čet. od 9. do 17. ure, sre. od 9. do 19. ure, pet. od 9. do 15. ure.

Srečanje trgovcev mestnega jedra Ljubljane z županom Zoranom Jankovičem

Podjetniško trgovska zbornica (PTZ), ki deluje v okviru Gospodarske zbornice Slovenije, je 12. maja v sodelovanju z zavodom Turizem Ljubljana v Mestni hiši organizirala srečanje vseh trgovcev središča Ljubljane. Srečanje je bilo namenjeno predstavitvam različnih dejavnosti, ki jih pripravljajo Podjetniško-trgovska zbornica, zavod Turizem Ljubljana in Združenje trgovcev mesta Ljubljane. Dogodka se je udeležilo kar 70 ljubljanskih trgovcev. Navzoče je pozdravil tudi župan Zoran Jankovič, ki se je razveselil njihovega števila in v nadaljevanju odgovarjal na zastavljena vprašanja.

Trgovce je med drugim zanimalo, kako bo v prihodnje urejeno parkiranje v središču mesta. Župan jim je postregel z najnovejšimi informacijami o dokončanju parkirne hiše pod Kongresnim trgovom, ki ima na voljo 720 parkirnih mest. Nova parkirišča bodo zagotovo imela velik pomen za trgovce, saj bo tako kupcem in obiskovalcem omogočeno parkiranje blizu trgovin in lokalov.

Naj na tem mestu omenimo vlogo Podjetniško trgovske zbornice, ki se je reševanja trgovcev v mestnih jedrih lotila kakovostno in premišljeno, s ciljem, da se kupci vrnejo v stara mestna jedra. Tako je na začetku leta začela z nacionalnim poskusnim projektom vzpostavitve mestnega marketinga v nekaterih mestnih središčih. Konkretno so k projektu pristopile mestne občine Ljubljana, Celje in Koper. Projekt je sicer nastal na pobudo mestnih trgovcev in avstrijskega podjetja CIMA in ima nacionalni naboj ter zato tudi večjo verjetnost rešitev za male trgovce, saj sta partnerja v projektu tudi Slovenska turistična organizacija ter Služba vlade za lokalno samoupravo in regionalni razvoj. Prvi rezultati projekta bi morali biti vidni do marca 2012, ko bodo vpeljeni specifični modeli mestnih marketingov za posamezno občino, predlagani pa bodo tudi najustreznejši načini financiranja. Na srečanju trgovcev mesta Ljubljane je direktorica PTZ **Vida Kožar** navzoče seznanila tudi z ustanovitvijo Združenja trgovcev mesta Ljubljane ter predstavila primere dobrih praks v Avstriji in Nemčiji (Salzburg, Passau, Wels, Enns in Rosenheim) in poudarila, da ima Salzburg letni proračun za mestni marketing v znesku 300.000 evrov, medtem ko ima Wels predvidenih kar 2 milijona evrov letno.

Barbara Vajda, direktorica zavoda Turizem Ljubljana (ZTL), je udeležencem predstavila načrtovane kulturne in družabne dogodke, ki se bodo odvijali v mestnem jedru in jih Zavod tudi sofinancira, pa tudi večje dogodke, ki privabljajo posameznike in skupine. Pomembni so namreč tudi organizirani dogodki ter kongresi in druge prireditve. V Ljubljano obiskovalce privabljajo tudi večje glasbene prireditve (npr. pop in rock koncerti) ter prireditve na prostem (npr. Umetniška tržnica - prodaja umetniških del in ustvarjalne delavnice vsako soboto od 9. do 16. ure na Bregu). Dobro obiskani so tudi festivali (npr. Poletje v Stari Ljubljani 2011) ter muzeji in galerije. Direktorica

je zadovoljna tudi s t. i. turistično statistiko, saj se je od januarja do aprila 2011 število obiskovalcev v njihovem turističnem centru povečalo za skoraj 13 odstotkov, število naročenih vodstev za 12 odstotkov, število nočitev pa se je v Ljubljani povečalo za skoraj 10 odstotkov.

Predsednik Združenja trgovcev mesta Ljubljane, ki deluje v okviru GZS-PTZ, **Jure Bricman** je predstavil načrt dela Združenja v letu 2011, cilje ter izzive, s katerimi se mora spopasti, da uresniči idejo *Kupujem v centru mesta*. Namen Združenja je v povezovanju ljubljanskih trgovcev ter seveda v ustvarjanju boljših možnosti poslovanja, da bi bili vsi skupaj bolj konkurenčni. Združenje bo organiziralo promocijske dogodke (ulične promocije), kjer bo omogočena medsebojna promocija članov in mreženje. Odzvalo se bo tudi na povabilo zavoda Turizem Ljubljana in sodelovalo pri ocenjevanju trgovin ter pri organizaciji promocijskih dogodkov. Po zgledu združenja v Ljubljani naj bi se kmalu ustanovili tudi združenji v Kopru in Celju.

Srečanje trgovcev s turističnimi vodniki

Združenje trgovcev mesta Ljubljana (ZTML), ki deluje v okviru GZS - Podjetniško trgovske zbornice, je 6. julija organiziralo 1. srečanje trgovcev mestnega središča Ljubljane s turističnimi vodniki z namenom, da jim predstavi ponudbo trgovin. Srečanja se je udeležilo 50 trgovcev in turističnih vodnikov na GZS.

Uvodoma je predsednik Združenja Jure Bricman poudaril, da obstaja interes trgovcev ožjega mestnega središča po povezovanju s turističnimi vodniki. Predsednica Združenja turističnih vodnikov Slovenije Diana Ternav je trgovce pozvala k odpiranju trgovin v ožjem mestnem središču takrat, ko se v mestu odvijajo dogodki in so napovedane skupine turistov. »Italijani imajo trgovine zaprte ob ponedeljkih. Obnašajte se podjetniško!« je poudarila.

Združenje trgovcev mesta Ljubljane bo skupaj z Združenjem turističnih vodnikov izdelalo zemljevid trgovin v ožjem mestnem središču. Obe združenji se zavzemata za načrtovanje nakupovalne poti v ožjem središču Ljubljane.

Ob koncu srečanja so udeleženci izrazili željo, da bi bila takšna srečanja v prihodnosti pogostejša. Turistični vodniki bodo tako jeseni pripravili strokovni ogled Ljubljane za trgovce ožjega mestnega središča.

Dodatne informacije: mag. Vida Kožar, direktorica GZS-Podjetniško trgovske zbornice, 01/ 5898 315, vida.kozar@gzs.si

Dostop javnega prometa na Vegovo ulico pri Trgu Francoske revolucije omejen s potopnimi količki

Prometni režim na Vegovi ulici je od 22. julija 2011 naprej podoben kot na drugih območjih za pešce, kjer je že dovoljen le omejen lokalni dovoz. Z zaprtjem Vegove ulice je zaprto tudi celotno območje, ki zajema Vegovo, Peternevo, Gosposko,

Salendrovo in Turjaško ulico ter Novi trg. Promet z motornimi vozili obiskovalcem na tem območju ni več mogoč, saj je za dostop mimo potopnih količkov pri Trgu Francoske revolucije potrebna posebna elektronska kartica. Emonska in Rimska cesta sta ostali prevozni, tako da je omogočen uvoz in izvoz na parkirišče NUK II.

Potopni količki na Vegovi ulici so spuščeni v dostavnem času med 6. in 9.30 uro, s čimer je omogočen večji del dostave. Izjemna dostava bo omogočena tudi pozneje (zunaj dostavnega časa), vendar le na podlagi dovolilnice MOL in posebne elektronske kartice, za katero lahko upravičenci zaprosijo na Oddelku za gospodarske dejavnosti in promet, Trg MDB 7. Stanovalcem tega območja bo ob plačilu letne parkirne takse omogočeno parkiranje na tamkajšnjih javnih parkirnih površinah.

Stanovalcem z območja, ki imajo lastna parkirna mesta na funkcionalnem zemljišču stavb ali lastne garaže, je 24 ur dnevno omogočen nemoten dovoz do njih. Ti upravičenci lahko zaprosijo za dovolilnico (zanjo plačajo le upravno takso) za prevoz na Oddelku za gospodarske dejavnosti in promet. Ob izdaji dovolilnice prejmejo tudi elektronsko kartico.

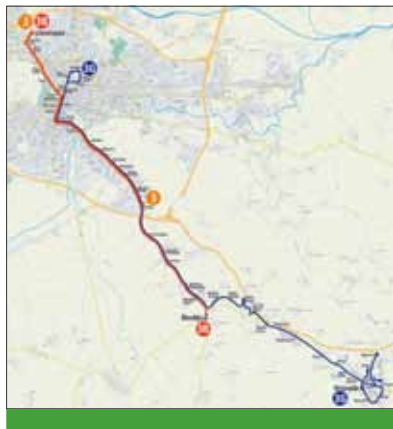
Upravičenci (stanovalci) morajo ob vložitvi zahtevka za dovolilnico izkazati: ● stalno bivališče na območju, ● lastništvo stanovanja ali dolgoročni najem, ● lastništvo vozila (ali lizing). Za vsako stanovanjsko enoto se lahko izda le ena dovolilnica za parkiranje znotraj območja. Za prevoz območja do lastnih parkirnih površin stanovalcev pa se lahko izda toliko dovolilnic, kolikor imajo lastnih parkirnih površin. Vse stanovalce in druge upravičence vljudno prosimo, da si v čim krajšem času pridobijo elektronske kartice in dovolilnice, da bodo lahko nemoteno dostopali na zaprto območje.

Še do predvidoma 20. avgusta zapora Poljanske ceste na odseku med Roško cesto in Ambroževim trgovom

Zapora je potrebna zaradi gradnje komunalne infrastrukture in rekonstrukcije križišča. Obvoz za osebna vozila je označen, urejen je tudi dovoz do Zdravstvene poti. Avtobusi mestnega potniškega prometa vozijo po obvozu ● številka 5: Poljanska - Roška - Karlovska - predor pod Gradom - Poljanska - Rozmanova, ● številka 11: Karlovska - predor pod Gradom - Poljanska - Rozmanova, ● številka 13: Kopitarjeva - predor pod Gradom - Karlovska - Roška - Poljanska.

Nov parkirni režim za izlet na Šmarno goro

Turistično društvo Pirniče in občina Medvode sta s skupnimi močmi razrešila problematiko parkiranja za obiskovalce Šmarne gore na področju Pirnič. S porastom obiska Šmarne gore se je namreč iz leta v leto zaostraval

Od 29. avgusta se bo mogoče v Grosuplje in nazaj voziti z mestnim avtobusom 3G. S terminsko urbano bo prevoz pol cenejši kot zdaj.

Nov parkirni režim za izlet na Šmarno gorje.

problem parkiranja v naseljih ob vznožju, posebej ob izhodišču Poti čez peske, je bil prejšnji režim na meji varnega in legalnega parkiranja, zaradi česar je marsikdo plačal kazen. Od 9. junija parkiranje ob cestah v Vikrčah, Pirničah in Zavrhu ni več dovoljeno. Urejeno je namreč parkirišče pri lokalu Lipa na križišču pri odcepu za naselje Zavrhu. Od parkirišča do vznožja zdaj vodi urejena in označena pot. Na parkirišču je ves čas na voljo več kot 100 parkirnih mest, vstop in izstop pa potekata prek zapornice. V primerih, ko je parkirišče zasedeno, je zagotovljeno še dodatno parkirišče na prostoru diagonalno čez križišče. Cena parkiranja je 0,5 evra na uro. Ob predložitvi veljavnega parkirnega listka na Šmarni gori priznajo popust v tej vrednosti ob nakupu čaja. Če torej izlet opravimo v eni uri in si na vrhu privoščimo čaj, je parkiranje brezplačno, če pa porabimo za izlet 2 uri, nas parkiranje stane 0,5 evra. Odkar je urejeno parkirišče, je močno poostren nadzor nad parkiranjem v Pirničah, Vikrčah in Zavrhu.

Več na spletni strani:
www.smarnagora.com

Nova linija mestnega avtobusa do Grosuplje

29. avgusta so začela obratovati nova linija Ljubljanskega potniškega prometa (LPP) 3G, ki bo potnikom iz Grosuplje omogočala, da se bodo v Ljubljano vozili s terminsko urbano več kot 50 odstotkov ceneje. Vožnje bodo potekale v okviru obstoječih voznih redov z dodano večerno vožnjo.

Uskladitev linij LPP in hčerinskega podjetja Bus, d.o.o., ki opravlja dejavnost medkrajevnega potniškega prometa, bo konec avgusta potnikom omogočila enotno linijo 3G na relaciji Grosuplje – Škofljica – Mestna občina Ljubljana. Avtobusi linije 3G bodo Grosuplje z Ljubljano ob delavnikih povezovali med 4:30 in 23:40 uro, ob sobotah med 5:00 in 23:40 uro, ob nedeljah in praznikih pa med 5:00 in 23:40 uro. Linija 3G, ki bo delno spremenjena obstoječa trasa linije medkrajevnega prometa, katere začetek je zdaj na Avtobusni postaji Ljubljana, bo potekala po trasi Bavarski dvor – Navje – Železna cesta – Bežigrad – Razstavišče – Bavarski dvor – Konzorcij – Drama in nato v

smeri Rudnika, Škofljice in naprej v Grosuplje, kjer bo linija dodatno obratovala do naselja Brinje.

Od 25. julija do 19. avgusta 2011 predvidena popolna zavora Tomačevske ceste na delu od Titove ceste do vključno križišča z Koželjevo ulico

Popolna zavora je predvidena zaradi gradnje križišča in odseka Titove ceste na delu od križišča Žale do Kranjčeve ulice. Obvoz za osebna vozila bo po Kranjčevi, Vojkovi, Božičevi in Titovi cesti na servisno cesto in Tomačevsko cesto. Iz smeri Obvoznice (servisne ceste) bo omogočen dovoz na parkirišče pri starih Žalah in parkirišče pri Novih Žalah. Obvoz za avtobuse LPP na liniji 19 bo iz smeri Linhartove potekal po trasi križišče Žale – Pokopališka, Šmartinska, Jarška, Clevelandska in desno na Tomačevsko na obstoječe obračališče. Na Jarški cesti bosta urejeni dve začasni postajališči.

Povabilo župana Zorana Jankovića na dneve odprtih vrat

Župan Mestne občine Ljubljana Zoran Janković ima vsak prvi torek v mesecu v letu 2011 **DAN ODPRTIH VRAT** v Mestni hiši na Mestnem trgu **1 med 14. in 17. uro**.

Župan sprejema po vrstnem redu prihoda, zato se je potrebno na recepciji evidentirati na dan sprejema, po možnosti v jutranjih urah.

Sicer pa se lahko kadar koli predhodno naročite po telefonu na telefonski številki **01/ 306 12 82** ali **01/ 306 11 67**.

Mestna občina Ljubljana, Kabinet župana, Odsek za pobude meščanov

Najem poslovnih prostorov

Mestna občina Ljubljana oddaja več poslovnih prostorov v najem. Vse informacije so objavljene na spletni strani <http://www.ljubljana.si/>, dodatne informacije so vam na voljo na tel. št. 01/306-11-37.

● **Zdravstvo in socialno varstvo: Ambulanta za ljudi brez zdravstvenega zavarovanja:** tel.: (01) 437 20 10; **Socialna delavka v Ambulanti za ljudi brez zdravstvenega zavarovanja:** tel.: (01) 437 91 82; **Klinični center:** tel.: 01/ 522 50 50; **TOM - telefon otrok in mladostnikov:** tel.: 080 12 34; **telefonski klic v duševni stiski** (od 19. do 7. ure): tel.: (01) 520 99 00; **telefon za starše pri Mladinskem domu Jarše** (tor. in čet. od 16. do 18. ure): tel.: (01) 543 43 23 ali e-naslov: stan-skupina.hisa@guest.arnes.si; **Klepetalnica za starše pri Dijaškem domu Poljane** (tor. in čet. od 14.30 do 16.30 ure): tel.: (01) 300 31 34 ali e-naslov: lidija.vranesic@guest.arnes.si; **Pravnoinformacijska pisarna Sveta za varstvo pravic najemnikov stanovanj MOL**, Tavčarjeva 3 (tor. od 18. do 19.30 ure): tel.: (01) 431 23 24; **SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja:** 080 11 55 ● **SOS telefon** je namenjen ženskam in otrokom, ki so doživljali ali še vedno doživljajo nasilje v družini in drugih medosebnih odnosih ter potrebujejo pogovor. SOS telefon je namenjen tudi ženskam in njihovim otrokom, ki potrebujejo umik pred nasiljem v družini v Zatočišče za ženske in otroke – žrtve nasilja v Ljubljani. Prek SOS telefona se ženske lahko vključijo tudi v skupino za samopomoč za ženske, ki so doživljale ali še vedno doživljajo nasilje. Na SOS telefon lahko pokličete ob delavnikih od 12. do 22., ob sobotah, nedeljah in praznikih pa od 18. do 22. Telefonska številka 01 / 524 19 93 pa je telefaks, namenjen gluhih – žrtvam nasilja. ● **ROZA ALARM!** Prijavite homofobno diskriminacijo in nasilje prek spletne prijave na naslovu www.ljudmila.org/lesbo/alarm. Namenjena je prijavam, obveščanju in poročanju o nasilju, zlorabah in diskriminacijah, katerih žrtve so geji, lezbijke, biseksualci in transspolne ter transseksualne osebe. Omogoča hitro in preprosto poročanje o kršitvah ter takojšen dostop do pomoči in podpore. ● **Krizni center Ženske svetovalnice** lahko pokličete 24 ur na dan na telefonski številki: 040/ 260 656 in 031/ 233 211. ● **Svetovalnica Fužine: Svetovanje in informiranje posameznikom, parom, družinam, ki so se znašli v psihosocialnih stiskah in težavah;** Preglov trg 15, tel.: 5206-442, vsak dan od 9. do 17. ure. svetovalnica.fuzine@siol.net, www.csd.ljmostepolje.si ● **Program Korak: svetovanje, informiranje in pomoč uporabnikom nelegalnih drog in njihovim svojcem;** Preglov trg 15, tel.: 5206-442, vsak dan od 9. do 17. ure svetovalnica. fuzine@siol.net; www.csd.ljmostepolje.si ● **Center za psihološko svetovanje POSVET,** Mestni trg 8, 1000 Ljubljana, uradne ure: vsak delovni dan od 12. do 19. ure, tel.: 01/251 29 50, faks: 01/421 77 95, e-naslov: posvet@posvet.org in info@posvet.org, spletna stran: www.posvet.org ● **Pomoč družini na domu: Zavod za oskrbo na domu (ZOD),** tel.: 01/ 23 96 502. **Zavod Pristan:** 01/ 54 79 579, 031/ 702 698. ● **Društvo Al-anon** za družine, v katerih je problem alkohol. Naslov: Lepi pot 6, Mirje, e-naslov: alanon@email.si; dežurni telefon: 041/ 590 789. ● **Anonimni alkoholiki** Vas zanimajo naše izkušnje? Pišite, telefonirajte, pridite! Naslov: P. p. 3512, 1001 Ljubljana, tel.: 01/ 433 82 25, e-naslov: aa.slo@amis.net, spletni naslov: <http://www.aa-drustvo.si> ● **Društvo socialni forum za zasvojenosti in omame,** Resljeva 11, Ljubljana: najava po tel.: 01/ 438 68 00, 01/ 438 68 05 ali na e-naslovu tomazic.katja@siol.net; odprto od ponedeljka do petka med 9. in 15. uro, v ponedeljek in četrtek tudi od 17. do 19. ure ● **Zavod MISSS – Mladinsko informativno svetovalno središče Slovenije • Telefon MLADI MLADIM:** usposobljen mladinski svetovalc odgovarja na vprašanja vrstnikov po telefonu (01/510 16 76, 051/ 300 380), e-pošti, Facebooku in Msn-ju. Delovni čas: pon.–čet. 15.30 – 17.30. ● **POMP - psihosocialna pomoč družinam priseljencev:** celostna obravnava družin in aktivno socialno-kulturno in ekonomsko vključevanje priseljencev v skupnost: učenje slov. jezika, računalniško opismenjevanje, informiranje, medkulturno učenje in delavnice za otroke. ● **Svetovalnica Dravljje:** Individualno in skupinsko svetovanje mladostnikom, staršem in strokovnim delavcem. Pomoč pri reševanju težav v obdobju odrasčanja in vključevanja v socialno okolje, vsak delovnik od 8. do 17. ure. Vse storitve so brezplačne. Več na www.miss.si ali 01/510 16 70. ● **Združenje proti spolnemu zlorabljanju,** Masarykovi 23, Ljubljana nudi zagovorništvo, svetovanje ter podporo in pomoč v skupini za mladoletne in odrasle žrtve spolne zlorabe. Tel. 01/ 43 13 341 in na brezpla. št. 080 28 80 vsak dan od 9. do 17. ure, sre. od 9. do 19. ure, pet. od 9. do 15. ure, e-naslov: spolna.zloraba@siol.net, spletna stran: www.spolna-zloraba.si. ● **Zaupni telefon Samarijan za pogovor v stiski** – 24 ur na dan na brezplačni številki 116 123. ● **Promet: Oddelek za gospodarske javne službe in promet:** tel.: (01) 306 17 14; številka za zapuščena vozila: tel.: (01) 306 16 25; Redarstvo: tel.: (01) 306 16 32; AMZS, pomoč, vlečna služba, informacije: tel.: 19 87 ● **Služba za pobude meščanov:** tel.: (01) 306 12 82 ● **Okolje: JP Snaga, reklamacije, informacije in naročila:** tel.: (01) 477 96 40 ali (01) 477 96 67; JP Energetika, Center za pomoč uporabnikom: tel.: 080 28 82; dežurna številka Inšpektorata MU MOL, informacije o divjih odlagališčih, prevrnjenih smetnjakih in drugih dejavnih onesnaževanja okolja: tel.: (01) 306 16 04 ● **Varuh človekovih pravic,** brezplačni klic in informacije: tel.: 080 15 30 ● **Policija:** tel.: 113 ● **Center za obveščanje, gasilci, reševalna postaja:** tel.: 112 ● **Dnevni center za starejše:** Povšetova, tel.: 01/430 51 520 ● **Zavetišče za živali Gmajnice 30,** tel.: 01/256 02 79. Uradne ure za obiskovalce - delavniki: od 11. do 12. ure in od 14. do 17. ure, sobote, nedelje in prazniki - od 12. do 15. ure. Za oddajo najdenih živali lahko pokličete kadarkoli 24 ur na dan in najdenčka oddaste.

Kakovost vode in zraka v Ljubljani

Rezultati nadzora pitne vode v Ljubljani

Centralni vodovodni sistem mesta Ljubljane in okolice se oskrbuje iz dveh vodnih virov, Ljubljanskega polja in Ljubljanskega barja, kjer se podzemna voda izkorišča v petih vodarnah: Kleče, Hrastje, Jarški prod, Šentvid in Brest.

Notranji nadzor nad skladnostjo pitne vode JP Vodovod-Kanalizacija izvaja na vseh oskrbovalnih območjih v skladu z določili Pravilnika o pitni vodi (Ur. l. RS 19/04, 35/04, 26/06, 92/06, 25/09) v okviru mikrobioloških in fizikalno-kemijskih preiskav, katerih obseg je odvisen od ocene tveganja za določeno vzorčno mesto oz. nadzorno točko sistema. Notranji nadzor izvajajo akreditirani laboratoriji.

Druge javno dostopne informacije uporabniki prejmejo:

- po elektronski pošti na naslovu voka@vo-ka.si,
- na spletni strani JP Vodovod-Kanalizacija www.vo-ka.si.

Dodatne informacije o rezultatih notranjega nadzora pitne vode najdete v podmenijih na spletni strani www.jh-lj.si/vo-ka/informacije/kaksno-vodo-pijemo.

Kakovost podzemne vode junija 2011

< - meja določanja (LOQ)

MV - predpisane mejne vrednosti za podzemno vodo po Uredbi o stanju podzemnih voda (Ur. l. RS, št. 25/09)

Mejne vrednosti za podzemne vode so bile, od vseh izmerjenih parametrov, junija presežene za desetilatrazin (razgradni produkt atrazina) na merilnem mestu vodnjak Brest II a.

Zrak v Ljubljani maja 2011

V tabeli so predstavljeni podatki meritev onesnaženosti zraka na merilnem mestu ob križišču Tivolske ceste in Vošnjakove ulice. Na tem merilnem mestu smo maja 2011 zabeležili 4 dni s preseženo vrednostjo delcev PM₁₀. Mejna 24-urna vrednost delcev PM₁₀, ki znaša 50 µg/m³, je bila od začetka januarja do konca meseca maja presežena 58-krat. Preostale izmerjene vrednosti se gibljejo v okviru dovoljenih meja.

V skladu z Uredbo o kakovosti zunanega zraka (Ur. l. RS, št. 9/2011), objavljeno 11. februarja 2011, veljajo od meseca marca 2011 dalje naslednji normativi:

SO₂ (žveplov dioksid): Mejna urna vrednost je 350 µg/m³, in ne sme biti presežena več kot 24-krat v koledarskem letu. Mejna dnevna vrednost je 125 µg/m³ in ne sme biti presežena več kot 3-krat v koledarskem letu.

NO₂ (dušikov dioksid): Mejna letna vrednost je 40 µg/m³. Mejna urna vrednost je 200 µg/m³ in ne sme biti presežena več kot 18-krat v koledarskem letu.

NO_x (dušikovi oksidi): Mejne vrednosti za skupne dušikove okside niso določene.

PM₁₀ (delci): Mejna letna vrednost v koledarskem letu je 40 µg/m³. Mejna dnevna vrednost delcev PM₁₀ je 50 µg/m³ in ne sme biti presežena več kot 35-krat v koledarskem letu.

Benzen: Mejna letna vrednost za benzen je 5 µg/m³.

Rezultati notranjega nadzora junija 2011

PARAMETER	enota	mejna vrednost	OSKRBOVALNO OBMOČJE	
			BREST	JARŠKI PROD
			4.4.2011	4.4.2011
pH		6,5 -9,5	7,3	7,3
Elektroprevodnost (pri 20°C)	µS/cm	2500	671	448
Celotni organski ogljik (TOC)	mg/l C	brez sprememb	0,2	0,2
Nitrat	mg/l NO ₃	50	19	10
Nitrit	mg/l NO ₂	0,5	<0,003	<0,003
Sulfat	mg/l SO ₄	250	14	15
Klorid	mg/l Cl	250	16	13
Fluorid	mg/l F	1,5	<0,10	<0,10
Bor	mg/l B	1	0,022	0,019
Krom	µg/l Cr	50	<0,20	1,5
Svinec	µg/l Pb	25	<0,20	0,65
Atrazin	µg/l	0,1	<0,05	<0,05
Desetilatrazin	µg/l	0,1	<0,05	<0,05
2,6-diklorobenzamid	µg/l	0,1	<0,20	<0,20
Pesticidi - vsota	µg/l	0,5	<0,05	<0,05
Trikloroeten in tetrakloroeten - vsota	µg/l	10	<0,05	<0,05
Trihalometani - vsota	µg/l	100	<0,1	<0,1
<i>Escherichia coli</i>	v 100 ml	0	0	0
Koliformne bakterije	v 100 ml	0	0	0
OCENA			SKLADEN	SKLADEN

Vir: JP Vodovod-Kanalizacija d.o.o., julij 2011

Kakovost podzemne vode v vodnjakih vodarn na Ljublj. polju in Ljublj. barju junija

merilno mesto	datum	atrazin	desetilatrazin	lahkohlapni halogenirani ogljikovodiki	nitrat	krom (skupno)
enota		µg/l	µg/l	µg/l	mg/l	µg/l
MV		0,1	0,1	10	50	30
Kleče VIIIa	13. 6. 2011	0,013	0,022	0,06	14,5	1,1
Hrastje Ia	13. 6. 2011	0,1	0,097	1,1	21,2	15
Šentvid IIa	13. 6. 2011	0,019	0,029	1,1	18,5	0,77
Jarški prod III	13. 6. 2011	<0,009	0,012	0,1	9,06	1,2
Brest Ia	13. 6. 2011	0,017	0,130	2,5	8,48	0,55

Vir: Monitoring kakovosti podzemne vode in površinskih vodotokov za leti 2010 in 2011, Mestna občina Ljubljana, Oddelek za varstvo okolja

Zrak v Ljubljani maja 2011

Merilno mesto križišče Vošnjakove ul. in Tivolske c.	SO ₂	NO ₂	NO _x	PM ₁₀	Benzen
Veljavnih podatkov *	90 %	97 %	99 %	99 %	98 %
Povprečna mesečna vrednost	4 µg/m ³	54 µg/m ³	79 µg/m ³	38 µg/m ³	3 µg/m ³
Maksimalna urna vrednost	21 µg/m ³	132 µg/m ³	277 µg/m ³	192 µg/m ³	6 µg/m ³
Maksimalna dnevna koncentracija	9 µg/m ³	83 µg/m ³	126 µg/m ³	65 µg/m ³	4 µg/m ³
Število preseganj dovoljenih vrednosti	0	0	-	12	0

* Stopnja pokritosti z meritvami v merilnem obdobju

ODDAJTE SVOJO POBUDO ALI VPRAŠANJE NA SPLETNEM SERVISU

Mestne občine Ljubljana Pobude meščanov

Pobude meščanov so interaktivna spletna storitev Mestne občine Ljubljana, s katero naša komunikacija z Vami, spoštovane Ljubljančanke in Ljubljančani, postaja še bolj odprta in pregledna.

Če menite, da bi bile lahko Vaše pobude ali Vaša vprašanja, skupaj z odgovori nanje, zanimivi tudi za Vaše someščane in someščanke, potem nam jih posredujte prek spletnega servisa **Pobude meščanov** in bodo na našem spletnem mestu tudi javno objavljeni. Vse, kar morate storiti, je, da v spletnem obrazcu izberete lokacijo, na katero se Vaša pobuda ali Vaše vprašanje nanaša, oziroma izberete lokacijo na sami karti, na kratko opišete svojo pobudo ali vprašanje, po novem lahko dodate tudi fotografijo. Odgovorili Vam bomo v najkrajšem možnem času.

Prek **Pobud meščanov** lahko dostopate do vseh pobud in vprašanj. Pobude ali vprašanja lahko iščete po lokaciji, ki Vas zanima, po izbrani tematiki ali po obdobju, ko so nam bila poslana, ter po novem tudi po Četrtni skupnosti. Lahko pa jih enostavno poiščete prek spletnega iskalnika.

Od decembra 2008, odkar deluje interaktivni spletni servis **Pobude meščanov**, smo prek njega prejeli, objavili in odgovorili na več kot 3.400 pobud ali vprašanj, število uporabnikov pa iz meseca v mesec narašča.

Veseli bomo Vaše pobude ali vprašanja!

Uredništvo spletnega mesta

Življenje v Ljubljani Mestna občina O Ljubljani Medijsko središče Kontakti

Servis pobude meščanov

Domov Servis pobude meščanov

Hiti pomiri karto na ulico (Izbirite ulico in potrdite na globus)

Izberite ulico

Nova pobuda Hierarhična pobuda Odpovirna pobuda

Pobuda preko karte Aktivna pobuda Poročilo

Statistike

Št. pobud: 3402
Št. odgovorov: 3402

Zadnje pobude

Zadnje objavljene
Zadnje odgovorjene

